नेपाल सरकार
गृह मन्त्रालय
जिल्ला प्रशासन कार्यालय
रुकुम(पश्चिम)

प.जि.अ. ०८८-५३००४०
स.प.जि.अ. ०८८-५३००९०
Fax ०८८-५३००९०

प.सं. २०७५/०७६
च.नं.

मिति:२०७६/०३/१२

शुभकामना

हावापनी तथा भौगोलिक विविधताको धनी जिल्लाको रुपमा चिनिने यस जिल्ला पछिल्लो समय विषम हावापानी, भू-धरातलीय वनोट, अव्यवस्थित पुर्वाधार विकास एवं जोखिम असंवेदनशील विकास कार्य र जलवायु परिवर्तनको प्रतिकुलताको कारण विपद्को उच्च जोखिममा रहेको छ। वर्षेनि विभिन्न किसिमका प्राकृतिक र गैरप्राकृतिक विपद्वाट ठूलो धनजनको क्षति भएको अवस्थाको विद्यमानता छ । अत: विपद्जन्य घटनाहरुवाट हुनसक्ने जोखिमलाई न्युनीकरण गर्ने प्रतिकार्य र पुर्नलाभ सम्मका गतिविधिहरुमा प्रभावकारी अभिवृद्धि गरी क्षतिको न्युनीकरण गर्न जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति, रुकुम (पश्चिम) ले विपद् पुर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना, २०७६(DPRP) प्रकाशन गर्न लागेकोमा म अत्यन्त हर्षित छु। यस जिल्लामा घटनसक्ने विपद्का सम्भावित घटनाहरुलाई आकलन गरी जोखमको न्युनीकरण देखी प्रतिकार्य र पुर्नलाभ सम्मका सम्पूर्ण कार्यहरुलाई व्यवस्थित तुल्याई धनजनको न्युन क्षति हुने अभिप्रायले प्रकाशित हुने DPRP ले महत्वपुर्ण योगदान पुऱ्याउन सक्ने विश्वास लिएको छु।

अत: यस जिल्लाको DPRP तर्जुमा कार्यमा महत्वपूर्ण भुमिका निर्वाह गरी सवै प्रकारका प्राकृतिक र गैरप्राकृतिक विपद्का घटनावाट सिर्जित मानवीय, भौतिक, आर्थिक, सामाजिक, सास्कृतिक र वातावरणीय क्षति कम गरी विपद् उत्थानशील समाज निर्माण गर्न र विपद् उत्थानमैत्री शासन पद्धतिको सुदृढीकरण गर्नमा हरदम प्रयत्नशिल र क्रियाशिल यस जिल्लाका सम्पूर्ण स्थानीय तहका स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समितिहरु र अन्य सरोकारवाला संघसंस्था र पदाधिकारीहरु प्रति कृतज्ञ रहदै यसको प्रभावकारी कार्यान्वयन र सफलताको कामना सहित हार्दिक आभार व्यक्त गर्दछु।

प्रमुख जिल्ला अधिकारी

उपेन्द्रराज पौड्याल
प्रमुख जिल्ला अधिकारी
तथा
अध्यक्ष, जि.वि.व्य.स., रुकुम (पश्चिम)

शुभकामना

यस जिल्ला भौगोलिक विवधतामा धनी भएता पनि भौगर्भिक अवस्थिति, निरन्तर दोहोरीरहने वहु-प्रकोपजन्य घटनाहरु तथा अस्थिर र भिरालो जमिनका कारण विपद्का दृष्टिकोणले जोखिमपुर्ण जिल्ला हो । यस जिल्लाले वाढी, पहिरो, भुक्षय, आगलागी जस्ता विभिन्न विपद्का घटनावाट ठूलो धनजनको क्षति व्यहोर्नुपरेको अवस्था रहेको छ । प्राकृतिक तथा गैरप्राकृतिक विपद्का कारण हाम्रो जिल्लाको भौतिक, आर्थिक, सामाजिक विकास र प्रगतिमा प्रतिकुल असर पारिरहेको छ । यसै सन्दर्भमा प्रकृतिको सहि उपयोग र संघर्षमा प्रभावकारी कदम चाल्न जरुरी छ ।

यसर्थ यस्ता सवै प्रकारका विपद् जन्य घटनाहरुको साझा रुपमा प्रतिकार गरी विपद्को जोखिम न्युनीकरण गर्ने, राहत र उद्धार तथा पुर्नस्थापना र पुर्नलाभ सम्मका गतिविधिहरुमा एकीकृत भई धनजनको क्षति न्युनीकरण गर्न जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति, रुकुम (पश्चिम)ले सम्भावित विपद्को आकलन र प्रतिकाय र पुर्नलाभ सम्मको विस्तृत गतिविधी समेटिने गरि विपद् पुर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना (DPRP) प्रकाशन गर्न लागेकोमा मलाई औधि खुसी लागेको छ ।

अत: विपद् जोखिम न्युनीकरण र व्यवस्थापन तथा समुदायस्तर देखी नै उत्थानशील समाज निर्माण गर्न सहायक सिद्ध ठहरिने (DPRP) प्रकाशन कार्यमा सहयोग पुऱ्याउनुहुने जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति, सम्पूर्ण स्थानीय तहहरु तथा अन्य सरोकारवाला संघसंस्था र पदाधिकारीहरुप्रति धन्यवाद ज्ञापन गर्दै यसको पुर्ण र प्रभावकारी कार्यान्वयनमा विशेष जोड दिन सरकोकारवालाहरु प्रति हार्दिक अनुरोध समेत गर्दछु ।

....

राजकुमार शर्मा

प्रमुख

जिल्ला समन्वय समिति, रुकुम (पश्चिम)

विषय सूची

खण्डः एकः- परिचय १
१.१ पृष्ठभूमिः १
१.२ भौगोलिक अवस्थितिः १
१.३ हावापानी, जमिन र जमिन प्रयोगको अवस्थाः २
१.४ सामाजिक आर्थिक र सासंकृतिक अवस्थाः २
१.५ रुकुम जिल्लाको नगरपालिका र गाउँपालिका अनुसार घरधुरी तथा जनसंख्या विवरणः ३
१.६ विकास पूर्वाधारको सुविधाः ३
१.७ स्वास्थ्य, सरसफाइ, र पिउनेपानीः ३
खण्डः दुई ३
खण्डः तीन सामान्य पुर्वतयारी योजना ४
सामान्य पूर्व तयारी योजना ४
३.१ मानवीय सहायतामा संलग्न साझेदार निकायको सूचीः ४
३.२ सन्दर्भ सामग्री पुनरावलोकनको नतिजाः ६
३.३ विभिन्न वैठकका निर्णयहरूः ७
३.४ यस जिल्लाका विभिन्न स्थानीय तहहरुमा वाढी पहिरो जानसक्ने सम्भावित ठाउँहरुलाई देहाय वमोजिम पहिचान गरिएको छः ७
३.५ विपद्को अवस्था तथा र योजनाः ८
३.६ निकायगत भूमिका तथा जिम्मेवारीः ८
३.७ सूचना व्यवस्थापनः ९
३.७.१ क्षेत्रगत निकायहरूले पहिरोको प्रतिकार्यको लागि अनुमानित बजेटः ९
३.७.२.बन्दोवस्तीका सामाग्रीको विवरण (राहत सामाग्रीको भण्डारण) ९
३.७.३ परिस्थिति तथा योजना तर्जुमा सम्बन्धी पूर्वानुमानः ९
खण्डः चारः- क्षेत्रगत प्रतिकार्य योजना १०
क्षेत्रगत प्रतिकार्य योजना १०
४.१ सूचना संकलन, समन्वय र खोज तथा उद्धारः (Information Collection, Coordination Search and Rescue) १०
४.१.१ क्षति पुग्न सक्ने अनुमानित अबस्थाः १०
४.१.२ विषयगत उद्देश्यः १०
४.१.३ विषयगत क्षेत्रका सदस्य संस्थाहरूको सम्पर्क विवरणः १०
४.१.४ विपद प्रतिकार्य योजना १२
४.१.५ निकायगत स्रोत साधनको आंकलन १५
४.१.६ कार्यान्वयन योजना सहितको प्राथमिकता प्राप्त पूर्वतयारी कार्यः १६
४.२ समन्वय तथा बन्दोबस्तीः १८
४.२.१ बिषयगत उद्देश्यः १८
४.२.२ प्रतिकार्य योजना १८
४.२.३ कार्यान्वयन योजना सहितको प्राथमिकता प्राप्त पूर्वतयारी कार्यः २०
४.२.४ निकायगत क्षेत्र सदस्यहरूः २२
४.३ः अस्थायी आवास तथा गैरखाद्य सामाग्रीः २२
४.३.१ विषयगत उद्देश्यः २२
४.३.२ विषयगत क्षेत्रका सदस्य संस्थाहरूको सम्पर्क विवरणः २३
४.३.३ विपद प्रतिकार्य योजनाः २४
४.३.४ निकायगत स्रोत साधनको आंकलनः २६
४.३.५ कार्यान्वयन योजना सहितको प्राथमिकता प्राप्त पूर्वतयारी कार्यः २६
४.३.६ मानवीय सहयोग सम्बन्धी मापदण्डः २७
४.४विषयगगत क्षेत्रको नामः खाद्यतथा कृषि तथा आपुर्ति व्यवस्थापनः २८
४.४.१ विषयगत उद्देश्यहरू २८
४.४.२ विपदको अनुमानित अवस्था २८
४.४.३ विषयगत उद्देश्य २८
४.४.४ विषयगत क्षेत्रका सदस्यकार्यालय/संस्थाहरूको विवरण २९
४.४.५. मानवीय सहयोगको मापदण्डः २९
४.५ खानेपानी तथा सरसफाई व्यवस्थापनः ३०

४.५.१ विशिष्ट उद्देश्यः ३०
४.५.२ क्षेत्रगत सदस्यहरू ३१
४.५.३ प्रतिकार्य योजनाः ३२
४.५.४ निकायगत स्रोत साधनको आंकलन ३४
४.५.५ कार्यान्वयन योजना सहितको प्राथमिकता प्राप्त पूर्वतयारी कार्य ३४
४.५.४ प्रतिकार्य योजना ३४
४.५.५ निकायगत स्रोत साधनको आंकलन ३७
४.५.६ कार्यान्वयन योजना सहितको प्राथमिकता प्राप्त पुर्वतयारी कार्य ३८
४.५.७ खानेपानी तथा सरसफाइका क्षेत्रमा मानवीय सहयोगका न्युनतम मापदण्डः ३८
४.६. स्वास्थ्य र पोषणः ३९
४.६.१ विषयगत उद्देश्यः ४०
क) विशिष्ट उद्देश्य (स्वास्थ्य) : ४०
ख) विशिष्ट उद्देश्य (पोषण) : ४०
४.५.२ विषयगत क्षेत्रका सदस्य संस्थाहरूको सम्पर्क विवरण ४१
४.७ संरक्षणः ४२
४.७.१ बिषयगत उद्देश्यः ४२
४.७.२ क्षेत्रगत निकायहरूको बिबरणः ४३
४.७.४ कार्यान्वयन योजना सहितको प्राथमिकता प्राप्त पूर्वतयारी कार्यः ४७
४.७.५ जिल्ला स्थित श्रोत साधनको उपलब्धताको नक्शांकन सकेसम्म गा.बि.स स्तर सम्मको राखे ५०
४.७.६ संरक्षणमा मानवीय सहयोगको न्यूनतम मापदण्डः ५०
४.८ शिक्षा व्यवस्थापनः ५१
४.८.१ उद्देश्यहरू ५१
(क) समष्टिगत उद्देश्य : ५१
४.८.२ क्षेत्रगत सदस्यहरूः ५२
४.८.३ क्षेत्र गत उपलब्ध श्रोत ५२
४.८.४ प्रतिकार्य योजना ५२
४.८.५ कार्यान्वयन योजना सहितको प्राथमिकता प्राप्त पुर्वतयारी कार्यहरू ५५
४.८.६ शिक्षामा मानवीय सहयोगसम्बन्धी न्यूनतम मापदण्डः ५७
४.९ सूचना विश्लेषण तथा समन्वयः ५८
४.९.१ उद्देश्यहरू ५८
(क) समष्टिगत उद्देश्य : ५८
जिल्लास्थित सरकारी र गैरसरकारी संघसंस्थाहरुका विचमा प्रभावकारी समन्वयका माध्यमवाट विपदको समयमा हुन सक्ने थप क्षति न्यूनीकरण गर्न प्रयास गर्ने । ५८
४.८.२ क्षेत्रगत सदस्यहरूः ५८
४.८.३ क्षेत्र गत उपलब्ध श्रोत ५८
५.१ विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना क्रियाशील हुनेः ५९
५.२ विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजनाको कार्यान्वयन योजनाः ५९
५.३ विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजनाको नियमित समीक्षा तथा अद्यावधिकः ५९
६.१ प्रतिवेदन तथा संचारः ५९
६.२ संस्थागत व्यवस्था ५९
६.३ अभीलेखीकरण ५९
६.४ अनुमोदन प्रक्रिया ६०
अनुसूचीहरूः ६०

खण्डः एक

परिचय

१.१ पृष्ठभूमिः

नेपालको भौगोलक वनावट र अवस्थिति, विषम हावापानी र जलवायु परिवर्तनका कारण प्राकृतिक तथा गैर-प्राकृतिक विपद्को उच्च जोखिममा रहेको जिल्ला हो । देशको यस संकटासन्नताका विविध कारणहरूमध्ये मुख्य कारणहरू तीव्र जनसंख्या वृद्धि र अव्यवस्थित विकासका गतिविधि हुन् । यसका अतिरिक्त प्रकोप व्यवस्थापनका अति अनिवार्य पूर्व तयारी समेत नगरिनुनै प्रकोप व्यवस्थापनका क्षेत्रमा रहेको एक समस्या हो । प्रकोप व्यवस्थापनका क्षेत्रमा विभिन्न तह र स्तरमा गरिनुपर्ने पूर्वतयारीका कामले प्रकोपलाई समुचित सम्बोधन गर्न सघाउ पुर्‍याउँछ । प्रकोप पूर्व तयार योजना प्रकोप तथा विपतको परिस्थिति आउन नदिन र आए पनि क्षतिको परिमाण न्यून गर्ने एक जीवन्त दस्तावेज हो । हालका दिनमा नेपाल सरकार, UN Agencies, I/NGOs र नेपाल रेडक्रस लगायतका संस्थाहरूको आपसी सहयोग तथा सहकार्यमा नेपालका ७७ वटै जिल्लामा जिल्ला विपद पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजना बनाउने प्रयास भैरहेको छ । हालको प्राकृतिक तथा गैरप्राकृतिक विपद्वाट धनजनको क्षतीको न्युनीकरण गर्न विपद् जोखिम न्युनीकरण तथा व्यवस्थापन ऐन, २०७४ र नियमावली, २०७६ लगायतका अन्य कानुनहरु क्रियाशिल रहेको अवस्था छ । साथै संघीय शासन प्रणालीको मर्म मुताविक स्थानीय तहहरुले समेत स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समिति गठन गर्नुपर्ने र विपद्को जोखिम न्युनिकरण लगायत राहत, उद्धार र पुर्नस्थापनामा समन्वयात्मक तवरवाट सक्रिय भुमिका निर्वाह गर्नुपर्ने कानुनी दायित्व समेत रहेको छ । यसकै सिलसिलामा जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति रुकुम(पश्चिम), जिल्लास्थित ०६(छ) वटै स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समिति तथा अन्य सरोकारवालाहरुको पारस्परिक समन्वय तथा सहकार्यमा रुकुम(पश्चिम) जिल्लाको विपद पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजना तयार गरिएको छ ।

रुकुम(पश्चिम) जिल्ला प्राकृतिक प्रकोपका दृष्टिकोणले जोखिमपूर्ण जिल्ला हो । विशेष गरी बाढी पहिरो, आगलागी, हुरीवतास, महामारीलगायतका प्राकृतिक र गैर प्राकृतिक प्रकोपको जोखिमका कारण वर्षेनी मानवीय तथा भौतिक क्षति हुने गरेको छ । प्राकृतिक प्रकोपमा कारण आ.व. ०७५/७६ मा जिल्लाका विभिन्न क्षेत्रमा घटेका घटनाहरुको कारण ठुलो भौतिक क्षति भएको अवस्था जगजाहेर छ । Life-line को रुपमा रहने सडकमार्गमा वर्षातको समयमा हुने अवरोधले आवागमन प्रभावित भई मानवीय जनजीविकामा प्रतिकुल असर परिरहेको अवस्थाको विद्यमानता रहेको छ । मानवीय कारणवाट सृजित प्रकोप मध्ये पहिरोले जिल्लाको कृषि उत्पादनमा समेत ह्रास आएको छ । यसले गर्दा भोकमारी र अनिकालको प्रकोप समेत वढने सम्भावना देखिन्छ । त्यसैगरी अव्यवस्थित र योजनाविना खनिएका ग्रामीण सडकले गर्दा पहिरो र बाढीको प्रकोप बढाएको छ । झाडापखाला लगायतका महामारीको प्रकोप फैलिन सक्ने सम्भावना पनि उत्तिकै छ । यिनै कारणहरुले गर्दा विपत पूर्व तयारी योजनाको आवश्यकता महसुस गरिएको छ । साथै विपद् उत्थानशील समाज निर्माण गर्न, विपद् सम्वन्धी कार्यलाई राहत र उद्धारमा मात्र केन्द्रित नगरी विपद्को जोखिम न्यूनीकरण गर्ने उदेश्यले पुर्वतयारीमा समेत थप सजग र सक्रिय बनाउनको लागी तथा विपद् व्यवस्थापनका सम्पूर्ण क्रियाकलापहरुलाई थप प्रभावकारी तुल्याउन विपद् पुर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना(Disaster Preparedness and Response Plan) तर्जुमा गरिएको छ ।

१.२ भौगोलिक अवस्थितिः

रुकुम (पश्चिम) जिल्ला कर्णाली प्रदेशको २८° २९ मिनेट देखि २९° ००मिनेट उत्तरी देशान्तर र ८२° २९मिनेट देखि ८२° ५३ मिनेट पूर्वी आक्षांशमा अवस्थित छ । सम्पूर्ण भुभाग पहाडी क्षेत्रमा रहेको यस जिल्लाले १२१३.४९ वर्ग कि.मी. क्षेत्रफल ओगटेको र जनसङ्ख्या १,५५,३८३ रहेको छ । यस जिल्लालाई पूर्वमा रुकुम पूर्व, पश्चिममा जाजरकोट, उत्तरमा डोल्पा र दक्षिणमा सल्यान र रोल्पा जिल्लाले घेरेका छन् । दक्षिणमा ७६२ मिटर दखि ६,७२० मिटरको उचाई सम्म यो जिल्ला रहेको छ । १४४८ मिटरको उचाईमा रहेका जिल्ला सदरमुकाम मुसिकोट खलंगा जिल्लाको दक्षिणी भागमा अवस्थित छ । रुकुम(पश्चिम) जिल्लालाई राजनैतिक रुपमा ३ नगरपालिका, ३ गाउँपालिका र प्रदेश सभा निर्वाचन प्रयोनार्थ ०२ वटा निर्वाचन क्षेत्रमा विभाजन गरिएको छ । हाल यस जिल्लालाई पुर्ण साक्षर जिल्ला घोषणा गरिएको छ ।

१.३ हावापानी, जमिन र जमिन प्रयोगको अवस्थाः

जिल्लाको न्यूनतम तापक्रम ०.४^{0}C देखि अधिकतम तापक्रम ३४.४^{0}C सम्म हुने गर्दछ । वार्षिक रुममा अधिकतम २,२०० mm र न्यूनतम १६०० mm सम्म वर्षा हुने गरेको छ । जिल्लाको कुल भुभाग २,९१,३८२ हेक्टर मध्ये कृषिमा १२.०६५ जंगल ५७.२५५ चरन क्षेत्र २०.१९५ चट्टानले १०.४२५ र आवासीय प्रयोजनमा जम्मा ०.०७५ भु-भाग प्रयोग भएको पाईन्छ । जिल्लामा वन जंगलले ओगटेको क्षेत्रफल तुलनात्मक रुपमा राम्रो रहेको भए तापनि वर्षातको समयमा वाढी-पहिरोको प्रकोप भने अधिक छ । जिल्लाको भु-उपयोगिता विवरण तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका १ः जमिनको प्रयोग

विवरण	क्षेत्रफल (हेक्टर)	स्रोत जिल्ला कृषि प्रोफाईल २०६५। २०६६
जिल्लाले ओगटेको कुल क्षेत्रफल	२,९३,१८२	
खेती योग्य जमिन	२७,४८०	
कृषिमा प्रयोग भएको जमिन	३५,३५९.६८	
१. धान	२,७६,०५१	
२ उच्च जमिन	२४,७१९.४९	
कृषिमा प्रयोग नभएको कृषि योग्य जमिन	७,८७९.६८	
जंगल	१,६७,८५६	
चरन क्षेत्र	५९,२०५	
खोला नाल र पहराले ओगटेको भाग	३०,५४८	
आवास प्रयोजनले ओगटेको क्षेत्रफल	२१४	

१.४ सामाजिक आर्थिक र सासंकृतिक अवस्थाः

जिल्लाको जम्मा जनसंख्या १,५५,३८३ मध्ये ७४,१७९ पुरुष र ८१,२०४ महिला रहेका छन् (२०६८ सालको राष्ट्रिय जनगणना)। जिल्लामा जम्मा २८,२३१ घर धुरी रहेका छन् भने सरदर पारिवारिक आकार ०६ रहेको छ । जातीय विविधता रहेको यस जिल्लामा ३.४३५% ब्राहमण, ६३.५०५% क्षेत्री, २३.७९५% जनजाती, ५.८१५% दलित रहेका छन् । लगभग ९८.२८५% जनसंख्या हिन्दु धर्मावलम्वी रहेको यस जिल्लामा ०.९४५% बौद्ध, ०.२२५ % क्रिश्चयन, ०.०७५% इश्लाम र ०.४९५% अन्य रहेका छन् । अधिकांश जिल्ला बासीहरू कृषिपेशामा आश्रित छन् (८९.५%) । जिल्ला नगदेबाली र तरकारी बीउ उत्पादनमा चिरपरिचित छ तथापि व्यवसायिक कृषि खेती गर्ने कृषकहरूको संख्या भने अति न्यून रहेको छ । रुकुममा जिल्लामा केही ऐतिहासिक तथा पर्यटकीय स्थान पनि रहेका छन् । मुसिकोट, आठवीसकोट, कोटजहारी, चौरजहारी आदि ऐतिहासिक स्थलहरू हुन् भने स्यार्पुताल,खारादह, डिग्रे भगवती मन्दिर आदि पर्यटकीय दृष्टिले सम्भावित स्थल रहेका छन् । जिल्लामा कुल जम्मा ४१९ शैक्षिक संस्था रहेका छन, जसमा २५५ प्राथमिक विद्यालय ,६८ निम्न माध्यामिक विद्यालय,८७ माध्यामिक विद्यालय(४ वटा संस्थागत माविहरू सहित), ३१ उच्च माध्यामिक विद्यालय र ९ क्याम्पस रहेका छन् भने जिल्लाको सरदर साक्षरता दर ८७.९२% प्रतिशत रहको छ । त्यसैगरी वालविकास केन्द्र ३०३ वटा र सामुदायिक अध्ययन केन्द्र ३७व टा रहेका छन । साथै जिल्लाभरि १५ वटा स्रोत केन्द्रहरू रहेका छन् ।

१.५ रुकुम जिल्लाको नगरपालिका र गाउँपालिका अनुसार घरधुरी तथा_जनसंख्या विवरणः

क.सं	नगरपालिका तथा गाउँपालिका	घरधुरीसंख्या	जम्मा जनसंख्या	पुरुष	महिला
१	मुसीकोट नगरपालिका	६,२१५	२७,७११	१३,०५३	१४,६५८
२	आठविसकोट नगरपालिका	६,१४९	३२,२६०	१५,९९३	१६,२६७
३	चौरजहारी नगरपालिका	४,३६४	२२,३१२	१०,६४३	११,६६९
४	सानोभेरी गाउँपालिका	४,१४७	२२,४०३	१०,५७८	११,८२४
५	त्रिबेणी गाउँपालिका	३,६०९	१८,९०४	८,३३९	१०,५६५
६	बाँफिकोट गाउँपालिका	३,७४७	१८,८६९	८,७१३	१०,१५६

श्रोत : केन्द्रीय तथ्याङ्क विभाग ।

१.६ विकास पूर्वाधारको सुविधाः

वर्तमान अवस्थामा रुकुम (पश्चिम) जिल्ला सडक यातायातको सुविधाका दृष्टिकोणले मध्यम स्तरमा रहेको जिल्ला हो । केही छिटफुट स्थानहरु वाहेक यस जिल्लाका सवै स्थानीय तहहरुमा कच्ची सडक मार्गको राम्रो पहुँच रहेको छ । जिल्लामा २ वटा एअरपोर्ट रहेका छन् तर पनि उडानको समय तालिका अनियमित रहनाले सेवा भरपर्दो र व्यवस्थित वनाउनुपर्ने अवस्था छ । जिल्ला सदरमुकाम केन्द्रिय प्रसारण लाईन संग जोडिएको छ बाँकी गाउँपालिका र नगरपालिकाहरुमा साना जलविद्युत मार्फत विद्युत सेवा विस्तार भएको छ, जसवाट करिव ४,००० घरधुरी लाभावन्वित भएका छन् ।

१.७ स्वास्थ्य, सरसफाइ, र पिउनेपानीः

जिल्लाको जनघनत्व १२८ प्रति वर्ग किलोमिटर रहेको छ , यो संख्या वार्षिक रुपमा २.०६५% का दरले बढि रहेको छ । जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालयको तथ्याङक अनुसार प्रजनन दर ४.१ रहेको छ । जिल्लामा ४६ स्वास्थ्य संस्था रहेका छन् । जिल्लाको जनसंख्याको २०.५८५%ले मात्र परिवार नियोजनका सेवा उपभोग गरेका छन् ।

रुकुम जिल्लामा आधारभ्त स्तरको पिउने पानीको सुवीधा ८६.९०५% रहेको छ । जसमध्ये पाइप प्रणाली बाट करिब ८०५ र सुधारिएको मुहानबाट २०५ रहेको छ । बांकी १३.१०५% ले अन्य स्रोतबाट सिधै पानी प्रयोग गर्ने गरेका छन् ।

खण्डः दुई

विपद् पुर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना निर्माण गरी लागी जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति, रुकुम (पश्चिम) को वैठकमा अनुमोदनको लागी पेश गरिनेछ ।

योजनाका अपेक्षित नतिजा यसप्रकार रहेको छ ।

- सङ्कटाभिमुख नगरपालिका तथा गाउँपालिकाहरूको पहिचान तथा प्रकोप जोखिम नक्शांकन तयार हुने ।
- जिल्लामा मानवीय क्षेत्रमा कार्यरत संघ संस्थाहरू पहिचान तथा उपलव्ध स्रोत र साधनको नक्शांकन हुने ।
- विषयगत क्षेत्रहरूको भुमिका तय गरी विपद्को अवस्था लाई सामना गर्नको लागि प्रभावकारी पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना निर्माण हुने ।
- विपद् प्रभावितहरूलाई मापदण्डका आधारमा तत्काल उद्दार तथा राहत सेवा पुऱ्याउन सजिलो पार्ने ।

- यो योजना जिल्लाको जीवन्त अभिलेखको रुपमा रहनेछ र समय समयमा आवश्यकताअनुसार परिमार्जित गरिनेछ ।

खण्डः तीन

सामान्य पूर्व तयारी योजना

३.१ मानवीय सहायतामा संलग्न साझेदार निकायको सूचीः

जिल्लामा आई पर्ने विपद्का अवस्थालाई प्रभावकारी रुपमा सम्वोधन गर्नको लागि विपद् जोखिम तथा व्यवस्थापन ऐन, २०७४ बमोजिम प्रमुख जिल्ला अधिकारीको अध्यक्षतामा जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति क्रियाशिल रहेको छ । स्थानीय तहका प्रमुखहरु, बिषयगत सरकारी कार्यालयहरू, सुरक्षा निकायहरू, रेडक्रस सोसाईटी, क्रियाशिल राजनैतिक दलहरू, पत्रकार महासंघका अध्यक्ष लगायतका पदाधिकारीहरु यसको सदस्य रहेका छन् । हाल मानवीय सहायतामा सक्रिय रुपमा संलग्न निकायहरूको सूची यसप्रकार छ ।

मानवीय सहायतामा संलग्न निकायगत विवरण :

तालिका २

बिषयगत क्षेत्रहरू	अगुवा संस्था	सहयोगी निकायहरु	
१) सूचना संकलन र खोज तथा उद्दार	जिल्ला प्रशासन कार्यालय	• नेपाली सेना • नेपाल प्रहरी • सशस्त्र प्रहरी बल • राष्ट्रिय अनुसन्धान • जि.स.स • नेपाल रेडक्रस सोसाइटी	• राजनीतिक दल • पत्रकार महासंघ • सामुदायिक प्रहरी सेवा केन्द्र • जिल्ला स्थित एफ.एम स्टेशनहरू • स्थानीय तहको सम्वन्धित शाखा • सरोकारवाला अन्य गैर सरकारी संघसंस्थाहरु
२) समन्वय तथा बन्दोबस्ती	जिल्ला समन्वय समितिको कार्यालय	• जिल्ला प्रशासन कार्यालय • नेपाली सेना • सशस्त्र प्रहरी बल • जिल्ला प्रहरी कार्यालय • नेपाल रेडक्रस सोसाईटी • डिभिजन वन कार्यालय • जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय	• कृषि ज्ञान केन्द्र • खानेपानी तथा सरसफाई डि.का. • सिचाई सव डिभिजन कार्यालय • घरेलु तथा साना उद्योग विकाश समिति • स्थानीय तहको सम्वन्धित शाखा • सरोकारवाला अन्य गैर सरकारी संघसंस्थाहरु

बिषयगत क्षेत्रहरू	अगुवा संस्था	सहयोगी निकायहरु
३) शिविर तथा आवास व्यवस्थापन	नेपाल रेडक्रस, सोसाइटी	• जिल्ला प्रशासन कार्यालय • नेपाली सेना • नेपाल प्रहरी • सशस्त्र प्रहरी बल • जि.स.स. • शिक्षा विकास तथा समन्वय इकाई • जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय • डिभिजन वन कार्यालय • बिद्यालयहरु • राजनैतिक दलहरु • सम्बन्धित स्थानीय तहहरु • सामुदायिक वन उभोक्ता महासंघ • नेपाल स्काउट • स्थानीय तहको सम्वन्धित शाखा • सरोकारवाला अन्य गैर सरकारी संघसंस्थाहरु
४) खाद्य तथा कृषि	कृषि ज्ञान केन्द्र	• डिभिजन वन कार्यालय • नेपाल खाद्य संस्थान • सिंचाई सव डिभिजन कार्यालय • समशितोष्ण तरकारी बीउ उत्पादन केन्द्र • भेटेरनरी अस्पताल तथा पशु सेवा विज्ञ केन्द्र • वन उपभोक्ता महासंघ • निर्माण व्यवसायी महासंघ • नेपाल रेडक्रस सोसाईटी • आम किसानहरु • स्थानीय तहको सम्वन्धित शाखा • सरोकारवाला अन्य गैर सरकारी संघसंस्थाहरु
५) खानेपानी तथा सरसफाई	खानेपानी तथा सरसफाइ डिभिजन कार्यालय	• जि.स.स. • जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय • शिक्षा विकास तथा समन्वय इकाई • नेपाल रेडक्रस सोसाइटी • स्थानीय तहको सम्वन्धित शाखा • सरोकारवाला अन्य गैर सरकारी संघसंस्थाहरु

बिषयगत क्षेत्रहरू	अगुवा संस्था	सहयोगी निकायहरु	
६) स्वास्थ्य तथा पोषण	जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय	• खानेपानी तथा सरसफाइ डिभिजन कार्यालय • जिल्ला आयुर्बेद स्वास्थ्य केन्द्र चौर जहारी • संयुक्त राष्ट्संघीय जनसंख्या कोष • नेपाल रेडक्रस सोसाइटी • शिक्षा विकास तथा समन्वय इकाई	• चौरजहारी अस्पताल • आखा उपचार केन्द्र सल्ले • स्थानीय तहको सम्वन्धित शाखा • सरोकारवाला अन्य गैर सरकारी संघसंस्थाहरु
७) संरक्षण	महिला तथा बालवालिका कार्यालय	• जिल्ला प्रहरी कार्यालय • जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय • संयुक्त राष्ट्संघीय जनसंख्या कोष	• सामुदायिक प्रहरी • नेपाल रेडक्रस सोसाइटी • स्थानीय तहको सम्वन्धित शाखा • सरोकारवाला अन्य गैर सरकारी संघसंस्थाहरु
८) शिक्षा	शिक्षा विकास तथा समन्वय इकाई	• जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय • नेपाल रेडक्रस सोसाइटी	• शिक्षाका लागि खाद्य कार्यक्रम • स्थानीय तहको सम्वन्धित शाखा • सरोकारवाला अन्य गैर सरकारी संघसंस्थाहरु
९) सूचना	जिल्ला हुलाक कार्यालय	• जिल्ला स्थित सम्पूर्ण सरकारी तथा गैरसरकारी कार्यालयहरु • स्थानीय तहको सम्वन्धित शाखा	• सरोकारवाला अन्य गैर सरकारी संघसंस्थाहरु

३.२ सन्दर्भ सामग्री पुनरावलोकनको नतिजाः

जिल्लामा विगतमा तयार पारिएका विपद् सम्वन्धि अभिलेखहरू तथा नेपाल सरकारले पारित गरेका विभिन्न नीति नियमहरूको अध्ययन तथा पुनरावलोकन गरिएका छन् । केही महत्वपूर्ण सामाग्रीहरू र त्यसबाट प्राप्त गरिएका असल अभ्यासहरू तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

सन्दर्भ सामग्रीहरूको विवरण :

सि.नं.	प्रतिवेदनको नाम	मुख्य सिकाई	कैफियत
१.	जिल्ला विपद तथा आकस्मिक योजना, २०६७,	कुनै पनि विपद प्रतिकार्यमा प्रयोग गर्न सकिने ।	अंग्रेजीमा भएकोले भाषागत समस्या
२.	जिल्लामा विगतमा गरिएका	विगतमा भएका विपद प्रतिकार्यको	सहज रुपमा उपलब्ध हुने

	विपद प्रतिकार्यको अभिलेख ।	अभ्यासले विपद प्रतिकार्य योजनाको लागि सहज गराएको ।	व्यवस्थापकीय विधि अवलम्वन गर्नुपर्ने
३.	विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तर्जुमा मार्गदर्शन २०६७	जिल्लाको समग्र तथा् Specific विपदको विस्तृत कार्ययोजना वनाउन सहज ।	प्रत्येक वर्ष पुनरावलोकन हुदै आईरहेको
४.	Contingency Preparedness Plan Health and Nutrition cluster, 2010	2010 Epidemic Out break (Diarrhoea/Cholera)	अंग्रेजी भाषामा भएकोले भाषागत समस्या सबैले बुझ्न नसक्ने
५.	विपद् जोखिम न्यूनीकरणका लागि राष्ट्रिय रणनीति, २०६६	राष्ट्रिय स्तरमा तयार भएको नीतीबारे जानकारी र जिल्ला स्तरमा समायोजन गर्ने प्रक्रियाबारे स्पष्टता	
६.	विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन ऐन, २०७४ र नियमावली, २०७६	संघीय मर्म मुताविक विपद्को व्यवस्थापनमा सहयोगी रहेको	हाल कार्यन्वयनमा रहेको
७.	प्रकोप पिडीत उद्धार तथा राहत सम्वन्धी मापदण्ड (संशोधन),२०७४	तत्काल राहत र उद्धारमा कामयावी रहेको	हाल कार्यन्वयनमा रहेको
८.	मनसुन आपतकालीन कार्ययोजना, २०७६	मनसुनको अवधिमा विपद्को प्रभावकारी व्यवस्थापन गर्न सहयोगी ठहरिने	

३.३ विभिन्न वैठकका निर्णयहरूः

यस योजना निर्माणको क्रममा पटक पटक जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिको बैठक वसेको थियो । जसका निर्णयहरू अनुसूचि २ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

३.४ यस जिल्लाका विभिन्न स्थानीय तहहरुमा वाढी **पहिरो जानसक्ने सम्भावित ठाउँहरुलाई देहाय वमोजिम पहिचान गरिएको छः**

देहायः

मुसिकोट नगरपालिकाः वडा नं.०९ र १० को चौखावाङ, स्यालापाखा, सोलावाङ, वोहोरागाउको सडक खण्ड, पितिवाङ, वैरागी-ठाटी, छिवाङ, वडा नं.०२ को रातामाटा-तुसारीखोला, वडा नं.११ को रातापहरादेखी झुल्खेतसम्म, लौहखोला-काउलेखोला-साखखोलाको सहक खण्ड क्षेत्र, पिपलनेटादेखी माछिमी, वडा नं.०१ को गिलवाङ, वडा नं.१३ र १४ को वाख्खोर देखी चौतारासम्म, भूमदेखी छिवाङतिर, मध्यपहाडी राजमार्गको घोरखानी, वडा नं.०२ र ०३ को लामितालदेखी ओखरघाटसम्म

चौरजहारी नगरपालिकाः कोटजहारी-नार्जीखोला, खहरेपिपल, काली खोला र जहारी खोला, कालिगाढ-सेतिगाढ-सदुखोला-साक्चाखोला-गुन्नेखोला लगायतका खोदाहरुले खेत तथा वस्ति कटान गरी क्षति पुऱ्याउन सक्ने । वडा नं.०९ को पानेखोला, वडा नं.०५ को गलगले-लहरेसिमल, वडा नं.१३ को रातामाटा, वडा नं.१४ को लिउरेवारी-गोठखोला, वडा नं.०९ को गुर्तालगाउँ, वडा नं.०६ को सिमलचौर, वडा नं.१२ को उल्लेरी-भिरमौरी र वडा नं.०४ को अमलाटाकुरा लगायतका स्थानमा पहिरो जान सक्ने सम्भावना रहेको । मध्यपहाडी राजमार्गको कालेखोला देखी वञ्चरेसम्म पहिरो जान सक्ने ।

आठविसकोट नगरपालिकाः वडा नं.०८ को खारखारा(दाजे जाने सडक), वडा नं.०९ वगर, वालकल्याण माविको आसपासको क्षेत्र, वडा नं.१० को भिनचौर, गैरीचोक, घोरला, धारापानि र डाडाखाली, वडा नं.११ को धस्नेनी, मंग्राह, सिमवजार, गोइरी जाने सडक, सिमपाखा वडा नं.१२ को स्यानीवार्खु, वडा नं.१३ को भल्माज्यूला र वडा नं.१४ को पिपलचौर, गोतामकोटको वडा नं.०४ को छोटेवगर, वडा नं.०६ को होलीखोला, कुसुम, ज्यामिरे, मन्कावगर र त्रिवेणी । वडा नं.०३ को पाटागाउँ, वडा नं.०१ को रोकाजा र वडा नं.०२ को पहाडा क्षेत्र ।

वाफिकोट गाउँपालिकाः वडा नं.०८ को दुली, वडा नं.०ढ को भुला, छिन्खेत, राडीज्युला, वडा नं.०१ र ०२ को सिमानामा पर्ने पुमाखोलाको सडक वडा नं.०३ भिउटावर, निपाने सडक, स्यार्पूखोलाका कुलोका मुहानहरु, भाग्लेदेखी कुनाखेतसम्म ।

सानीभेरी गाउँपालिकाः वडा नं.०१ र०२ को पुर्तिमकाडा, वडा नं.०३ को वैरेनीतरा, तुषरेवगर, ज्यामिरेदेखी-प्रियतारासम्म, गरायलामा नदिले कटान गर्न सक्ने क्षेत्रहरु, वडा नं.०४ को चाख्लिमेला-वलिगाड, वडा नं.०५ को दुली (हासु र किलघैटे), वडा नं.०६ को दुली (छहरा र देउताखोला), वडा नं.०८ को सिम्ली(आमडाडा-फुकु-राङजा), वडा नं.१० को अर्मा(घनठाना), वडा नं.११(भरनापोखरी), मध्यपहाडी आसपास वडा नं.०९ को हासिवाङ

त्रिवेणी गाउँपालिकाः वडा नं.०१ को वल्लेजुरा, खाल्टिखोला, वडा नं.०२ वादरपानी-रुघा, कोरवाङखोला, वडा नं.ण३ सलडाडा-हम्पाल-हाईवाङ-खारा, वडा नं.०४ छरीखोला-भारवागखोला-छोटेकाडापोखरी-कालिमाटी-दम्दुखारा, वडा नं.०५ को हाइरुखोला-लाईत-खारा, वडा नं.०६ मेल्टाकुरी-धौलावाङ-भमखोला-मुरु, वडा नं.०७ को दवाङ-मुरु, वडा नं.०८ को गरेला-अर्मावी-पेदी-पेउघा, वडा नं.०९ वघेरी टोल-वस्नेत सेरा, वडा नं.१० को सालघारी-पेउघा-सिम्रुतु वजार, सिम्रुतुको उकालो सडक, डाँगीमोड, भुल्नेटाको सडक, रुकुमको सिमानादेखी सल्यानको खौलासम्मको सडक खण्डहरु, काइयोखोला, वैरागी ठाटी, पेउघा, पेदीखोला ।

३.५ विपद्को अवस्था तथा र योजनाः

रुकुम (पश्चिम) जिल्लामा पहिरो, महामारी, बाढी,आगलागी, हुरीवतास तथा भूकम्प जस्ता प्रकोपहरू प्रमुख प्रकोपको रुपमा रहेका छन् । यहाँउल्लेखित तथ्यांक राहत सहयोग वितरणको आधारमा उल्लेख गरिएको छ । विगतमा भएका मुख्य विपदहरूलाई केलाउने हो भने महामारीबाट मात्र एकै वर्षमा ५४ जनाले ज्यान गुमाएको पाईन्छ भने वार्षिक रुपमा आगलागी तथा पहिरोबाट सयौ परिवार प्रभावित भएको तथ्य विगतका घटनाहरूले देखाउंछ । यसैगरी वर्षेनी कृषियोग्य जमिनको क्षतिले विस्थापित हुने तथा बसाइसराइ गर्नेको संख्या पनि बढ्दो छ । जसले गर्दा मानविय तथा आर्थिक विकासमा नकारात्मक प्रभाव परेको पाईन्छ । यस जिल्लाको भौगोलिक बनावट तथा अव्यवस्थित भौतिक निर्माणका क्रियाकलापहरूले गर्दा भुकम्पीय दृष्टिकोणबाट जोखिम रहेको पाइन्छ ।

३.६ निकायगत भूमिका तथा जिम्मेवारीः

जिल्लामा विपद्सँग सम्बन्धित बिषयगत क्षेत्रहरूको नेतृत्व जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिका सम्बन्धित सदस्यहरूको रहनेछ भने जिल्लामा कार्यरत अन्य निकायहरू सम्बन्धित क्षेत्रका सदस्य रहनेछन् । आवश्यकता अनुसार सम्बन्धित क्षेत्रहरूमा सहकार्य र समन्वय गर्न सकिनेछ । प्रकोप पूर्व तयारी तथा प्रभावकारी प्रतिकार्यको विभिन्न ९ विषयगत क्षेत्रहरू निर्माण गरिएको छ । विषयगत क्षेत्रका अगुवा संस्थाहरू र सदस्यहरूको नामावली तालिका नं. २ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

३.७ सूचना व्यवस्थापनः

३.७.१ क्षेत्रगत निकायहरूले पहिरोको प्रतिकार्यको लागि अनुमानित बजेटः

क.सं	विषयगत क्षेत्र	अनुमानित बजेट
१	खाद्यान्न तथा कृषि	१५,००,०००
२	अस्थायी आवास तथा गैरखाद्य सामग्री	२,५०,०००
३	खोज तथा उद्धार	६,००,०००
४	संरक्षण	२,००,०००
५	स्वास्थ्य तथा पोषण	२,५०,०००
६	शिक्षा	२,००,०००
७	खानेपानी तथा सरसफाई	१,५००,०००
८	समन्वय तथा वन्दोवस्ती	२,००,०००
९	सूचना विश्लेषण तथा समन्वय	१,००,०००
जम्मा		३८,००,०००

३.७.२.बन्दोवस्तीका सामाग्रीको विवरण (राहत सामाग्रीको भण्डारण)

क.सं.	संस्थाको नाम	कार्यालय ठेगाना	भण्डारण भएको वन्दोवस्ती सामाग्री	उपलब्ध नगद कोष (ऐच्छिक)
१	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी	खलंगा १	२० परिवार लाई गैर खाद्य सामग्री रहेको ।	
जिल्लामा अन्य कुनै पनि निकायमा वन्दोबस्तीका सामग्रीको अभिलेख प्राप्त भएको छैनन् ।				

३.७.३ परिस्थिति तथा योजना तर्जुमा सम्बन्धी पूर्वानुमानः

रुकुम जिल्लामा भएको र हुन सक्ने क्षतिलाई ध्यानमा राखेर जस्तै अव्यवस्थित मोटर बाटोको खनाई, अव्यवस्थित बस्ती, मौसम परिवर्तन तथा भविष्यमा हुन सक्ने विपद भुकम्प जस्ता पक्षहरूलाई ध्यानमा राखी रुकुम जिल्लाको पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजना निम्न परिस्थितिलाई आधार मानेर बनाइएको छ ।भुकम्पको जोखिममा नेपाल राष्ट्रनै उच्च जोखिममा रहेको हुनाले रुकुम जिल्ला पनि यस प्रकोपबाट अछुतो रहने अवस्था छैन । तसर्थ विगतमा भएका तथा हुन सक्ने प्रकोपहरूलाई ध्यानमा राखी यस वर्षको लागि निम्न वमोजिमको पूर्वानुमान गरिएको छ ।

२०७०/२०७१	२०७५ र २०७६ को लागि योजनाको आधार
• आगलागी प्रभावित १६६ परिवार • पहिरो बाट प्रभावित भई विस्थापनको अवस्था रहेको २५० परिवार • पहिरोमा परि घाइतेहरूको संख्या : ३ • पहिरोमा परि मर्नेहरूको संख्या : २६ • यसै गरी पानीका स्रोतहरू प्रदुषित विभिन्न सरुवा रोगहरू फैलिएका अवस्था, यातायात वन्द, पशु चौपायाहरू नष्ट भएको, खाद्यान्न तथा अन्न वालीको क्षति भएको आदी । (विस्तृत तथ्यांकको अभाव रहेको)	• प्रभावित हुन सक्ने परिवार संख्या : १३००० भुकम्पबाट, ७५०० महामारीबाट र १२५० पहिरोबाट • क्षति पुग्न सक्ने घरहरूको संख्या : ६००० • घाइतेहरूको संख्या : ३००० • मर्नेहरूको संख्या : ३०० • विस्थापित हुनसक्ने परिवार : २५०० • स्थायीरुपमा विस्थापित परिवार : ० • यसै गरी पानीका स्रोतहरू प्रदुषित हुनेछन्, विभिन्न सरुवा रोगहरू फैलिन सक्छ, यातायात वन्द हुन सक्छ, विद्युत अवरुद्ध हुन सक्छ, संचारसेवा पनि अवरुद्ध हुन सक्छ , पशु चौपायाहरू नष्ट हुन सक्दछन्, खाद्यान्न तथा अन्नवाली क्षति हुन सक्छ ।

खण्डः चार

क्षेत्रगत प्रतिकार्य योजना

क्षेत्रगत प्रतिकार्य योजनाको लागि मुख्य विपदको रुपमा पहिरो र भूकम्पलाई लिइएको छ भने मुख्य रुपमा निम्न आठ क्षेत्रहरूमा योजना गरिएको छ ।

४.१ सूचना संकलन, समन्वय र खोज तथा **उद्धारः (Information Collection, Coordination Search and Rescue)**

विपद्को अवस्थामा मानवीय र भौतिक क्षति भइरहेको हुन्छ । यस्ता प्रकारका विपद्वाट ठूलो धनजनको क्षति भईराखेको हुन्छ । साथै कुनै पनि आफ्नो राज्यको मानिसलाई विपदको अवस्थामा बचाउनु राज्यको प्रमुख दायित्व हुने गर्दछ । त्यसैले विपदमा मानवीय तथा भौतिक क्षति कम भन्दा कम होस भन्ने हेतुले विपदमा समयमै सूचना संकलन गरेर खोज तथा उद्धार गर्नु पहिलो प्राथमिकतामा पर्ने गर्दछ । खोज तथा उद्धारमा तालिम प्राप्त जनशक्तिको व्यवस्था गरी विपदमा परेकाहरूको उद्धार गर्नु यस विषयगत समितिको प्रमुख कार्य हो ।

४.१.१ क्षति पुग्न सक्ने अनुमानित अबस्थाः

- रुकुम (पश्चिम) जिल्ला विशेषतः भुकम्प, पहिरो र बाढीको जोखिमयुक्त जिल्ला हो । वर्षेनी बाढीपहिरोवाट मानवीय तथा भौतिक क्षति भइरहेको छ ।
- सार्वजनिक पूर्वाधारहरू (सडक, पुल, बिद्युत, आपूर्ति, सञ्चार, भवन) नष्ट
- आवास तथा व्यक्तिगत सम्पत्ती अस्थायी रूपमा क्षति, बाल-वालिका, महिला, वृद्ध-वृद्धा तथा फरक किसिमले सक्षम (अपाङ्ग) मुख्य रूपमा प्रभावित हुने गरी मानिसहरू विस्थापन
- विद्यालयमा कक्षा कोठा, प्रहरी चौकी र स्वास्थ्य केन्द्र जस्ता उपलब्ध सार्वजनिक संस्थाहरू माथि चाप ।
- सामुदायिक संस्थागत ठाउँहरूमा अस्थायी आवासमा बसेको समयमा सामुदायिक स्वास्थ्य सम्बन्धी प्रचलनहरूमा चुनौती
- आवास सम्बन्धी सहयोग आवश्यक हुने गरी विस्थापित परिवारको सङ्ख्या

४.१.२ विषयगत उद्देश्यः

- प्रकोपको सूचना सही समयमा उपलब्ध गराई समन्वय गर्ने ।
- विपद्को कारणले जीवन जोखिममा परेका व्यक्तिहरूको उद्धार गर्ने ।
- जटिल अवस्थामा रहेका पिडितहरूको उद्धारको क्रममा प्रभावकारी समन्वय र संयोजनको कार्यमा सक्रिय रहने ।
- विपद्को बेला हराईरहेका नागरिकहरूको खोजी गर्ने ।
- जीवन रक्षा, हराएका मानिस, पशुधनको खोजी ।
- विस्थापित व्यक्तिहरूको सुरक्षा ।
- घाईते बिरामीहरूको प्राथमिक उपचार तथा मृतकहरूको व्यवस्थापन ।
- विपद्मा परेकालाई समयमै राहत सामग्री वितरण ।
- अन्य विषयगत क्षेत्रहरू संग समन्वय गरी उपलब्ध सुचनाहरूको विश्लेषण गरि कार्यान्वयन गर्ने ।

४.१.३ विषयगत क्षेत्रका सदस्य संस्थाहरूको सम्पर्क विवरणः

सि.नं.	संस्थाको नाम	सम्पर्क बिवरण		
		सम्पर्क व्यक्ति	फोन	इमेल

सि.नं.	संस्थाको नाम	सम्पर्क बिवरण		
		सम्पर्क व्यक्ति	फोन	इमेल
१	जिल्ला प्रशासन कार्यालय	१.उपेन्द्रराज पौड्याल (प्र.जि.अ.)	९८५७८३७७७७ ०८८-५३००४०	
		२.शेर बहादुर पुन (स.प्र.जि.अ.)	९८४१६४५१५८ ०८८-५३००९०	
२	नेपाली सेना	१.दिनेश गौतम (प्रमूख सेनानी)	९८५७८२४४७७ ०८८-५३०२०५	
		२.देउ वहादुर गुरुङ सेनानी	९८६७२०९८९५	
३	जिल्ला प्रहरी कार्यालय, रुकुम	१.सुमित खड्का	९८५७८३५५५५ ०८८-५३०१८७	
		२.प्रमोद कुमार क्षेत्री	९८५१२८१३९८	
४	सशस्त्र प्रहरी बल नं. ४७ गुल्म रुकुम (पश्चिम)	१. पुर्णबहादुर कुवर	०८८५३०३७९	
५	राष्ट्रिय अनुसन्धान जिल्ला कार्यालय, रुकुम	१. भगेन्द्र वहादुर चन्द (प्र.अ.अ.)	९८५७८२४२८९ ०८८-५३००८९	
६	नेपाल रेड्क्रस शाखा,रुकुम	१.रमा गौतम (सभापति)	९८४७८५२४९४	
७	नेपाल स्काउट, रुकुम	१.मीनवहादुर पुन (जि.संयोजक)	९७४१०५०७९०	
८	नेपाल पत्रकार महासंघ, शाखा रुकुम	१.गणेश विक (अध्यक्ष)	९८४७८५२५६३	
		२.हरी गौतम (उपाध्यक्ष)	९८५७८२१८७४	
९	स्थानीय तहको सम्वन्धित शाखा			

४.१.४ विपद प्रतिकार्य योजना

विपद्को घटना पश्चातको अवधि	विपद्को अवस्थामा गरीने आपतकालीन कार्य (विपद्को प्रकृतिमा आधारित)	आपतकालीन अवस्था संवोधन गर्न गरीने पूर्वतयारी कार्य	पूर्वतयारी कार्य संवोधन गर्न खाडलको पहिचान	मुख्य जिम्मेवार निकाय	प्रत्येक पूर्वतयारी कार्यका लागि अनुमानित लागत
पहिलो दिन (घटना घटेको समयदेखि १२ घण्टा सम्म)	खोज तथा उद्धार टोलीको परिचालन र खोज तथा उद्धार कार्यको थालनी ।	खोज तथा उद्धारको लागि खटिने टोलीको लागि आवश्यक वन्दोवस्तीको सामग्रीहरूको तयारी	खोज तथा उद्धार टोली तयारी अवस्थामा छ तर आवश्यक उद्धार सामग्रीहरू प्रयाप्त मात्रामा नभएको ।	नेपाली सेना नेपाल प्रहरी	
	सुचना संकलन तथा अवस्थाको प्रतिवेदन ।	खोज तथा उद्धारको लागि खटिने टोलीलाई Dos and Don't को बारेमा अभिमुखिकरण	अभिमुखिकरण गरिसकिएको	नेपाली सेना नेपाल प्रहरी	
	शान्ती सुरक्षालाई कायम राख्नको लागि आवश्यक सुरक्षा व्यवस्था मिलाउने	संचारको उपयुक्त संयन्त्रको स्थापना ।	विपदको वेलामा गरिने संरचना र संयन्त्रको व्यवस्था स्पष्ट रहेको ।	जिल्ला प्रशासन कार्यालय	
	प्रभावितहरूलाई सुरक्षित स्थानमा स्थानान्तरण गर्ने ।	खोज तथा उद्धारको लागि आवश्यक ओजारहरूको व्यवस्था	केही अप्रयाप्त रहेको ।	जिल्ला प्रशासन कार्यालय	
	राहत सहयोग सामग्रीहरू वितरणको लागि आवश्यक पर्ने व्यवस्थाको तयारी ।	क्षेत्रगत नेतृत्व गर्ने निकायहरू संग समन्वय बैठक गर्ने ।		जिल्ला प्रशासन कार्यालय	
	क्षेत्रगत सदस्यहरूसंग बैठक तथा अन्य मानवीय संघ संस्थाहरू संग समन्वय ।	आवधिक बैठक गर्ने		जिल्ला प्रशासन कार्यालय	
	DEOC, कक्ष	आवधिक बैठक गर्ने		जिल्ला प्रशासन कार्यालय	
पहिलो दिन (घटना घटेको	सुरक्षा निकायहरू वीच आपसी समन्वय	विपद व्यवस्थापन कार्यसंग सम्बन्धी अभ्यास ९Command -		जिल्ला प्रशासन	आवश्यक सामग्री तथा उपकरणको

विपद्को घटना पश्चातको अवधि	विपद्को अवस्थामा गरीने आपतकालीन कार्य (विपद्को प्रकृतिमा आधारित)	आपतकालीन अवस्था संवोधन गर्न गरीने पूर्वतयारी कार्य	पूर्वतयारी कार्य संवोधन गर्न खाडलको पहिचान	मुख्य जिम्मेवार निकाय	प्रत्येक पूर्वतयारी कार्यका लागि अनुमानित लागत
समयदेखि १२ देखी २४ घण्टा सम्म)	गर्ने ।	(Post/ Live Exercise)हरू गराई फौजलाई तयारी राख्ने । प्रभावित इलाकाको उपयुक्त स्थानमा हेलिप्याड तयार गर्ने । प्रभावित स्थान सम्म जाने मुख्य तथा वैकल्पिक मार्गहरू पहिचान गर्ने ।		कार्यालय	लागिः ३०,२५,००० टोली परिचालनको लागि ३,००,०००
	आकस्मीक कक्ष, उपचार केन्द्र, सूचना सम्प्रेसन कक्ष तथा राहत सामग्री वितरण कक्षहरूको स्थापना गर्ने ।	हरेक कक्षको लागि टोलीको निर्माण गर्ने ।	टोलीको निर्माण गर्नु पर्ने ।	नेपाली सेना नेपाल प्रहरी	
दोस्रो दिन	अस्थायी सिवीरको लागि व्यवस्थापन गर्ने ।	तालिम तथा खोज तथा उद्धार स्रोतको नक्साकन ।	नक्साकंन गरीसकिएको ।	नेपाली सेना नेपाल प्रहरी	
	प्रभावितहरू विस्थापित भएका स्थानमा	उद्धार सामग्रीहरूको संकलन ।	आआफ्नो संस्थामा भएको सामग्रीहरू तयारी अवस्थामा रहेको एकिन गर्ने ।		
	परिस्थितिको पुनरावलोकन गरी आवश्यक स्रोत साधनको लागि क्षेत्र तथा केन्द्र संग आवश्यक सामग्रीहरूको माग तथा परिचालन । (हेलिकप्टर)	Identification of the Location for Establishment of forward Base.	Location for Identification गरी सकिएको ।	नेपाली सेना नेपाल प्रहरी	

विपद्को घटना पश्चातको अवधि	विपद्को अवस्थामा गरीने आपतकालीन कार्य (विपद्को प्रकृतिमा आधारित)	आपतकालीन अवस्था संवोधन गर्न गरीने पूर्वतयारी कार्य	पूर्वतयारी कार्य संवोधन गर्न खाडलको पहिचान	मुख्य जिम्मेवार निकाय	प्रत्येक पूर्वतयारी कार्यका लागि अनुमानित लागत
	Establishment of Command Base/Forward Base /Disaster Site Control Team	Identification of the Location	Location for Identification गरी सकिएको ।	नेपाली सेना नेपाल प्रहरी	
	खोज तथा उद्धारकार्यमा भएका प्रगति तथा अवस्थाको सरोकारवालहरूलाई जानकारी ।			जिल्ला प्रशासन कार्यालय	
पहिलो हप्ता	सम्भावित महामारी फैलिन नदिन आवश्यक पहल गर्ने ।		पहिचान गरिसकिएको छ ।	जिल्ला प्रशासन कार्यालय	
दोस्रो हप्ता	हराई वेपत्ता भएका मानिसको खोजी तथा पहिचान कार्यलाई निरन्तरता दिने	सरोकार वालाहरू वीच समन्वय	निरन्तर समन्वय गरिनु पर्ने ।	नेपाली सेना, नेपाल प्रहरी नेपाल रेडक्रस, जिल्ला जनस्वास्थ्य कार्यालय	
सो भन्दा बढी	विपदको अवस्थाको विश्लेषण र समग्र शान्ति सुरक्षाको लागि कार्य योजना तयार गर्ने ।	नियमित बैठक र अवस्थाको अद्यावधिक गर्ने ।		जिल्ला प्रशासन कार्यालय	
	जम्मा				६०,२५,०००

४.१.५ निकायगत स्रोत साधनको आंकलन

क्र.स.	निकाय	मौज्दात साम्रगीहरुको विवरण
१	नेपाल रेडक्रस सोसाईटी, रुकुम (पश्चिम)	गैर खाद्य सामग्री २० परिवारका लागी मौज्दात र १०० परिवारका लागी आउने क्रममा, लाईफ ज्याकेट ०८ वटा, हेल्मेट १६ वटा, स्टेचर १० वटा र ०८ वटा आउने क्रममा, डोरी २०० मिटरको ०५ रोल, First Aid Kit ०८ वटा, Tent २० ओटा त्रिपाल, Water Purification १० हजार जनसंख्याका लागी आउने क्रममा
२	RSDC	Trained Manpower 76 person
३	खानेपानी तथा सरसफाई डिभिजन कायालय	खानेपानी तथा मर्मतका लागी आवश्यक पर्ने समान पर्याप्त भएका ।
४	जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय	Stretcher १० ओटा, घरवाला Tent ठुलो ०३ वटा, Emergency Set ०१ ओटा, First Aid सम्वन्धी समान पर्याप्त रहेका, ORS जीवनजल पर्याप्त, निशुल्क वितरण गर्ने औषधि ६० प्रकारका रहेका
५	डिभिजन वन कार्यालय	घर निर्माण लगायतका कार्यका लागी सिफारिस भै आए काठ दिन सकिने
६	सशस्त्र प्रहरी वल नेपाल	हालसालै मात्र बलको स्थापना भएको हुदा विपद् सम्वन्धी समानमा वेल्चा १, सावेल १, पिक १ थान, वाल्टी ०२ थान रहेको तर वाँकेको शम्शेरगन्जवाट आवश्यक परे गोताखोर र अन्य समान झिकाउन सकिने
७	नेपाली सेना, नरसिँहदल गण	लाईफज्याकेट ४६ थान, डोरी ३०० मि., हेल्मेट २५ थान, चश्मा १५ थान, सिट हार्नेस २ थान, इलेक्ट्रिक स १ थान, क्यारोविना ०५ थान, टयुव ०१ थान, भऱ्याङ ०२ ओटा, डुङगा ०१ ओटा, जुटका कपडा २ वटा
८	नेपाल प्रहरी	**जि.प्र.का.मा रहेका सामानहरुः** वेस्टकोट २० थान, पानी बुट १० जोर, हेल्मेट २४ थान, सावेल ०४ थान, गैटी ०५ थान, वेल्चा ०६ थान, वाल्टी ०३ थान, कोदाली ०१ थान, स्टेचर ०९ थान, फरुवा ०२ थान, नाईलन डोरी ०२ थान, टेन्च पाल ०२ थान, ट्राफिक ज्याकेट ०७ थान, त्रिपाल ०३ थान, रयाप्टीग १५ थान, ग्लोव १० थान, हेल्मेट १० थान, बुट १० जोर, टर्च १० थान, सक १० थान, वाटरवोटल १० थान, फेसमास्क १० थान **ईलाका प्रहरी कार्यालय चौरजहारीमा रहेका सामानहरुः** गैती ०२ थान, फरुवा ०२ थान, सावेल ०१ थान, वेल्चा ०१ थान, वाल्टी ०२ थान, स्टेचर ०२ थान, लाईन डोरी ०२ थान, ट्राफिक ज्याकेट ०४ थान र रवर टयुव ०२ थान **ईलाका प्रहरी कार्यालय आठविसकोटमा रहेका सामानहरुः** लाईफ ज्याकेट ०२ थान, हेल्मेट ०२ थान, गैती ०१ थान, वेल्चा ०१ थान, सावेल ०२ थान, टयुव ०१ थान, वाल्टिन ०२ थान **ईलाका प्रहरी कार्यालय बाँफिकोटमा रहेका** सावेल ०१ थान, वेल्चा ०१ थान, वाल्टिन ०१ थान, स्टेचर ०१ थान, वञ्चरो ०१, लाईफज्याकेट ०४ थान, हेल्मेट ०२ थान, टयुव ०२ थान **प्रहरी चौकी सिम्लीमाः**

		वेल्चा, गैती र फरुवा ०१/०१ थान **प्रहरी चौकी सिम्रुतुः** वेल्चा ०१ थान, फरुवा ०१ थान, सावेल ०१ थान, हेल्मेट ०२ थान **प्रहरी चौकी झुल्खेत** हेल्मेट ०२ थान, गैती ०१ थान, वेल्चा ०१ थान, खुकुरी ०१ थान र स्टेचर ०१ थान **विमानस्थल सुरक्षागार्डः** हेल्मेट ०५ थान, वेल्चा ०१ थान, गैती ०१ थान, सावेल ०१ थान, स्टेचर ०१ थान र लाईफज्याकेट ०१ थान **प्रहरी चौकी सोलावाङ** वेल्चा ०२ थान, गैती ०२ थान, सावेल ०१ थान, लाईनडोरी ०१ थान, टयुव ०१ थान, वाल्टिन ०१ थान **प्रहरी चौकी पुर्तिमकाडा** वेल्चा, गैती, सावेल र स्टेचर प्रत्येक ०१ थान, वाल्टी ०२ थान, हेल्मेट ०५ थान, टयुव ०२ थान, लाईफज्याकेट ०३ थान, डोरी ३० मिटर **प्रहरी चौकी नुवाकोट** वेल्चा, गैती र स्टेचर प्रत्येक ०१ थान **प्रहरी चौकी गोतामकोट** वेल्चा, सावेल र स्टेचर प्रत्येक ०१ थान **प्रहरी चौकी सर्केना** वेल्चा ०१ थान

४.१.६ कार्यान्वयन योजना सहितको प्राथमिकता प्राप्त पूर्वतयारी कार्यः

सि.नं.	प्राथमिकता प्राप्त पूर्वतयारी कार्यको सूची	मुख्य जिम्मेवार निकाय	कार्यान्वयन गर्ने तरिका (वैठक, कार्यशाला, तालिम आदि)	समय सिमा (कार्य तालिका)
१.	क्षेत्रगत नेतृत्व गर्ने निकायहरू संग समन्वय बैठक गर्ने ।	जिल्ला प्रशासन कार्यालय	बैठक,	विपद पूर्व आवधिक रुपमा तथा विपद पश्चात तत्कालै
२.	विपद व्यवस्थापन कार्यसंग सम्बन्धी अभ्यास (Command Post/ Live Exercise/ Recee)हरू गराई फौजलाई तयारी राख्ने ।	नेपाली सेना नेपाल प्रहरी	तालिम तथा simulation exercises	असारको दोस्रो हप्ता
३	प्रभावित इलाकाको उपयुक्त स्थानमा हेलिप्याड तयार गर्ने ।	नेपाली सेना नेपाल प्रहरी	बैठक, निर्माण	विपद पूर्व

सि.नं.	प्राथमिकता प्राप्त पूर्वतयारी कार्यको सूची	मुख्य जिम्मेवार निकाय	कार्यान्वयन गर्ने तरिका (वैठक, कार्यशाला, तालिम आदि)	समय सिमा (कार्य तालिका)
४	प्रभावित स्थान सम्म जाने मुख्य तथा वैकल्पिक मार्गहरू पहिचान गर्ने ।	नेपाली सेना नेपाल प्रहरी रेडक्रस		
५	आकस्मीक कक्ष, उपचार केन्द्र, सूचना सम्प्रेसन कक्ष तथा राहत सामग्री वितरण हरेक कक्षको लागि टोलीको निर्माण गर्ने ।	नेपाली सेना नेपाल प्रहरी रेडक्रस	समन्वय बैठक, टोलीको निर्माण	अषाढको अन्त्य सम्ममा
६	खोज तथा उद्धार सम्वन्धी कम्तीमा वेसिक कोर्स सम्वन्धी तालिम	गृह मन्त्रालय	तलिम, बैठक	वर्षात शुरु हुनुभन्दा अगावैं
७	तालिम तथा खोज तथा उद्धार स्रोतको नक्साकन ।	जिल्ला प्रशासन कार्यालय नेपाली सेना नेपाल प्रहरी	तलिम, बैठक	वर्षातको अगावै तयारी अवस्थामा रहने
८	उद्धार सामग्रीहरूको संकलन ।	जिल्ला प्रशासन कार्यालय नेपाली सेना नेपाल प्रहरी रेडक्रस ।	समन्वय, खरीद	अषाढको अन्त्य सम्ममा
९	जिल्लाका विषयगत समितिहरूलाई संचार HF. SET वितरण र समन्वय	गृह मन्त्रालय	हस्तान्तरण	वर्षा शुरुहुनुभन्दा अगावैं
१०	जिल्ला प्रशासन कार्यालयमा सहाना सफ्टवेयर जडान र लागु	जिल्ला प्रशासन कार्यालय		वर्षा शुरु हुनुभन्दा अगावैं
११	समुदायका विभिन्न सदस्यहरूलाई कम्तीमा पनि प्राथमिक उपचार सम्वन्धी तालिम	रेडक्रस तथा अन्य सरोकार संस्था	तालिम	वर्षा शुरु हुनु भन्दा अगावैं
१२	जिल्लाभरका जनशक्तीहरूको पहिचान, स्रोत आकंलन, नक्साकंन र प्रत्येक स्थानीय तहका कम्तीमा पनि ७ जनाको उद्धार समुह संग सम्वन्धित जनशक्ती र संचारका साधनहरूको विवरण संकलन गरि पुस्तक प्रकाशन गर्ने	जि.स.स.को अगुवाईमा रेडक्रस तथा अन्य सरोकारवाला संस्था, समुहहरू ।	प्रकाशन	वर्षा शुरु हुनु भन्दा अगावैं

मानवीय सहयोगका मापदण्ड

- प्रकोपको लगत्तै उपकरणसहित खोजी तथा उद्धार (SAR) टोली खटाउने
- समन्वय बैठक र प्रतिवेदनका बारेमा जानकारी गराउने

- सबै सुविधाबाट एकदमै वञ्चित समूह⁄ जोखिममा रहेका व्यक्तिहरूलगायत सबैलाई न्यायोचित रूपमा गरिएको उद्धार सामग्रीको वितरण तथा सहयोगसम्बन्धी गतिविधिको अनुगमन गर्ने
- अवस्था हेरी -आवश्यकतामा आधारित रहेर–मिरा ९MIRA) टीम खटाउने
- पहिलो हप्तामा परिस्थितिका बारेमा दिनदिनै प्रतिवेदन पेस गर्ने र त्यसपछि हरेक दुई हप्तापछि प्रतिवेदन पेश गर्ने
- शिविर समन्वय तथा शिविर व्यवस्थापन (CCCM) को अनुगमन गर्ने तथा प्रतिवेदन गर्ने (फाराम सहितको) संयन्त्र
- २४ घण्टाभित्र समाचार माध्यमका लागि समाचार पठाउने (पहिलो हप्तामा हरेक दिन)
- नियन्त्रण तथा मानवीय सहयोगसम्बन्धी मापदण्ड कायम गर्ने (सांस्कृतिक, सामाजिक तथा आर्थिक रूपमा स्वीकार गर्न सकिने सामग्री-दाता⁄सहयोग उपलब्ध गराउने निकायबाट प्रत्यक्ष वितरण होइन)
- प्रदेश विपद् व्यवस्थापन समितिलाई उद्धार कार्यका लागी अनुरोध गर्ने (अनुगमन तथा मूल्याङ्कन र प्रतिवेदन)

४.२ समन्वय तथा बन्दोबस्तीः

विषयगत निकायको नाम : जिल्ला समन्वय समितिको कार्यालय

मुख्य विपदको किसिमः पहिरो, भुकम्प

अनुमानित अबस्थाः प्रभावित हुन सक्ने परिवार तथा जनसंख्या : २०,००० परिवारका १,१०,००० जनसंख्या जसमा ५७,५०० महिला र पुरुष ५२,५०० हुनेछन्, जसमध्ये केही समयको लागि विस्थापित हुनु पर्नेहरूमा ५,००० जनसंख्या हुनेछ जसमा १,३०० वालवालिका, १,३१० किशोरकिशोरी र ६०० गर्भवती तथा दूध चुसाउने, बृद्धा १०० तथा अपांग १५० हुनेछन् ।

४.२.१ बिषयगत उद्देश्यः

- जोखिममा रहेका व्यक्ति,समुहहरूको सुरक्षित स्थानमा व्यवस्थापन, संरक्षण तथा भैपरी सामाग्रीको न्यायोचित वितरणका लागि समन्वय र सहयोग उपलब्ध गराउने ।
- विपद्लाई सम्वोधन गर्नका लागि जिल्ला स्थित विभिन्न निकायहरू बिच समन्वय, सहकार्य र साझेदारीको माध्यामबाट सहज र छिटो सेवा प्रदान गर्ने, गराउने ।
- राहतस्वरुप उपलब्ध गराईने सामाग्रीहरूको न्यायोचित वितरण तथा एकद्वार प्रणालीको माध्यमबाट सहज रुपमा राहत उपब्ध गराउने ।
- प्रकोप क्षेत्र तथा सहयोग सहकार्यको संयुक्त अनुगमन गर्ने ।

४.२.२ प्रतिकार्य योजना

विपद घटना पश्चातको अबधी	विपदको अबस्थामा गरिने आपतकालिन कार्य (विपदको प्रकृतीमा आधारित)	आपद्कालिन अबस्था संबोधन गर्न गरिने पुर्वतयारी कार्य	पुर्ब तयारी कार्य संबोधन गर्न खाडलको पहिचान	मुख्य जिम्मेवार निकाय	प्रत्येक पुर्ब तयारी कार्यका लागि अनुमानित लागत
पहिलो दिन	समन्वय र व्यवस्थापन क्षेत्रको वैठक वोलाउने ।	उपलब्ध श्रोतको नक्सांकन गा.वि.स.हरूमा कार्यरत संस्थाहरूको नक्सांकन समन्वय र ब्यबस्थापनको अबस्थाको पहिचान गर्नको	तयारी समूह गठन गरिएको छैन । चेकलिष्ट तयारी तथा	जिल्ला समन्वय समितीको कार्यालय मार्फत	रु.२५,०००।

विपद घटना पश्चातको अवधी	विपदको अवस्थामा गरिने आपतकालिन कार्य (विपदको प्रकृतीमा आधारित)	आपद्कालिन अवस्था संबोधन गर्न गरिने पुर्वतयारी कार्य	पुर्ब तयारी कार्य संबोधन गर्न खाडलको पहिचान	मुख्य जिम्मेवार निकाय	प्रत्येक पुर्ब तयारी कार्यका लागि अनुमानित लागत
		लागि चेकलिष्ट तयार गर्ने । तत्काल परिचालनको लागि तयारी समूह गठन गर्ने	अभिमूखिकरण नभएको । अभिमूखिकरण संचालनको लागि आवश्यक स्रोतको अभाव	स्थानीय तहहरु	
दोश्रो दिन	क्षेत्रगत नेतृत्व गर्ने निकायहरू संग समन्वय गरी वन्दोवस्तीको अवस्थाको लेखाजोखागरी आवश्यक व्यवस्था मिलाउने ।	क्षेत्रगत नेतृत्व गर्ने निकायहरू जिल्ला, क्षेत्रिय तथा राष्ट्रियस्तरका सरकारी तथा गैरसरकारी, दातृ निकायहरूको सम्पर्क व्यक्ति तथा फोन नम्वरहरू अद्यावधिक गर्ने ।	प्रभाव कारी संचार माध्याम एवं साधनको अभाव ।	जिल्ला समन्वय समितीको कार्यालय मार्फत स्थानीय तहहरु	१,००,०००।
पहिलो हप्ता	फिल्डको अवस्था विश्लेषण, लेखाजोखा र प्रतिबेदन तयारी साथै सम्बन्धित सरोकारवालाहरूमा प्रतिबेदन पेश समन्वय र व्यवस्थापन समुह बैठक र प्रतिबेदन अपडेट प्रभाबित व्यक्तिहरूको आपतकालिन सहयोगको लागि आवश्यक पर्ने समन्वय तथा वन्दोवस्तीको व्यवस्थापनको लागि निरन्तर समन्वय ।	क्षेत्रगत नेतृत्व गर्ने निकायहरू सँग राम्रो सम्पर्क कायम राख्ने । संचारका साधन र यातायतका साधनको बन्दोबस्तो गर्ने तथ्यांक अद्यावधिक गर्ने प्रभावकारी संचारको लागि संयन्त्र स्थापना गर्ने । मानबीय श्रोतहरू तयारी अवस्थामा रहने । नागरिक समाज र राजनीतिक दलका कार्यकताहरूलाई सचेतका लागि अभिमुखिकरण गर्ने आपतकालिन सहयोगका लागि श्रोत नक्शांकन श्रोत नक्शांकन समुह भित्र र समुह बाहिर समन्वय संयन्त्रको निर्माण प्रतिकार्य कोषको निर्माण गर्ने	यातायातका साधानको अभाव तथा इन्धनको अभाव आपतकालिन संचार माध्यमको अभाव । संचारमा अप्ठयारो अभिमूखिकरण संचालनको लागि स्रोतको अभाव	जिल्ला समन्वय समितीको कार्यालय मार्फत स्थानीय तहहरु	६,५०,०००।
पहिलो महिना	प्रतिकार्यको लागि भए गरेका व्यवस्थापकिय पक्षको बारेमा सरोकारवाहरूसँग Review तथा				२०,०००।

विपद घटना पश्चातको अबधी	विपदको अबस्थामा गरिने आपतकालिन कार्य (विपदको प्रकृतीमा आधारित)	आपद्कालिन अबस्था संबोधन गर्न गरिने पुर्वतयारी कार्य	पुर्ब तयारी कार्य संबोधन गर्न खाडलको पहिचान	मुख्य जिम्मेवार निकाय	प्रत्येक पुर्ब तयारी कार्यका लागि अनुमानित लागत
	consultation				
दोश्रो महिना	निरन्तररुपमा व्यवस्थापकिय पक्षको अनुगमन तथा आवश्यक पहल । समन्वय बैठक	मानबीय श्रोतको पहिंचान सबै क्षेत्रगत निकायहरू संग नियमित रुपमा समन्वय स्थापना ।	नियमित समन्वयको अभाव		५०,०००
तेश्रो महिना	निरन्तररुपमा व्यवस्थापकिय पक्षको अनुगमन तथा आवश्यक पहल । समन्वय बैठक	मानबीय श्रोतको पहिंचान यातायातका साधनहरूको पहिंचान संचार साधन र संचार प्रक्रियाको किटान श्रोत नक्शा	१०		५०,०००।
सो भन्दा बढी	आवश्यकता अनुसार				८,९५,०००।

४.२.३ कार्यान्वयन योजना सहितको प्राथमिकता प्राप्त पूर्वतयारी कार्यः

सि.नं.	प्राथमिकता प्राप्त पूर्वतयारी कार्यको सूची	मुख्य जिम्मेवार निकाय	कार्यान्वयन गर्ने तरीका (वैठक, कार्यशाला, तालिम आदि)	समय सिमा (कार्य तालिका)
१	• तयारी समूह गठन	जि.प्रशा.का., जि. विपद् व्यवस्थापन समिती		
२	• विपदमा समन्वय र बन्दोबस्ती अभिमूखिकरण गरिने	जि.स.स.		
३	• कार्यलय तथा संस्थाका सदस्यहरू बिच समन्वय सहकार्य र उपलब्ध श्रोतको नक्सांकन	जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिती		जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिती को बैठकमा
४	• प्रभावित गा.बि.स.हरूमा समन्वय सो क्षेत्रमा कार्यरत संस्थाहरूको नक्सांकन	जि.स. समिती जि.प्रशा.का.		जि.स.समिती गैसस समन्वय बैठकमा र जि.प्रशा.का. नियमित का. प्र.को बैठकको समयमा
५	• समन्वय र बन्दोबस्तीको अबस्थाको	जिल्ला विपद्		

	पहिचान गर्नको लागि चेकलिष्ट तयार गर्ने ● तत्काल परिचालनको लागि तयारी समूह गठन गर्ने ।	व्यवस्थापन समिती		
६	● सबै बिषयगत समुहको सम्पर्क बिबरण तयारी ● मिटिङ्ग तालिका तयारी र श्रोत नक्शांकन	समन्वय तथा बन्दोबस्ती समिती		
७	● बिषयगत अन्य समितिसँग राम्रो सम्पर्क कायम राख्ने । ● संचारका साधन र यातायतका साधनको बन्दोबस्तो गर्ने	समन्वय तथा बन्दोबस्ती समिती		
८	● तथ्यांक संकलन गर्ने ● प्रभावकारी संचार मार्फत सुचना प्रवाहगर्ने । ● मानबीय श्रोतहरू तयारी अवस्थामा रहने ।	समन्वय तथा बन्दोबस्ती समिती		
९	● नागरिक समाज र राजनीतिक दलका कार्यकताहरूलाई सचेतका लागि अभिमुखिकरण गर्ने	समन्वय तथा बन्दोबस्ती समिती		
१०	● उद्धार पश्चात उचित सेल्टरको ब्यबस्था ● आपतकालिन समन्वय तथा बन्दोबस्ती समितीसहयोगका लागि श्रोत नक्शांकन ● सेल्टरको क्षमता पहिंचान	समन्वय तथा बन्दोबस्ती समिती		
११	● समन्वय तथा बन्दोबस्ती समुहका सदस्यहरूको सम्पर्क अपडेट ● दैनिक कार्यतालिका तयारी	समन्वय तथा बन्दोबस्ती समिती		
१२	● संभाबित आपतकालिन सहयोग प्रदान गरिनु पर्ने क्षेत्रको पहिंचान ● सरोकारवालाहरूको पहिंचान ● श्रोत नक्शांकन	समन्वय तथा बन्दोबस्ती समिती, अन्य समितीको सहयोगमा		
१३	● सरोकारवालहरूको सम्पर्क ब्यक्ति, फोन नम्बर र ठेगाना अपडेट ● समुह भित्र र समुह बाहिर समन्वय संयन्त्रको निर्माण ● प्रतिकार्य कोषको निर्माण गर्ने	समन्वय तथा बन्दोबस्ती समिती, अन्य समितीको सहयोगमा		
१४	● समन्वय र ब्यवस्थापनसमुहको तयारी कार्ययोजना ● सरोकारवालाहरूको श्रोत नक्शांकन ● सरोकारवालाहरूको पहिंचान ● श्रोत नक्शांकन ● सरोकारवालहरूको सम्पर्क ब्यक्ति, फोन नम्बर र ठेगाना अध्यावधिक गर्ने ● समुह भित्र र समुह बाहिर समन्वय संयन्त्रको निर्माण	समन्वय तथा बन्दोबस्ती समिती, अन्य समितीको सहयोगमा		

१५	● मानबीय श्रोतको पहिंचान ● यातायातका साधनहरूको पहिंचान ● संचार साधन र संचार प्रक्रियाको किटान ● श्रोत नक्शांकन	समन्वय तथा बन्दोबस्ती समिती, अन्य समितीको सहयोगमा		

४.२.४ निकायगत क्षेत्र सदस्यहरू:

सि.नं.	संस्थाको नाम	सम्पर्क बिवरण		
		सम्पर्क व्यक्ति	फोन	इमेल
१	जिल्ला प्रशासन कार्यालय	उपेन्द्रराज पौड्याल	९८५७८३७७७७	
२	जिल्ला प्रहरी कार्यालय	सुमित खडका	९८५७८३५५५५	
३	शिक्षा विकास तथा समन्वय इकाई	तारा प्रकाश पुन मगर	९८४७८५३६२२	
४	जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय	डा. महेश चौलागाई	०८८-५३०२४७	
५	भेटनरी अस्पताल तथा पशु सेवा विज्ञ केन्द्र	जर वहादुर भक्ति	०८८-५३००१०	
६	तथ्यांक कार्यालय	मेघराज पौडेल	९८४९२१००६१	

४.३ः अस्थायी आवास तथा गैरखाद्य सामाग्रीः

बिषयगत निकाय : नेपाल रेडक्रस सोसाइटी रुकुम जिल्ला शााखा
विषयगत क्षेत्रको नाम :अस्थायी आवास तथा गैरखाद्य सामग्री
अनुमानित अवस्था :

- प्रभावित हुन सक्ने परिवार तथा जन संख्या : २०,००० परिवारका १,१०,००० जनसंख्या जसमा ५७,५०० महिला र पुरुष ५२,५०० हुनेछन्, जसमध्ये केही समयको लागि विस्थापित हुनु पर्नेहरूमा ५,००० जनसंख्या हुनेछ जसमा १,३०० वालवालिका, १,३१० किशोरकिशोरी र ६०० गर्भवती तथा दूध चुसाउने, बृद्धा १०० तथा अपांग १५० हुनेछन् ।
- सार्वजनिक पूर्वाधारको क्षति (सडक, पुल, विद्युत् आपूर्ति, सञ्चार)
- आवासको क्षति
- मुख्य रूपमा केटाकेटी, महिला, वृद्ध-वृद्धा र विभिन्न किसिमले सक्षम मानिस (अपाङ्ग) हरूको विस्थापनसहित व्यक्तिगत सामानहरूको क्षति
- विद्यालयका कक्षा कोठा, पुलिस चौकी तथा स्वास्थ्य केन्द्रहरूजस्ता उपलब्ध सार्वजनिक संस्थाहरूमाथि
- दबाबको सिर्जना तथा ती संस्थाहरूनै क्षति हुनाले अस्तव्यस्त अवस्थाको सृजना ।
- सामुदायिक संस्थागत स्थानहरूमा अस्थायी आवासको उपयोग गर्दा सामुदायिक स्वास्थ्यसम्बन्धी व्यवहारमा देखिने चुनौतीहरू

४.३.१ विषयगत उद्देश्यः

- पूर्ण रुपमा प्रभावित २,५०० परिवार तथा अन्य जोखिममा रहेका परिवारलाई तत्काल अस्थायी आवासको व्यवस्था गर्ने र आवश्यकताको आधारमा उल्लेखित परिवारलाई गैरखाद्य सामग्री सहायता उपलब्ध गराउने ।
- सुरक्षित तथा आरामदायी बस्ने ठाउँको प्राप्तिका लागि भौतिक एवं प्राथमिक सामाजिक आवश्यकताहरूमा व्यक्ति तथा परिवारहरूको पहुँच सुनिश्चित गर्ने । यथासम्भव यस प्रक्रियामा बढीभन्दा बढी आत्म-निर्भरता

तथा आफैं व्यवस्थापन (self-management) लाई समावेश गरिनेछ।

४.३.२ विषयगत क्षेत्रका सदस्य संस्थाहरूको सम्पर्क विवरणः

सि.नं.	संस्थाको नाम	सम्पर्क बिवरण		
		सम्पर्क व्यक्ति	फोन	इमेल
१	जिल्ला प्रशासन कार्यालय	१. (प्र.जि.अ.) श्री उपेन्द्रराज पौड्याल	९८५७८३७७७७ ०८८-५३००४०	
		२. शेर बहादुर पुन(स.प्र.जि.अ.)	९८४१६४५१५८ ०८८-५३००९०	
२	नेपाली सेना	१.दिनेश गौतम (प्रमूख सेनानी)	९८५७८२४४७७ ०८८-५३०२०५	
		२.देउ वहादुर गुरुङ (सेनानी)	९८६७२०९८९५	
३	जिल्ला प्रहरी कार्यालय, रुकुम	१.सुमित खडका(प्र.ना.उ.)	९८५७८३५५५५ ०८८-५३०१८७	
		२. प्रमोद कुमार क्षेत्री(प्र.नि.)	९८५१२८१३९८	
४	सशस्त्र प्रहरी बल नं. ४७ गुल्म रुकुम (पशि्चम)	१. पुर्णबहादुर कुवर	०८८५३०३७९	
५	राष्ट्यि अनुसन्धान जिल्ला कार्यालय, रुकुम	१. भोगेन्द्र वहादुर चन्द (प्र .अ.अ.)	०८८-५३००८९ ९८५७८२४२८९	
६	नेपाल रेड्क्रस शाखा,रुकुम	१.रमा गौतम (सभापति)	९८४७८५२४९४	
७	नेपाल स्काउट, रुकुम	१.मीनवहादुर पुन (जि.संयोजक)	९७४१०५०७९०	
८	सामुदायिक सेवा केन्द्र	१.महेन्द्र के.सी. (अध्यक्ष)	९८४७८५२०४५	
९ १०	नेपाल पत्रकार महासंघ, शाखा रुकुम	१.गणेश बिक चिन्तन(अध्यक्ष)	९८५७८२१५२८	
११	डिभिजन बन कार्यलय रुकुम(पशि्चम)	श्री शेर वहादुर परियार	९८५७८२४३००	
५	शिक्षा विकास तथा समन्वय इकाई	तारा प्रकाश पुन मगर	९८४७८५३६२२	
	स्थानीय तहको सम्वन्धित शाखा			

४.३.३ विपद प्रतिकार्य योजनाः

विपद्को घटना पश्चातको अवधि	विपद्को अवस्थामा गरीने आपतकालीन कार्य (विपद्को प्रकृतिमा आधारित)	आपतकालीन अवस्था संवोधन गर्न गरीने पूर्वतयारी कार्य	पूर्वतयारी कार्य संवोधन गर्न अपुग श्रोत पहिचान	मुख्य जिम्मेवार निकाय	प्रत्येक पूर्वतयारी कार्यकालागि अनुमानित लागत
पहिलो दिन	विपद्को प्रभावको सूचना सम्वन्धित उपशाखाका स्वयम् सेवकहरूबाट सङ्कलन गर्ने ।	संभावित विपद् जोखिम स्थानमा उपलब्ध संचार संयन्त्र स्थापना गर्ने ।	पहाडी जिल्लामा विपद्को पूर्व सुचना प्रणाली स्थापना गर्न कठिनाई	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी	00
	जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिको आकस्मिक बैठकको आयोजना	समितिका सबै सदस्यहरू एवं सरोकारवाला निकायहरूको संपर्क व्यक्ति चयन र अद्यावधि गर्ने		नेपाल रेडक्रस सोसाइटी	00
	विपद् प्रतिकार्यमा परिचालन हुने स्वयंसेवक तथा कर्मचारीहरूलाई संचार, अभिमुखिकरण, परिचालन	Assessment team members, DDRT, FA प्रशिक्षण प्राप्त स्वयंसेवकहरूको अद्यावधिक तथ्यांक राख्ने, सामग्री		नेपाल रेडक्रस सोसाइटी	00
दोस्रो दिन	विषयगत क्षेत्रका सदस्यहरूको बैठक आह्वान गर्ने ।	सबै क्षेत्र सदस्यहरूको द्रुत संचार सम्पर्क अद्यावधि गर्ने ।		नेपाल रेडक्रस सोसाइटी	8,000
	द्रुत लेखाजोखा सम्बन्धि अभिमुखीकरण आयोजना	लेखाजोखा फाराम छपाई तथा विपद् प्रतिकार्य टोली निर्माण गर्ने ।	DDRT समूहलाई तत्कालिन परिस्थिति र विपद्ग्रस्त समुदायको बारेमा अभिमुखीकरण गर्नुपर्ने ।	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी	20,000
	द्रुत लेखाजोखा टोली परिचालन एवं प्रारम्भिक सूचना संकलन ।	उपयुक्त यातायात तथा संचारका साधन एवं बन्दोवस्तीका सामग्रीहरूको व्यवस्था	यातायात तथा बन्दोवस्तीका सामग्रीहरू नभएको ।	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी	210,000
	प्राप्त सूचनाको विश्लेषण तथा सहायता परिचालन गर्ने ।	तथ्यांक विश्लेषणकोलागि क्षेत्र सदस्यहरूको बैठक	क्षेत्र सदस्यहरूको सम्पर्कसूची तयार रहेको ।	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी	00

विपद्को घटना पश्चातको अवधि	विपद्को अवस्थामा गरीने आपतकालीन कार्य (विपद्को प्रकृतिमा आधारित)	आपतकालीन अवस्था संवोधन गर्न गरीने पूर्वतयारी कार्य	पूर्वतयारी कार्य संवोधन गर्न अपुग श्रोत पहिचान	मुख्य जिम्मेवार निकाय	प्रत्येक पूर्वतयारी कार्यकालागि अनुमानित लागत
	विपद् प्रभावको आधारमा अस्थायी आवसकोलागि त्रिपाल र खाना पकाउने भाँडावर्तन तथा प्लाष्टिक गुन्द्री वितरण	लक्षित प्रभावित परिवारकोलागि गैरखाद्य सामग्री मौज्दात गर्ने ।	तत्कालिन आवासकोलागि अतिरिक्त त्रिपाल, गुन्द्री एवं भाडाँवर्तन नभएको ।	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी तथा जिल्ला प्रशासन कार्यालय	18,60,650
पहिलो हप्ता	गैरखाद्य सामग्री आवश्यकताको पहिचानकोलागि विस्तृत (घरधुरी) सर्वेक्षण	सर्वेक्षण टोलीलाई अभिमुखीकरण तथा फाराम छपाई र बन्दोवस्तीका सामग्री व्यवस्था गर्ने ।	DDRT समूहलाई तत्कालिन परिस्थिति र विपद्ग्रस्त समुदायको बारेमा अभिमुखीकरण गर्नुपर्ने ।	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी	३६,०००
	गैरखाद्य सामग्री वितरण	वितरण टोली (DDRT) लाई अभिमुखीकरण एवं सामग्री वितरण	गैरखाद्य सामग्री नपुग ।	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी	८५,७५,०००
पहिलो महिना	गैरखाद्य सामग्री वितरण कार्य निरन्तरता	वितरण टोली (DDRT) लाई अभिमुखीकरण		नेपाल रेडक्रस सोसाइटी	00
	गैरखाद्य सामग्री वितरण तथा प्रयोगको सुचिश्चितताकोलागि अनुगमन	अनुगमन टोलीको व्यवस्था एवं अनुगमन सूची निर्माण	अनुगमन सूची र टोली निर्माण गर्नुपर्ने ।	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी र जिल्ला प्रशासन कार्यालय	१,२०,०००
दोस्रो महिना	जिल्ला स्थित सरोकारवाला निकायहरू एवं क्षेत्रगत सदस्यहरूको समन्वय तथा पाठ सिकाई कार्यशाला बैठकको आयोजना	विपद् प्रतिकार्य संचालन गर्दा प्राप्त अनुभव एवं राम्रा पक्ष तथा सुधार गर्नुपर्ने सवालहरूको सूचिकृत कार्यशाला आयोजना गर्ने ।		जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति र नेपाल रेडक्रस सोसाइटी	३५,०००
तेस्रो महिना	विपद् प्रतिकार्यको प्रतिवेदन सबै सरोकारवालाहरूलाई संप्रेशण गर्ने	विपद् प्रतिकार्यको विस्तृत अभिलेख संकलन गरी भाषागत एवं तथ्यांक अद्यावधि गर्ने ।		नेपाल रेडक्रस सोसाइटी	00
जम्मा					१,०८,६४,६५०

४.३.४ निकायगत स्रोत साधनको आंकलनः

निकायको नाम	सामग्रीको नाम (राहत सामग्रीको भण्डारण)	परिमाण	कैफियत (स्थान, नमूना, उपलब्धता आदि)
नेपाल रेडक्रस सोसाइटी	गैरखाद्य सामग्री		
	गैरखाद्य सामग्री	५० परिवारका लागी	त्रिपाल कम्वल भाडाकुडा र पाप्लिन कपडा

४.३.५ कार्यान्वयन योजना सहितको प्राथमिकता प्राप्त पूर्वतयारी कार्यः

सि.नं.	प्राथमिकता प्राप्त पूर्वतयारी कार्यको सूची	मुख्य जिम्मेवार निकाय	कार्यान्वयन गर्ने तरिका (वैठक, कार्यशाला, तालिम आदि)	समय सिमा (कार्य तालिका)
१.	गैरखाद्य सामग्री व्यवस्थापन	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी	बैठक, तालिम आदि	विपद पश्चात तत्कालै
२.	लेखाजोखा फाराम छपाई तथा विपद् प्रतिकार्य टोली निर्माण गर्ने ।	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी	बैठक	असारको दोस्रो हप्ता
	उपयुक्त यातायात तथा संचारका साधन एवं बन्दोवस्तीका सामग्रीहरूको व्यवस्था	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी	बैठक, समन्वय	विपद पश्चात तत्कालै
	सर्वेक्षण टोलीलाई अभिमुखीकरण तथा फाराम छपाई र बन्दोवस्तीका सामग्री व्यवस्था गर्ने ।	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी	अभिमुखीकरण, समन्वय	विपद पश्चात तत्कालै
	वितरण टोली (DDRT) लाई अभिमुखीकरण	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी	अभिमुखीकरण	विपद पश्चात तत्कालै
	अनुगमन टोलीको व्यवस्था एवं अनुगमन सूची निर्माण	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी	बैठक	विपद पश्चात तत्कालै
	विपद् प्रतिकार्य संचालन गर्दा प्राप्त अनुभव एवं राम्रा पक्ष तथा सुधार गर्नुपर्ने सवालहरूको सूचिकृत कार्यशाला आयोजना गर्ने ।	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी	कार्यशाला	विपद प्रतिकार्य समाप्त भईसकेपछि ।
	विपद् प्रतिकार्यको विस्तृत अभिलेख संकलन गरी भाषागत एवं तथ्यांक अद्यावधि गर्ने ।	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी	छलफल, बैठक तथा प्रतिवेदन लेखन	विपद प्रतिकार्य समाप्त भईसकेपछि ।

४.३.६ मानवीय सहयोग सम्बन्धी मापदण्डः

१. औसतमा एक व्यक्तिका लागि ३.५-४.५ वर्ग मिटरको छाना भएको क्षेत्र उपलब्ध छ, औसतमा ५ सदस्यहरूको एक परिवारका लागि कम्तीमा पनि ४x५ मिटरको डोरीसहितको प्लास्टिक सिट र सहायता सामग्री
२. कम्बलमा मानिसहरूको पर्याप्त पहुँच छ ।
३ दुई वर्षसम्मका केटाकेटीहरूका लागि कम्तीमा पनि एक पूरा सेट कपडा छ ।
४. महिला, केटी, पुरूष तथा केटाहरूको लागि कम्तीमा पनि एक पूरा सेट कपडा छ । यसका अतिरिक्त, महिला तथा केटीहरूका लागि नियमित सरसफाइसम्बन्धी सामग्रीको आपूर्ति भएको छ ।
५. मानिसहरूसँग उपयुक्त घरायसी सामग्री छः एक सेट भाँडा ।
६.शिविर बन्द गर्ने र वहिर्गमन रणनीति ।
७. शिविर खडा गर्नका लागि अग्रिम रूपमा जमिनको पहिचान गर्नुपर्दछ जुन जमिन सुरक्षित तथा SPHERE को मापदण्डअनुसार हुनुपर्छ ।
८. विद्यालय तथा सार्वजनिक स्थलहरूसँग अग्रिम रूपमा नै समझदारी पत्र (MoU) मा दस्तखत भएको हुनुपर्दछ ।
९. शिविरका लागि योजना तर्जुमा गर्दा नै सांस्कृतिक तथा सामाजिक मूल्यहरू एवं परिस्थितिलाई ध्यानमा राखिनुपर्दछ ।
१०.शिविर खडा गर्नका लागि विगतमा प्रयोग गरिएका ठाउँहरूको रेकर्ड ।
११.नागरिक समाज, सरकार तथा सान्दर्भिक समूहसँगको परामर्शमा शिविरको स्थापना ।

४.४विषयगगत क्षेत्रको नामः खाद्यतथा कृषि तथा आपुर्ति व्यवस्थापनः

४.४.१ विषयगत उद्देश्यहरू

- विपद परेको अवस्थामा खाद्यान्न उपलब्ध गराउने ।
- खाद्यान्न उत्पादनका लागि बीउबिजन, प्रविधि र बाली संरक्षण प्रदानगर्ने ।
- उत्पादनशील क्षेत्र (कृषि, वन) संरक्षणका लागि वृक्षारोपन तथा तटवन्ध गर्ने ।
- प्रकोपको असर न्यूनिकरण गर्नका लागि होचा तथा चाँडो पाक्ने जातहरू वितरण गर्ने ।
- पशु चौपाया व्यवस्थापन (उत्पादन, उपचार र व्यवस्थापन) गर्ने ।
- विपत व्यवस्थापनका लागि विपद् कोष/कार्यक्रम स्थापना तथा तर्जुमा गर्ने ।

४.४.२ विपदको अनुमानित अवस्था

यस वर्षको बाढी, पहिरो, हावाहुरी, असिना र ढिला रोपाइका कारण २५ प्रतिशत मकैवालीमा न्यून, ढिला रोपाईको कारण १५ प्रतिशतले धान उत्पादनमा कमी आउने अनुमान गरिएको छ । यी संभाबित विपद् प्रभावितहरूलाई तत्काल खाद्यान्नको व्यवस्था गर्नुपर्ने, पछिका लागि उत्पादन लिन खाद्यान्न (मकै, धान, गहुँ) तथा तरकारी बालीको बीउवितरण गर्नुपर्ने, बाढीपहिरोबाट हुने तथा हुनसक्ने क्षतिन्यूनिकरण तथा नियन्त्रण गर्नका लागि जोखिमा क्षेत्रमा बृक्षारोपण खासगरी फलफूल विरुवा (स्याउ, कागती, सून्तला) डालेघाँस तथा वनविरुवा रोप्नुपर्ने तथा तटवन्ध गर्नुपर्ने देखिन्छ ।

४.४.३ विषयगत उद्देश्य

क) समष्टिगत उद्देश्य

- प्रभावित व्यक्तिहरूका लागि समयमा नै खाद्यान्नको उपलब्धता तथा खाद्यान्नमा पहुँच सुनिश्चित गराएर जीवन बचाउने तथा कृषिसँग सम्बन्धित जीविकोपार्जनका अवसरहरू उपलब्ध गराई जीवनलाई निरन्तरता प्रदानगर्ने ।

ख) विशिष्ट उद्देश्य

- जीवन रक्षा सम्बन्धि रणनीतिहरू (Survival Strategies) का लागि आवश्यकता पूर्ति गर्नका निम्ति खाद्य सम्बन्धि प्रर्याप्त स्रोतहरू उपलब्ध गराउने, जुन रणनीतिहरूको फलस्वरुप मानवमर्यादा, पारिवारिक अस्तित्व, जीवनपार्जनका सुरक्षा तथा वातावरणमा दीर्घकालिन सकारात्मक प्रभाव पार्न सक्दछ ।
- पारिवारिक श्रोतहरूलाई पुर्नलाभ (Recovery) तथा दीर्घकालिन विकासमा लगानी गर्न दिनका लागि सक्षम पार्न मानिसहरूलाई अल्पकालिन रुपमा आम्दानीको स्थानान्तरण अथवा प्रतिस्थापन गर्ने अवसर प्रदान गर्ने ।

कार्यक्रमहरू

१. समुदायमा आधारित विपद् जोखिम व्यवस्थापन तालिम सवै स्थानीय तहहरुमा ।

२.विद्यालय स्तरीय विपद् जोखिम व्यवस्थापन योजना तयारी सवै स्थानीय तहहरुमा ।

३. जिल्लामा खोज तथा उद्धार तालिम ।

४.समुदायमा प्राथमिक उपचार तालिम सवै स्थानीय तहहरुमा ।

५.जिल्लामा पुर्व सुचना प्रणाली तालिम ।

६. सवै स्थानीय तहहरुमा स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समिति गठन भएको छ।।

४.४.४ विषयगत क्षेत्रका सदस्यकार्यालय/संस्थाहरूको विवरण

सि.नं.	कार्यालयको नाम	कार्यालय प्रमुख	फोन ईमेल	फोकल प्रर्सन	फोन ईमेल
१	कृषि ज्ञान केन्द्र	श्री महेश आचार्य	०८८-५३००१९, ९८५७८२००३७ dadorukum@gmail.com		
२	समशितोष्ण तरकारी बीउउत्पादन केन्द्र	डा.श्री रविन्द्र चौवे	०८८-६८०१५० ९८५७८२४२७२		
३	जल उत्पन्न तथा सिँचाई सव- डिभिजन कार्यालय	श्री मनोज प्रसाद पटेल	९८४१५०५०९१ ०८८-५३०११६		
४	डिभिजन वन कार्यालय	श्री शेर वहादुर परियार	०८८-५३०३४९ ९८५७८२४३००		
५	भेटनरी अस्पताल तथा पशु सेवा विज्ञ केन्द्र	श्री जर वहादुर भक्रि	०८८-५३००१० ९८४८३०३९०३		
६	नेपाल खाद्य संस्थान	श्री चन्द्र वहादुर खडका	०८८-६८०३६४ ९८४७९३३३२१		
७	नेपाल रेडक्रस सोसाईटी	श्री रमा गौतम	९८४७८५२४९४		
८	स्थानीय तहको सम्वन्धित शाखा				

४.४.५. मानवीय सहयोगको मापदण्डः

- प्रभावित व्यक्तिहरूको पहुँच निम्न वस्तुमा हुनेछ :
  (१)प्रतिव्यक्ति प्रतिदिन न्यूनतम २,१०० क्यालोरी प्राप्त हुने गरी सामान्य खाद्यान्नको व्यवस्था
  (२)प्रभावित मानिसहरूका लागि हाल विद्यमान तथा उपलब्ध भएका र पहुँच योग्य खाद्यपदार्थमा परिपूरक (complementary)को रूपमा एक अथवा दुई खाद्यप दार्थहरू पूरक रासनको रूपमा उपलब्ध गराउने

(३)निश्चित समूहका व्यक्तिहरूका (साना केटाकेटी, एच्आईभीभएकाव्यक्ति, कुपोषित व्यक्तिहरू आदि) आवश्यकतालाई पूरा गर्नकालागि सामान्य रासनका अतिरिक्त परिपूरक रासनको व्यवस्था ।

- मापदण्डबमोजिमको किट (kit) – सिफारिश गर्ने

चामल – प्रतिदिनप्रतिव्यक्ति ४१० ग्राम, दाल– प्रतिदिनप्रतिव्यक्ति ६० ग्राम

वनस्पति तेल – प्रतिदिनप्रतिव्यक्ति २५ मि.लि., नुन – प्रतिदिनप्रतिव्यक्ति७.५ ग्राम

- स्थानीय परिस्थिति बमोजिम खाद्यान्न वितरणको आकार निर्धारित गरिनुपर्दछ तर पनि शुरुमा घरायसी स्तरमा गरिने वितरण र अन्तिम लेखाजोखाबाट प्राप्त तथ्याङ्क र व्यक्तिका आधारमा वितरण गरिनुपर्दछ ।
- सुविधाबाट एकदमै बन्चित समुहहरूलाई उन्नत बीउविजनको निःशुल्क/सशुल्क उपलब्धतातर्फ कार्यक्रमको प्रकृया अगाडी बढाउने ।
- कामको लागि खाद्यान्न तथा कामको लागि नगद जस्ता कार्यक्रमको लागि पहल गर्ने ।

४.५ खानेपानी तथा सरसफाई व्यवस्थापनः

विषयगत निकायको नाम : खानेपानी तथा सरसफाइ डिभिजन कार्यालय
मुख्य विपद्को किसिम : बाढी पहिरोको प्रभाव

अनुमानित अवस्था :

भौगोलिक विकटता, अशिक्षा, गरिवी जस्ता कारणले यस जिल्लामा वर्षेनी विभिन्न प्रकारका प्रकोपका घटनाहरू हुने गर्दछन । त्यसमा पनि Secondary Disaster को रुपमा महामारीको प्रकोप यस क्षेत्रमा भई रहने गरेको पाईन्छ । यस जिल्लामा विशेष गरी बाढी, पहिरो, आगलागी, भुकम्प र महामारी जस्ता विपदहरू हुने गरेको छ । यस वर्षलाई अनुमानित रुपमा भन्नु पर्दा अव्यवस्थित रुपमा निर्माण गरिरहेका सडक, वाटाघाटा, निर्माण संरचना, भौगोलिकता आदीको Disaster Trend को आधारमा बाढी पहिरो, महामारी र भुकम्प जस्ता विपदका घटनाहरू हुन सक्ने सम्भावना देखिन्छ । माथि उल्लेखित घटनाहरू भएमा रुकुम जिल्लाको २०,००० घरधुरीका करिब १,१०,००० जनसंख्या प्रभावित हुन सक्नेछन् । जसमध्ये करिब ५,००० जनसंख्या पूर्ण रुपमा विस्थापित हुनु पर्ने अवस्था आउन सक्छ । पूर्ण रुपमा विस्थापित भएका ५,००० जनसंख्यालाई आधारभ्त स्तरको खानेपानी तथा सरसफाइका सुविधाहरूमा पहुँच पुऱ्याउन आवश्यक हुनेछ ।

विषयगत उद्देश्य :

- ❖ प्राकृतिक प्रकोप तथा महामारीका कारण खानेपानी तथा सर-सफाइसँग सम्बन्धित रोगहरू फैलन नदिन शुद्ध खानेपानीको व्यवस्थापन गर्ने ।

४.५.१ विशिष्ट उद्देश्यः

- ✓ विपद् प्रभावित समुदायका लागि सुरक्षित खानेपानी स्वास्थ्य शिक्षा तथा अस्थायी रुपमा सरसफाइ एवं नुहाउने सुविधाहरूमा पहुँच उपलब्ध छ भन्ने कुरा सुनिश्चित गर्ने ।
- ✓ खानेपानी, सरसफाइ सँग सम्बन्धित व्यावहारिक प्रचलनहरूका बारेमा उचित रुपमा जानकारी गराउने ।
- ✓ सम्पूर्ण उपकरण तथा सुविधा उपलब्ध गराइ विस्थापित मानिसहरू वस्ने शिविरहरूमा सफा-सुग्घर (cleanliness) कायम गर्न सशक्तिकरण गर्ने ।

४.५.२ क्षेत्रगत सदस्यहरू

क.स.	निकाय	सम्पर्क व्यक्तिको नाम र पद	सम्पर्क विवरण (फ्याक्स, फोन)	इमेल
१	खानेपानी तथा सरसफाइ डिभिजन कार्यालय	श्री ज्वालाराज शाही	९८५११६७४०६ ०८८-५३०३४८	wssrukum @gmail.com
२	जिल्ला समन्वय समितिको कार्यालय	श्री राज कुमार शर्मा श्री तेज कुमार ओली	९८५७८४५७७७ ९८५७८६६२२२	
३	जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय	डा अनुप चौलागाई	९८४८१२४१७९ ०८८-५३०११५	
४	शिक्षा विकास तथा समन्वय इकाई	श्री तारा प्रकाश पुन मगर	०८८-५३०१०१ ९८४७८५३६२२	
५	डिभिजन बन कार्यालय	श्री शेर वहादुर परियार	९८४७८२४३०० ०८८-५३०३४९	
६	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी	श्री रमा गौतम(अध्यक्ष)	०८८-५३००१७ ९८४७८५२४९४	
७	स्थानीय तहको सम्वन्धित शाखा			

अनुमानित अबस्था :

- प्रभावित हुन सक्ने परिवार तथा जन संख्या : २०,००० परिवारका १,१०,००० जनसंख्या जसमा ५७,५०० महिला र पुरुष ५२,५०० हुनेछन्, जसमध्ये केही समयको लागि विस्थापित हुनु पर्नेहरूमा ५,००० जनसंख्या हुनेछ जसमा १,३०० वालवालिका, १,३१० किशोरकिशोरी र ६०० गर्भवती तथा दुध चुसाउने, बृद्धा १०० तथा अपांग १५० हुनेछन् ।

४.५.३ प्रतिकार्य योजनाः

विपद्को घटना पश्चातको अवधि	विपद्को अवस्थामा गरीने आपतकालीन कार्य (विपद्को प्रकृतिमा आधारित)	आपतकालीन अवस्था संवोधन गर्न गरीने पूर्वतयारी कार्य	पूर्वतयारी कार्य सम्वोधन गर्न खाडलको पहिचान	मुख्य जिम्मेवार निकाय	प्रत्येक पूर्वतयारी कार्यका लागि अनुमानित लागत
पहिलो दिन	• खानेपानी तथा सरसफाइ समितिको समन्वयात्मक बैठक सञ्चालन गर्ने । • विपदको क्षति आंकलन गर्न टोली परिचालन गर्ने ।	• विपद् पश्चात बैठक बस्ने समय र स्थान पहिचान गर्ने र सदस्यहरूको सम्पर्क सूचि व्यवस्थित गर्ने । • क्षति आंकलन टोली निर्माण गर्ने र टोलीको कार्यसूची निर्माण गर्ने • द्रुत सर्वेक्षण फारमबारे अभिमुखिकरण गर्ने ।	• समिति सदस्यहरूको कार्य व्यस्तता र प्राथमिकता नहुन सक्ने ।	• खानेपानी तथा सरसफाइ डिभिजन कार्यालय • जि.स.स. • नेपाल रेडक्रस	
दोस्रो दिन	• द्रुत सर्वेक्षणको आधारमा प्रभावितहरू र आवश्यकताको पहिचान गर्ने । • खानेपानी शुद्धिकरण तथा सरफाइ सम्बन्धि सामानहरू वितरण गर्ने । • सरसफाई पानीजन्य रोगकोबारे सचेतना कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने • सरसफाइ क्याम्पियन टोली परिचालन गर्ने	• खानेपानी शुद्धिकरण गर्ने सामाग्रीहरू उचित स्थानमा गोदाम व्यवस्थापन गर्ने । • सरसफाई सचेतना सम्बन्धी सामाग्रीहरू तयारी अवस्थामा राख्ने । • सरसफाई क्याम्पियन टोली तयारी अवस्थामा राख्ने । • विपदको अवस्थामा आवश्यक महामारी रोकथाम सामाग्रीको आंकलन गर्ने ।	• सामाग्रीहरूको व्यवस्था गर्न कठिनाई । • प्रशिक्षित मानव शक्तिको अभाव ।	• खानेपानी तथा सरसफाइ डिभिजन कार्यालय • जि.स.स. • नेपाल रेडक्रस	

विपद्को घटना पश्चातको अवधि	विपद्को अवस्थामा गरीने आपतकालीन कार्य (विपद्को प्रकृतिमा आधारित)	आपतकालीन अवस्था संवोधन गर्न गरीने पूर्वतयारी कार्य	पूर्वतयारी कार्य सम्वोधन गर्न खाडलको पहिचान	मुख्य जिम्मेवार निकाय	प्रत्येक पूर्वतयारी कार्यका लागि अनुमानित लागत
पहिलो हप्ता	● आश्रय स्थलहरूमा अस्थाई चर्पि र खानेपानीको धारा निर्माण गर्ने ● स्वास्थ्यबारे सचेतना कार्यलाई निरन्तर दिने । ● स्वास्थ्य शिविरहरूमा जनचेतना कक्षा सञ्चालन गर्ने ● Hygiene Kit वितरण गर्ने	● चर्पि र खानेपानी निर्माणका लागि आवश्यक सामाग्रीहरू व्यवस्थित गर्ने । ● सचेतना सम्बन्धी सामाग्रीहरू तयारी अवस्थामा राख्ने	● निर्माण कार्य र जनचेतानामुलक सामाग्री व्यवस्थापन तथा आवश्यक सामाग्री खरीद गर्न रकमको अभाव । ● सामाग्रीहरू आश्रय स्थल सम्म ढुवानी गर्न साधनको अभाव	● खानेपानी तथा सरसफाइ डिभिजन कार्यालय ● जि.स.स. ● नेपाल रेडक्रस	१५०००००
दोस्रो हप्ता	● बितरण गर्ने सामाग्रीहरू एवं स्वास्थ्य तथा सरसफाईको अवस्थाबारे अनुगमन गर्ने ● नपुग भएको सामाग्रीहरूको उपलब्धता गर्ने र बितरण गर्ने ● आश्रय स्थलको निरन्तरताको पहिचान गर्ने , लामो समयसम्म राख्नु परेमा अन्य क्लस्टरसंग समन्वय गरि थप आवश्यकता पहिचान गर्ने । आवश्यक स्रोतको व्यवस्थापन तर्फ लाग्ने ।	● अनुगमन टोली गठन गर्ने र अनुगमन प्रक्रियाबारे स्पष्ट गराउने । ● समाग्रीहरू उपलब्ध गराउने निकाय एवं संगठनहरूको अग्रिम पहिचान गर्ने ।	● सदस्यहरूको कार्यव्यस्तताले समन्वय को कमी हुन सक्ने । ● स्रोत साधनको समयमा व्यवस्थापन हुन नसक्दा कार्यहरू प्रभावकारी हुन नसक्नु ।	● खानेपानी तथा सरसफाइ डिभिजन कार्यालय ● जि.स.स. ● नेपाल रेडक्रस	
तेस्रो हप्ता	● नियमित अनुगमन गर्ने ● प्रतिवेदन तयार गर्ने ● सम्वन्धित निकायमा पेश गर्ने	● अनुगमन टोलि गठन गर्ने	● प्रभावकारी समन्वयको कमी हुन सक्ने ।	● खानेपानी तथा सरसफाइ डिभिजन कार्यालय ● जि.स.स	

४.५.४ निकायगत स्रोत साधनको आंकलन

निकाय	सामग्रीको नाम (राहत सामग्रीको भण्डारण)	परिमाण	कैफियत (स्थान, नमुना, उपलब्धता आदि)
जिल्लामा कुनै पनि निकाय संग राहतका लागि समग्रीको भण्डारण छैन् ।			

४.५.५ कार्यान्वयन योजना सहितको प्राथमिकता प्राप्त पूर्वतयारी कार्य

सि.नं.	प्राथमिकता प्राप्त पूर्वतयारी कार्यको सूची	मुख्य जिम्मेवार निकाय	कार्यान्वयन गर्ने तरिका बैठक, कार्यशाला, तालिम आदि)	समय सीमा (कार्य तालिका)

४.५.४ प्रतिकार्य योजना

विपद् पश्चातको घटनाको अवधि	विपद्को अवस्थामा गरिने आपतकालीन कार्य	आपतकालीन अवस्था संवोधन गर्न गरिने पूर्व तयारी कार्य	पूर्वतयारी कार्य संवोधन गर्न खाडल (GAP) को पहिचान	मुख्य जिम्मेवार निकाय	प्रत्येक पूर्वतयारी कार्यको लागि अनुमानित लागत
पहिलो दिन	✍ WASH Cluster को बैठक बसी Quick Response Team बनाउने । ✍ क्षतीग्रस्त वा अवरुद्ध भएका खानेपानी तथा सरसफाइ सम्बन्धि प्रारम्भिक सुचना संकलन तथा जानकारी लिने ✍ खानेपानीका बैकल्पिक श्रोतको वारेमा जानकारी लिई आवश्यक	✍ द्रुत सर्वेक्षण फारम तयार गर्ने र सबैलाई अभिमुखिकरण गर्ने । ✍ स्वयं सेवकहरुलाई तालिम र सुचना प्रवाह गर्ने । ✍ स्थानीय रुपमा सूचना केन्द्रको स्थापना । ✍ वैकल्पिक खानेपानीका श्रोतको अग्रिम अध्ययन	✍ समिति निष्क्रिय हुन सक्ने । ✍ ज्ञानको अभाव । ✍ श्रोत/साधनहरुको कमी । ✍ नितिगत व्यवस्था नहुनु तथा जानकारी नहुनु । ✍ विपद व्यवस्थापनमा संलग्न ब्यक्तिहरुको अभाव हुनु । ✍ पानीका श्रोतको अभाव ।	✍ WASH Cluster ✍ RED CROSS ✍ खानेपानी तथा सरसफाइ डि.का. ✍ जि.स.स. ✍ D/M/V-WASH-CC ✍ स्थानीय गैर सरकारी संघ/संस्था	३,००,०००

	सुविधा उपलब्ध गराउने । ✍ हाइजिन किट वक्स उपलब्ध गराउने । ✍ प्रभावित क्षेत्रको स्थानीय स्तरमा समन्वय तथा वैठक (सरोकारवाला संस्थाहरुको) गर्ने ।	तथा संरक्षण । ✍ D/M/V-WASH-CC मा हाइजिन किट वक्सको अग्रिम व्यवस्थापन । ✍ V-WASH-CC मा सवै सरोकारवालाहरुलाइ संगठित र सक्रिय गराउने ।	✍ अग्रिम व्यवस्थापनमा चासो नदिनु र आर्थिक श्रोत अपर्याप्त हुनसक्ने ।	। ✍ जिल्ला प्रशासन का. । ✍ पत्रकारहरु ।	
दोस्रो दिन	✍ DDMC समन्वय वैठक । ✍ प्राप्त सुचना विश्लेषण । ✍ साधन श्रोतहरुको पहिचान/संकलन । ✍ स्वयमं सेवकहरु परिचालन ✍ शुद्ध खानेपानी उपलब्ध गराउने । ✍ क्षतीको वास्तविक तथ्याङ्क संकलन (खा.पा.तथा स.स. सम्बन्धित) । ✍ सुचना वितरण (सबै क्षेत्रलाई) ✍ V-WASH-CC को बैठकद्वारा D-WASH-CC लाई जानकारी पठाउने । ✍ स्थानिय श्रोतको परिचालन तथा वितरण । ✍ अस्थायी चर्पीहरुको व्यवस्था गर्ने ।	✍ दक्ष जनशक्तिको विवरण तयारी । ✍ श्रोत संकलनका लागि विवरण तयारी (Capacity Mapping) । ✍ क्षमता विकास तालिम ✍ खा.पा.तथा स.स. सम्बन्धि तथ्याङ्कहरुको अभिलेखको अध्यावधीक गर्ने र सुचना श्रोत व्यक्तिको व्यवस्था । ✍ सवै सरोकारवालाहरुलाई सूचनाको लागि छिटो छरितो माध्यमको प्रयोग गर्ने । ✍ स्थानिय साधन श्रोतहरुको पहिचान । ✍ प्यान, पाईप, प्लाष्टिक आदि सामाग्रीहरुको अग्रिम भण्डारण गर्ने ।	✍ विश्लेषकहरुको कमी । ✍ आपतकालिन कोषको अपर्याप्तता । ✍ आवश्यक जनशक्तिको अभाव ।	✍ जिल्ला प्रशासन कार्यालय ✍ जि.स.स. ✍ RED CROSS ✍ खानेपानी तथासरसफाइ डि.का. ✍ D/M/V-WASH-CC ✍ स्थानीय गैर सरकारी संघ/संस्था । ✍ पत्रकारहरु । ✍ WASH Cluster	५,००,०००

पहिलो हप्ता	✍ Initial Rapid Assessment गर्ने । ✍ वास्तविक क्षतिको आधारमा विपद व्यवस्थापनका लागि योजना तयार पार्ने । ✍ पानी शुद्धिकरण गर्ने सामाग्री वितरण । ✍ Hygiene Kit वितरण । ✍ वैकल्पिक श्रोतबाट खानेपानीको व्यवस्था । ✍ साधारण मर्मत गर्न सकिने खा.पा.श्रोतहरुको मर्मत । ✍ अस्थायी शौचालयहरुको विस्तार । ✍ कुवा तथा इनारहरुको मर्मत कार्य र घरेलु तरिकाले पानी शुद्धिकरण गर्न जनचेतना फैलाउने । ✍ वाल्टिन, सावुन, जग आदी सामग्रीहरुको व्यवस्थापन र वितरण । ✍ अनुगमन तथा स्थानीय पिडितहरुको समेत सहभागितामा समिक्षा । ✍ स्वास्थ्य सम्बन्धि जानकारी व्यक्तिबाट परामर्श दिने । ✍ ठोस र तरल फोहोर मैला व्यवस्थापन गर्ने । ✍ बाढी निकासको निम्ति प्रारम्भिक कार्यको शुरुवात गर्ने ।	✍ अभिमुखिकरण तालिम ✍ निकायगत रुपमा सामाग्री संकलन/भण्डारणको तथ्यांक अध्यावधिक गर्ने । ✍ Vendor Capacity Assessment गर्ने । ✍ दक्ष जनशक्ति परिचालन तथा मुलको संरक्षण । ✍ शौचालय सामाग्रीहरुको भण्डारण गर्ने । ✍ पानी शुद्धिकरणका सामाग्री र मर्मत संभार सामाग्रीको व्यवस्थापन गर्ने । ✍ वाल्टीन, सावुन, जग आदी सामाग्रीहरुको भण्डारण गर्ने । ✍ स्वास्थ्य सम्बन्धि जानकार व्यक्तिहरुको पहिचान गरी सम्पर्क नं. सहित अभिलेख राख्ने । ✍ ठोस र तरल फोहोर मैला व्यवस्थापन गर्ने स्थानको पहिचान । ✍ बाढी निकाशको लागी	✍ Resource Assessment / Mapping राम्ररी नहुनु । ✍ घटनास्थलसम्म छिटो सामाग्री ढुवानी गर्न कठिनाइ आइपर्न सक्ने ✍ रकमको अपर्याप्तता		✍ जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय ✍ खा.पा.स.डि.का. ✍ जि.स.स. ✍ नेपाल रेडक्रस ✍ स्थानीय तहहरु ✍ विभिन्न संघ संस्थाहरु	१०,००,०००

		तालिम, सामाग्री तथा स्रोत व्यवस्थापन ।			
पहिलो महिना	✍ DDMC को बैठकमा पुनः छलफल ✍ Monitoring टोली गठन तथा परिचालन । ✍ थप चर्पि निर्माण । ✍ ढलनलको व्यवस्थापन । ✍ जनचेतनामूलक कार्यहरु । ✍ अनुगमन र समिक्षाको निरन्तरता । ✍ प्रतिवेदन तयारी	✍ अनुगमन समिति गठन गर्ने । ✍ खा.पा.तथा शौचालयहरुको पूनर्स्थापन गर्नका लागी आर्थिक, भौतिक र प्राविधिक श्रोतको खोजी गर्ने । ✍ TOT Training को व्यवस्था	✍ सरोकारवालाहरुको कम चासो हुन सक्ने ✍ आर्थिक अपर्याप्तता ।	✍ जिल्ला प्रशासन कार्यालय ✍ जि.स.स. ✍ खा.पा.स.डि.का . ✍ अन्य संघ संस्थाहरु	१०,००,०००

४.५.५ निकायगत स्रोत साधनको आंकलन

निकाय	सामग्रीको नाम (राहत सामग्रीको भण्डारण)	परिमाण	कैफियत (स्थान, नमुना, उपलब्धता आदि)
जिल्लामा कुनै पनि निकाय संग राहतका लागि समग्रीको भण्डारण छैन् ।			

४.५.६ कार्यान्वयन योजना सहितको प्राथमिकता प्राप्त पुर्वतयारी कार्य

सि.नं.	प्राथमिकता प्राप्त पूर्वतयारी कार्यको सुची	मुख्य जिम्मेवार निकाय	कार्यान्वयन गर्ने तरिका (वैठक, कार्यशाला, तालिम आदि)	समय सीमा (कार्य तालिका)
ञ	मौजुदा सामग्रीहरूको अभिलेखिकरण र सुनिश्चत गर्ने ।	खानेपानी तथा सरसफाइ डिभिजन कार्यालय	बैठक तथा समन्वय	वर्षातको अगावै
ट्ट	स्वास्थ्य तथा सरसफाइसँग सम्बन्धित कार्यक्रम सञ्चालन तथा नियन्त्रण निर्मलीकरण, सरसफाइ र क्षमता अभिवृद्धि कार्य ।	जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय खा.पा.स.डि.का.	अभिमुखीकरण र प्रशिक्षण	वर्षातको समय रहुन्जेल
घ	स्वयंसेवकहरूलाई क्षमता अभिवृद्धि गर्ने ।	खा.पा.स.डि.का, ने.रे.सो.जिल्ला शाखा रुकुम	बैठक तथा तालिम तथा जनचेतना अभिबृद्धि	जेष्ठ मसान्त भित्र
ढ्ढ	प्रारम्भिक द्रुत लेखाजोखा औजार का प्रतिहरू उपलब्ध गराउने (फारम तथा निर्देशिका मुद्रण गर्ने)प्रारम्भिक द्रुत लेखाजोखाका बारेमा अभिमुखीकरण सञ्चालन गर्ने	खा.पा.स.डि.का. ने.रे.सो.जिल्ला शाखा रुकुम	फारम मुद्रण	असारको अन्तिम सम्म
छ	एफ एम बाट जानकारी मलक सन्देसहरूको प्रसारण गर्ने	खा.पा.स.डि.का.	एफ एम द्धारा प्रसारण	कम्तिमा बर्षातको ४ महिना सम्म
ट	प्रभावकारी समन्वयका लागि क्षेत्रगत सदस्यहरू संग आवधिक वैठक गर्ने	खा.पा.स.डि.का.	बैठक	आवधिक रुपमा

४.५.७ खानेपानी तथा सरसफाइका क्षेत्रमा मानवीय सहयोगका न्युनतम मापदण्डः

सुरक्षित पानी

पिउन ५ लिटर प्रति व्यक्ति प्रति दिन, अन्य कामका लागि १५ लि. प्रति व्यक्ति प्रति दिन गरी जम्मा २० लि. प्रति व्यक्ति प्रति दिन, पानी लिन जाने ठाउँ ५०० मिटर भन्दा टाढा हुन नहुने र पानी ल्याउन ३० मिनेट भन्दा बढी समय नलाग्ने, पानी भर्नको लागि र भण्डारण गर्नको लागि प्रति परिवार २ वटा बाल्टि उपलब्ध गराउने ।

पहाडी क्षेत्रका लागि : १ धारा (०.२ लि.प्रति से.) प्रति २० घर परिवार हिसावले पानीका धाराहरू निर्माण गर्ने, महिलाहरूको लागी नुहाउन कपडा धुन उपयुक्त र सुरक्षित धाराहरू निर्माण गर्ने ।

चर्पी

- १ चर्पी प्रति ३० ब्यक्ति, १ चर्पी प्रति १० जना अपांग त्यसपछि विस्तारै २० जना वरावर १ शौचालय निर्माण गर्ने । साथै शौचालय सरसफाईका साधनहरू पनि उपलब्ध गराउने । अस्थाई आवासदेखि ५० मि.को दुरिमा हुनु पर्ने ।
- यी पुर्वाधारहरु तयार गर्दा खानेपानीका श्रोतहरु प्रदुषित नहुने गरी गर्नुपर्ने र महिला, बाल बालिका तथा फरक क्षमता भएकाहरुलाई सहज हुने गरि गरिनु पर्नेछ ।

नुहाउने स्थान

- विपद् आइलागेको पहिलो ३ दिन ४० महिलाका लागि १ स्नान गृह तयार गर्ने, त्यसपछि २० जनाको लागि १ स्नान गृह तयार गर्ने ।
- हाइजिन किट : १ सेट प्रति परिवार
- प्रत्येक चर्पीमा साबुन, हर्पिक, ब्रस, फिनेल, बाल्टीन र मग राख्ने ।
- प्रति व्यक्ति प्रति महिना २५० ग्राम नुहाउने र २०० ग्राम कपडा धुने साबुन दिने ।
- ठोस फोहर व्यबस्थापनको लागि प्रति १० घरको लागि १०० लि. क्षमताको १ कन्टेनर १०० मिटर भित्रको दुरीमा राख्ने ।

४.६. स्वास्थ्य र पोषणः

विषयगत निकायको नाम : जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय रुकुम

मुख्य विपद्को किसिम : पहिरो, भुकम्प तथा महामारीजन्य रोग नियन्त्रण

परिचय

प्रतिकारात्मक , प्रवर्धनात्मक र उपचारात्मक स्वास्थ्य सेवा दिनको लागि स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मंत्रालय अन्तर्गत जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालयको स्थापना भएको हो । प्रतिकारात्मक , प्रवर्धनात्मक सेवा प्रदान गर्नको लागि जिल्लामा २ वटा प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र, १४ वटा स्वास्थ्य चौकी र २७ वटा उप स्वास्थ्य चौकीहरू तथा १२६ गाउघर क्लिनिक र ३८७ महिला स्वास्थय स्वयम सेविका समेत परिचालित छन । उपचारात्मक सेवा दिने प्रमुख निकाय जिल्ला अस्पताल रुकुम रहेको छ भने चौरजहारीमा एउटा आयुर्वेदिक स्वास्थ्य केन्द्र समेत रहेको छ । रुकुम जिल्लामा हाल निजि क्षेत्रका स्वास्थ्य सेवा प्रदान गर्ने स्वास्थ्य संस्थाहरू मा चौरजहारी अस्पताल , रुकुमेली सामुदायिक अस्पताल, आदि रहेका छन । केही निजी मेडीकलहरू समेले स्वास्थ्य सेवा प्रदान गरिरहेका छन ।

स्वास्थ्य संस्थाहरूले नियमित तथा अन्य क्रियाकलापका अतिरिक्त आपतकालीन अवस्थामा विपद व्यवस्थापनमा स्थानिय स्तरमा सेवा प्रदान गर्दै आईरहेका छन । विगतमा भएका महामारी व्यवस्थापन गर्न सरकारी तथा गैर सरकारी निकायहरूको महत्वपर्ण भुमिका रहेको छ ।

अनुमानित अवस्था

क्र.सं.	बिषय	प्रभावित घरधुरी	प्रभावित जनसंख्या	कैफियत
१	महामारी	१,५००	७,४७०	
२	बाढीपहिरो	४,२००	२०,९१९	
३	भुकम्प	२५,०००	१,२४,५००	
४	आगलागीी	५००	२,४९८	
५	हावा,हुरी,असिना	१,०००	४,९८०	
६	चट्याङ.	२००	९९६	

४.६.१ विषयगत उद्देश्यः

जस्तोसुकै आपत्कालीन अवस्था परे तापनि मानव जीवनको सुरक्षा तथा कल्याण (Human Survival and Well-being) खास गरी एकदमै जोखिममा रहेका समहको स्वास्थ्य एवं पोषणसम्बन्धी आवश्यकताहरू पुरा भएका छन् भनी सुनिश्चित गर्ने ।

क) विशिष्ट उद्देश्य (स्वास्थ्य) :

- झाडापखाला, हैजा, औलो तथा अन्य पानीजन्य एवं कीटजन्य रोगहरूको पर्याप्त रोकथाम तथा उपचार क्षमता सुनिश्चित गर्नका निमित्त जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालयलाई सहयोग गर्ने ।
- घाइतेहरूलाई शिघ्र उपचारको सुनिश्चित गर्नका निमित्त जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालयलाई सहयोग गर्ने ।
- अरू द्रुत लेखाजोखा (Rapid Assessment) सँग एकीकृत गरी स्वास्थ्य तथा पोषण (अवस्था तथा सेवाहरू) को द्रुत सर्वेक्षण क्षमतालाई सुदृढ पार्ने ।
- रोग फैलन गएका खण्डमा सहयोग तथा लेखाजोखाका लागि क्षमता अभिवृद्धि गर्ने ।
- आधारभुत स्वास्थ्य सेवाहरूमा निरन्तर पहुँच सुनिश्चित गर्न र स्वास्थ्य शिविरको सञ्चालन गर्न र अर्को निकायमा पठाउने संयन्त्र (Referral Mechanism) को विकास गर्न जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालयलाई सहयोग पुऱ्याउने ।
- पर्याप्त आपत्कालीन आपुर्ति र मानव स्रोतलगायतका विषयमा शीघ्र क्षमता अभिवृद्धिका लागि जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालयलाई सहयोग गर्ने ।

ख) विशिष्ट उद्देश्य (पोषण) :

- विस्थापित मानिसहरूका लागि पुरक खाना खुवाउने कार्यक्रम (Supplementary Feeding Programme (SFP) मा पहुँचको माध्यमबाट गर्भवती तथा दुध खुवाउने महिला एवं पाँच वर्षमुनिका केटाकेटीहरूमा गम्भीर कुपोषणको वृद्धिलाई रोकथाम गर्न जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय/जिल्ला जन स्वास्थ्य कार्यालयलाई सहयोग गर्ने ।
- गम्भीर कुपोषण (Severe Acute Malnutrition (SAM) को उपचार तथा सेवामा निरन्तर पहुँच सुनिश्चित गर्न जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय/जिल्ला जन स्वास्थ्य कार्यालयलाई सहयोग गर्ने ।

- निरन्तर स्तनपान सुनिश्चित गर्न र अवाञ्छित स्तनपानका विकल्पहरूको वितरणमा रोक लगाउन जिल्ला जनस्वास्थ्य अधिकृत/जिल्ला जनस्वास्थ्य कार्यालयलाई मद्दत गर्ने ।
- भिटामिन ए को वितरण/जुका मार्ने औषधि तथा प्रभावित केटाकेटीहरूका लागि खोपसम्बन्धी गतिविधिहरू सुनिश्चित गर्नका निमित्त जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय/जिल्ला जन स्वास्थ्य कार्यालयलाई सहयोग गर्ने ।

हाल सम्म भएका उपलब्धि

- चेतना स्तरमा वृद्धि भै महामारी दोहोरिन नपाएको ।
- स्वास्थ्य संस्थाहरूमा आवश्यक पुर्व तयारी गर्ने गरेको ।
- घरघरमा शौचालय बनाउने लहर वढेको
- सरकारी तथा गैरसरकारी संस्थाहरूले समेत महामारी लगायतका समस्या दोहोरिन नदिन अनिवार्य सरसफाईको व्यवस्था गर्ने वानीको बिकास गराउन सेवामा समेत रोक लगाउने गरेको।
- खुल्ला दिसामुक्त क्षेत्रको घोषणाको लहर वढेको ।
- सफा पानी पिउने बानीको विकास भएको
- हात धुने वानीको बिकास भएको ।

४.५.२ विषयगत क्षेत्रका सदस्य संस्थाहरूको सम्पर्क विवरण

SN	Organization	Name	Designation	Tel # Mobile #	Email
१	जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय	डा.महेश चौलागाई	जिल्ला स्वास्थ्य प्रमुख	०८८-५३०२४७ ९८४८१२४१७९	
२	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी	रमा गौतम	सभापति	९८४७८४२४९४ ०८८-५३००१७	
३	जिल्ला खानेपानी तथा सरसफाई कार्यालय	ज्वालाराज शाही	कार्यालय प्रमुख	०८८-५३०३४८ ९८५११६७४०६	
४	चौरजहारी अस्पताल	घुर्क बुढाथोकी	सहायकप्रशासक	९८४८१५९८६८	
५	आखा उपचार केन्द्र	दीपक वली	प्रमुख	९८४७५२०३६५	
६	शिक्षा विकास तथा समन्वय इकाई	तारा प्रकाश पुन मगर	प्रमुख	०८८-५३०१०१	
सहयोगी निकाय					
४	नेपाल पत्रकार महासंघ	गणेश वि.क.	अध्यक्ष	९८४७८५२५६३	
५	रेडियो सानीभेरी एफ.एम.	ध्रुव वुढाथोकी	स्टेशन मेनेजर	९८५७८२१५०७	
६	रेडियो सिस्ने एफ.एम.	नारायण शाह	व्यवस्थापक	९७५८५०१५८१	
७	रेडियो उत्तरगंगा एफ.एम.	भिमसिर्जन ओली	स्टेशन मेनेजर	०८८-५३०२७३	
८.	स्थानीय तहको सम्वन्धित				

	शाखा				

४.७ संरक्षणः

बिषयगत निकाय : सम्वन्धित स्थानीय तहको महिला वालवालिका हेर्ने शाखा

मुख्य विपदको किसिमः बाढी पहिरो, भुकम्प, आगलागी

अनुमानित अबस्थाः

प्रभावित हुन सक्ने परिवार तथा जनसंख्या : परिवारका ,जनसंख्या

- ✓ जनको क्षति, अनाथहरूको सङ्ख्यामा वृद्धि
- ✓ मानिस तथा पाल्तू जनावरहरूको आन्तरिक विस्थापन
- ✓ घाइते बाल-बालिका
- ✓ विद्यालय बन्द, शैक्षिक अवसरहरूमा अवरोध
- ✓ बढ्दो दुरुपयोग र शोषण
- ✓ विछोडिएका तथा एकल बाल-बालिका
- ✓ सम्भावित मानसिक आघात (Trauma) तथा मनोवैज्ञानिक विपत्ति
- ✓ लिङ्गमा आधारित हिंसा (Gender–based violence - GBV) को बढ्दो जोखिम
- ✓ सामना गर्ने संयन्त्र (Coping Mechanism) मा अवरोध
- ✓ भेदभाव
- ✓ शान्ति सुरक्षाको अभाव तथा सामान्य असुरक्षाको वातावरण
- ✓ केही समुदाय अथवा समूहहरूका लागि मानवीय सहयोगमा पहुँच नहुनु अथवा पहुँच अपर्याप्त हुनु

४.७.१ बिषयगत उद्देश्यः

बाल-बालिकालगायत जोखिममा रहेका समूहहरूले आपतकालीन परिस्थितिको कारणबाट उत्पन्न हिंसा, शोषण, दुर्व्यवहार तथा हेलाबाट संरक्षण प्राप्त हुनुपर्दछ ।

- जोखिममा रहेका समुहहरूको संरक्षण सुनिश्चितताका लागि आपतकालिन सहयोगको न्यायोचित बितरणमा सहयोग उपलब्ध गराउने ।
- आपतकालिन परिस्थितिबाट उत्पन्न हिंसा, उत्पीडन, शोषण, दुर्व्यबहार तथा हेलाका जोखिमहरूलाई सम्बोधन गरी प्रकोपबाट प्रभावित मानिसहरूको संरक्षण गर्ने र त्यस्ता दुर्व्यबहारबाट प्रभावित भई जीवित व्यक्तिहरूका लागि सेवा सम्बन्धि प्रावधानहरूमा सहयोग उपलब्ध गराउने ।
- बालमैत्री ठाउँ तथा मनोसामाजिक परामर्श सम्बन्धि सहयोगको स्थापना गरी सुरक्षित गरी सुरक्षित बातारणमा बालबालिका तथा महिला रमाउछन् भन्ने कुराको सुनिश्चित गर्ने ।
- बिछोड भएका बालबालिका खास गरी पाँच बर्षको उमेरभन्दा मुनिका केटाकेटी तथा किशोरीहरूको पहिचान, दर्ता, तथा स्वास्थ्य सम्बन्धि जाँचका बारेमा सहयोग र त्यस्तो सहयोगपछि उपयुक्त सेवा तथा संरक्षणकाका सुबिधा सहित परिवारको खोजी गर्ने कार्यमा सहयोग प्राप्त गर्दछन् भन्ने कुरा सुनिश्चित गर्ने ।
- यौन दुर्व्यबहार तथा हिंसाका विरुद्ध तिनको अनुगमन, प्रतिवेदन तथा पैरवी गर्ने प्रणालीको स्थापना गरी बालबालिका तथा महिलाहरूको यौन दुर्व्यबहार तथा शोषणको रोकथाम गर्ने ।

४.७.२ क्षेत्रगत निकायहरूको बिबरणः

क्र.स.	जिल्लाका क्षेत्रगत साझेदारको नाम	सम्पर्क व्यक्ति	मो.नं.	कार्यालय
१	सम्वन्धित स्थानीय तहको महिला तथा वालवालिका हेर्ने शाखा			
२	जिल्ला प्रहरी कार्यालय	सुमित खडका	९८५७८३५५५५	०८८५३००९२
३	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी	रमा गौतम	९८४७८५२४९४	०८८५३००१७
६	शिक्षा विकास तथा समन्वय इकाई	तारा प्रकाश पुन मगर	९८४७८५३६२२	०८८५३०१०१
७	नेपाल पत्रकार महासंघ	गणेश बिक	९८४७८५२५६३	
८	स्थानीय तहको सम्वन्धित शाखा			

४.७.३ विपद प्रतिकार्य योजनाः

विपद घटना पश्चातको अबधी	विपदको अबस्थामा गरिने आपतकालिन कार्य (विपदको प्रकृतीमा आधारित)	आपद्कालिन अबस्था संबोधन गर्न गरिने पुर्वतयारी कार्य	पुर्व तयारी कार्य संबोधन गर्न खाडलको पहिचान	मुख्य जिम्मेवार निकाय	प्रत्येक पुर्व तयारी कार्यका लागि अनुमानित लागत
पहिलो दिन	• क्षेत्रको वैठक वोलाउने र तयारीसमुहका सदस्यहरूलाई प्रभावित क्षेत्रमा संरक्षणको अवस्था पहिचानको लागि परिचालन गर्ने । • संरक्षणको अवस्थाको पहिचानको लागि संवन्धित संस्था तथा निकायमा संपर्क र सम्वन्ध स्थापना गर्ने । • Dignity kit को अवस्था पहिचान र परिचालन ।	• कार्यलय तथा संस्थाका सदस्यहरू लाई संरक्षण अभिमुखिकरण • प्रभाबित गा.बि.स.हरूमा संरक्षण सम्वन्धि सचेतना कार्यक्रम • संरक्षणको अवस्था पहिचान गर्नको लागि चेकलिष्ट तयार गर्ने । • तत्काल परिचालनको लागि तयारी समूह गठन गर्ने । • संरक्षण क्षेत्रका सवै निकायहरूको सम्पर्क ब्यक्तिहरूको नाम, ठेगाना, सम्पर्क नं ईत्यादी तयारी अवस्थामा राख्ने । • Dignity kit को स्टकको अवस्था पहिचान गरि आबश्यकता अनुसार परिचालनको बन्दोबस्त गर्ने ।	• तयारी समूह गठन गरिएको छैन । • विपदमा संरक्षण संवन्धि अभिमूखिकरण गरिने तयारीमा । • चेकलिष्ट तयारी छ तर अभिमूखिकरण गरिएको छैन । • अभिमूखिकरण संचालनको लागि आवश्यक स्रोतको अभाव	सम्वन्धित स्थानीय तहको महिला तथा वालवालिका हेर्ने शाखा र त्यसको समन्वयमा क्रियाशिल गैर-सरकारी संघसंस्थाहरु	१,००,०००।००
दोश्रो दिन	• संरक्षण समितिको बैठक बस्ने र संरक्षण समुहको सम्पर्क ब्यक्ति तोक्ने र घटना लेखाजोखाका लागि श्रोत साधन र मानवीय श्रोतको ब्यबस्थापन गर्ने ।	• सबै विषयगत समुहको सम्पर्क बिबरण तयारी • मिटिङ्ग तालिका तयारी • श्रोत नक्शांकन	• सम्पर्क बिबरण तयारी छ । • मिटिङ्ग तालिका तयार गरिएको छैन • श्रोत साधन र मानबीय श्रोतको पहिंचान तथा नक्शांकन गरिएको छ ।	सम्वन्धित स्थानीय तहको महिला तथा वालवालिका हेर्ने शाखा र त्यसको समन्वयमा क्रियाशिल गैर-सरकारी	

				संघसंस्थाहरु	
पहिलो हप्ता	• प्रभावित क्षेत्रको सर्वेक्षणको लागि क्षेत्रका सदस्यहरूको छनौट गर्ने र चेकलिष्ट को वारेमा अभिमुखिकरण संचालन गर्ने । • सर्वेक्षणमा सहभागी हुने र चेकलिष्ट अनुसार अनुगमन गर्ने । • सर्वेक्षणमा सहभागीहुने सदस्यहरूले चेकलिष्टको आधारमा संरक्षणका Issue हरूलाई समेटी प्रतिवेदन तयार गर्ने । • निष्कर्ष तथा क्षेत्रका सदस्यहरू, जिल्ला प्रकोप उद्धार समिति तथा अन्य सरोकारवालाहरूलाई जानकारीका लागि उपलब्ध गराउने । • प्रतिवेदनमा उल्लेखित क्ष्ककगभ हरूलाई उचित रुपमा समाधानको लागि संवन्धित क्षेत्रहरू संग समन्वय गर्ने ।	• प्रारम्भिक लेखाजोखाका लागि व्यक्तिहरूको नामावली तयार पार्नका लागि टोलीका सदस्यहरूको पहिचान गर्ने । • आधाररेखा (baseline) सम्बन्धी जानकारी ।अनुगमनको लागि चेकलिष्ट तयार गर्ने र मुद्रण गर्ने र बाढी जान सक्ने गाविससँग सम्बन्धित क्षेत्रगत जानकारी/तथ्याङ्क संकलन गर्ने । • सङ्कलन गरिएको जानकारीको विश्लेषणका लागि सम्पर्क व्यक्ति तोक्ने • सार्वजनिक सुविधाहरू रहेका ठाउँ देखाउने नक्सा र जिल्ला/गाविसको नक्सा तयार गर्ने ।	• प्रभाबित क्षेत्रको सर्वेक्षणकाका लागि व्यक्तिहरू तोक्न बाँकी • सर्वेक्षण चेकलिष्ट तयार छ तर त्यसमा पुनराबलोकन गरी सहमति गर्न बाँकी • तथ्यांक बिश्लेषण सम्पर्क ब्यक्ति तोकिएको छैन • नक्सा तय गरिसकिएको छ ।	सम्वन्धित स्थानीय तहको महिला तथा वालवालिका हेर्ने शाखा र त्यसको समन्वयमा क्रियाशिल गैर-सरकारी संघसंस्थाहरु	४५,०००। १०,०००। ३५,०००।००
पहिलो महिना	• ५ वर्ष मुनिका वालवालिकाहरूको लागि आवश्यक पोषण युक्त खाना र लत्ता कपडा ।	• विभिन्न सङ्गठनहरूसँग उपलब्ध मौजदातको तथ्यांक संकलन गर्ने । • बाल आश्रय गृहको नक्शांकन गर्ने	• उपलब्ध मौजदातको तथ्यांक संकलनको लागि	सम्वन्धित स्थानीय तहको महिला तथा वालवालिका	

	• सुत्केरी र ६ महिना सम्मका वच्चाका आमाहरू तथा गर्भवती महिलाहरूको लागि आवश्यक पोषण युक्त खाना र लत्ता कपडा । • परिवार वाट विछोडिएका वाल वालिकाहरूलाई वाल पुनर्स्थापना गृहमा राख्ने व्यवस्था मिलाउने । • लैगिकतामा आधारित हिंसामा परेका वालवालिका तथा महिलाहरूलाई पुनर्स्थापना गृहमा राख्ने व्यवस्था मिलाउने । • संरक्षणको आवश्यकता भएका वृद्ध वृद्धा र अपांगता भएका व्यक्तिहरूलाई पुनर्स्थापना गृहमा राख्ने व्यवस्था मिलाउने । आदि......... • प्रभाबित महिला, बालबालिका तथा बृद्ध, बृद्धाहरूलाई निरन्तर मनोसामाजिक परामर्श	• महिला पुर्नस्थापनागृहको व्यबस्था गर्ने • अपांग तथा बृद्ध, बृद्धाको लागि पुर्नस्थापना गृहको व्यबस्था मिलाउने • परामर्शकताहरूको पहिंचान • अपुग सामग्री (gaps) को पहिचान गर्ने ।	टिम गठन गरिएको छैन • बाल आश्रय गृहको पहिंचान भैसकेको छैन । • महिला पर्नस्थापना गृह पहिंचान भैसकेको छैन । • अपांग तथा बृद्ध, बृद्धाहरूको पुर्नस्थापना गृह पहिंचान भैसकेको छैन । • परामर्श कर्ताहरूको पहिंचान गरिएको छ ।	हेर्ने शाखा र त्यसको समन्वयमा क्रियाशिल गैर-सरकारी संघसंस्थाहरु	३,५०,००० ३,५०,०००।०० (लैगिक हिंसामा परेका महिलाहरूका लागि ५,००,०००।
	• प्रतिवेदनको आधारमा संरक्षण संवन्धि आवश्यकताको विश्लेषण । • आवश्यकताको आधारमा कार्ययोजना निर्माण, उपलव्ध स्रोतको समिक्षा र आवश्यक स्रोतको खोजी ।	• पूर्वतयारी योजनाको समीक्षा • समन्वय बैठक पूर्वतयारी • अन्य Cluster सँग समन्वय बैठक • गतिविधिहरूको अनुगमन गर्नका लागि	• बैठकको तालिका तयारी गरिनुपर्ने	सम्वन्धित स्थानीय तहको महिला तथा वालवालिका हेर्ने शाखा र त्यसको	४५,०००।००

	• कार्ययोजना कार्यान्वयनको लागि सम्वन्धित क्षेत्रहरू संग समन्वय गर्ने । • मानबीय सहयोगको निरन्तर अनुगमण तथा पैरवी	कार्य योजना ।		समन्वयमा क्रियाशिल गैर-सरकारी संघसंस्थाहरु	
दोस्रो महिना वा सो भन्दा बढी	निरन्तर अनुगमन तथा पैरबी	• निरन्तर अनुगमनका लागि क्षेत्र र अनुगमन चेक लिष्ट पुनराबलोकन गरिनुपर्ने	• अनुगमन चेकलिष्ट पुनराबृति गरिएको बाँकी छ ।	सम्वन्धित स्थानीय तहको महिला तथा वालवालिका हेर्ने शाखा र त्यसको समन्वयमा क्रियाशिल गैर-सरकारी संघसंस्थाहरु	
	जम्मा				१४,३५,०००।००

४.७.४ कार्यान्वयन योजना सहितको प्राथमिकता प्राप्त पूर्वतयारी कार्यः

सि.नं.	प्राथमिकता प्राप्त पूर्वतयारी कार्यको सूची	मुख्य जिम्मेवार निकाय	कार्यान्वयन गर्ने तरीका (वैठक, कार्यशाला, तालिम आदि)	समय सिमा (कार्य तालिका)
१	• तयारी समूह गठन	सम्वन्धित स्थानीय तहको महिला तथा वालवालिका हेर्ने शाखा र त्यसको समन्वयमा क्रियाशिल गैर-सरकारी संघसंस्थाहरु	वैठक	जेष्ठको अन्त्य सम्ममा

सि.नं.	प्राथमिकता प्राप्त पूर्वतयारी कार्यको सूची	मुख्य जिम्मेवार निकाय	कार्यान्वयन गर्ने तरीका (वैठक, कार्यशाला, तालिम आदि)	समय सिमा (कार्य तालिका)
२	● विपद्मा संरक्षण संवन्धि अभिमूखिकरण गरिने	सम्वन्धित स्थानीय तहको महिला तथा वालवालिका हेर्ने शाखा र त्यसको समन्वयमा क्रियाशिल गैर-सरकारी संघसंस्थाहरुकार्यालय	अभिमूखिकरण	जेष्ठको अन्त्य सम्ममा जिल्ला तहमा असारको अन्त्य सम्ममा गाविस तहमा
३	● प्रारम्भिक लेखाजोखाका लागि व्यक्तिहरूको नामावली तयार पार्नका लागि टोलीका सदस्यहरूको पहिचान गर्ने । ● आधाररेखा (Baseline) सम्बन्धी जानकारी । अनुगमनको लागि चेकलिष्ट तयार गर्ने र मुद्रण गर्ने । ● सङ्कलन गरिएको जानकारीको विश्लेषणका लागि सम्पर्क व्यक्ति तोक्ने	सम्वन्धित स्थानीय तहको महिला तथा वालवालिका हेर्ने शाखा र त्यसको समन्वयमा क्रियाशिल गैर-सरकारी संघसंस्थाहरु महिला तथा वालवालिका कार्यालय	लेखाजोखा र तथ्यांक संकलन सम्बन्धि पुर्व तयारी	असार १५ सम्ममा
	क. प्रकोप हुन सक्ने गाविससँग सम्बन्धित क्षेत्रगत जानकारी/तथ्याङ्क संकलन गर्ने । ख. सार्वजनिक सुविधाहरू रहेका ठाउँ देखाउने नक्सा । ग. जिल्ला/गाविसको नक्सा	सम्वन्धित स्थानीय तहको महिला तथा वालवालिका हेर्ने शाखा र त्यसको समन्वयमा क्रियाशिल गैर-सरकारी संघसंस्थाहरु	प्राप्त विवरणको वारेमा समन्वयको व्यवस्था गर्ने	
	Cluster Member हरूलाई अनुगमन Checklist संवन्धि अभिमुखिकरण । Protection सम्वन्धि तालिमको लागि समन्वय गर्ने ।	सम्वन्धित स्थानीय तहको महिला तथा वालवालिका हेर्ने शाखा र त्यसको समन्वयमा क्रियाशिल गैर-सरकारी संघसंस्थाहरु	अभिमुखिकरण तथा समन्वय बैठक	आषाढ २० सम्ममा
४	● विभिन्न सङ्गठनहरूसँग उपलब्ध मौजदातको तथ्यांक संकलन गर्ने । ● अपुग सामग्री (Gaps) को पहिचान गर्ने ।	सम्वन्धित स्थानीय तहको महिला तथा वालवालिका हेर्ने शाखा र त्यसको	श्रोत तथा साधनहरूको पहिंचान गरी अभिलेख तयार गर्ने	आषाढ अन्त्य सम्ममा

सि.नं.	प्राथमिकता प्राप्त पूर्वतयारी कार्यको सूची	मुख्य जिम्मेवार निकाय	कार्यान्वयन गर्ने तरीका (बैठक, कार्यशाला, तालिम आदि)	समय सिमा (कार्य तालिका)
	• पुर्नस्थापना केन्द्रहरूको बन्दोबस्त • यातायातका साधनहरूको बन्दोबस्त	समन्वयमा क्रियाशिल गैर-सरकारी संघसंस्थाहरु		
६.	पूर्वतयारी योजनाको समीक्षा गर्नका लागि समन्वय बैठक, पूर्वतयारी गतिविधिहरूको अनुगमन तथा पैरवी गर्नका लागि कार्य योजना	सम्वन्धित स्थानीय तहको महिला तथा वालवालिका हेर्ने शाखा र त्यसको समन्वयमा क्रियाशिल गैर-सरकारी संघसंस्थाहरु	बैठक तथा अनुगमन	अषाढ महिनाको पहिलो हप्तादेखि शुरू गरेर हरेक तीन महिनामा एकपटक ।
७	प्रकोप पिडितहरूको तथ्याङ्क संकलन गर्ने	रेडक्रस सोसाइटी	घटना स्थलमा	

४.७.५ जिल्ला स्थित श्रोत साधनको उपलब्धताको नक्शांकन सकेसम्म गा.बि.स स्तर सम्मको राख्ने

निकायको नाम	सामग्रीको नाम (राहत सामग्रीको भण्डारण)	परिमाण	कैफियत (स्थान, नमूना, उपलब्धता आदि)
जिल्लामा कुनै पनि निकाय संग राहत सामग्रीको भण्डारण छैन् ।			

४.७.६ संरक्षणमा मानवीय सहयोगको न्यूनतम मापदण्डः

१. प्रभावित जनसमुदायको अधिकारको कुनै पनि उल्लङ्घन, दुर्व्यवहार तथा शोषण अथवा भेदभावको अनुगमन गर्ने र प्रतिवेदन पेस गर्ने संयन्त्रको स्थापना गर्ने अथवा स्थापित संयन्त्रलाई प्रयोगमा ल्याउने ।

२. विभिन्न समुदायका सदस्यहरूबाट, विशेषतः अति गरिब तथा पछाडी पारिएका समुहबाट मानविय सहयोग तथा आधारभूत सेवा सुविधामा समान पहुँच सहयोग पाए नपाएको अनुगमन गर्ने

३. साझेदारहरूका बीचमा अभिलेख राख्ने तथा दर्ता गर्ने प्रणालीमा एकरूपता सुनिश्चित गर्ने

४. बाल-मैत्री ठाउँलगायत बाल-बालिका तथा महिलाहरूका लागि सुरक्षित वातावरणको सिर्जना गर्ने

५. शिक्षा तथा संरक्षणसम्बन्धी सहयोग कार्यक्रममा मनो-सामाजिक सहयोगलाई एकीकरण गर्ने

६. हेरचाह गर्ने व्यक्तिहरूबाट बाल-बालिकाहरू बिछोडिने कार्यको रोकथाममा सहयोग गर्ने

७. विछोडिएका तथा परिवार साथ नभएका बाल-बालिकाहरू, खास गरी पाँच वर्षको उमेरभन्दा मुनिका बाल-बालिका तथा किशोरीहरूको पहिचान, दर्ता तथा स्वास्थ्य जाँचको सहजीकरण गर्ने र खोजी तथा पुनर्मिलनमा संलग्न साझेदारहरूलाई सहयोग उपलब्ध गराउने

८. परिवारबाट बिछडिएका तथा साथ नभएका बाल-बालिकाहरू र अन्य जोखिममा परेका समुह जस्तैः परिवार नभएका, बृद्ध, अपांग तथा दिर्घ रोगबाट पिडीत समुहका मानिसहरूलाई हेरचाह तथा संरक्षण प्रदान गर्ने (वास तथा अन्य सेवाको व्यवस्था)

९. मानवीय सहयोग तथा स्थायी समाधानका बारेमा आन्तरिक रूपमा विस्थापित मानिसहरूलाई नियमित रूपमा सूचनाको प्रवाह भइरहेको छ भन्ने कुरा सुनिश्चित गर्ने

१०. फिर्ता हुने कार्यक्रम तथा स्थायी समाधानको तर्जुमा गर्ने कार्यमा आन्तरिक रूपमा विस्थापित व्यक्तिहरूलाई संलग्न बनाउन प्रयास गर्ने ।

११. शिविर तथा पुनर्वासका क्षेत्रहरूमा पर्याप्त सुरक्षाका लागि पैरवी (Advocacy) गर्ने ।

४.८ शिक्षा व्यवस्थापनः

विषयगत निकायः शिक्षा विकास तथा समन्वय इकाई र शिक्षा शाखा हेर्ने सम्वन्धित स्थानीय तहहरु

विषयगत क्षेत्रको नामः शिक्षा व्यवस्थापन

मुख्य विपतको किसिमः बाढीपहिरो, भुकम्प तथा हावाहुरी

अनुमानित अवस्थाः

रुकुम पश्चिम जिल्लामा संचालनमा रहेका स्कुलहरूको भौतिक अवस्थालाई विश्लेषणात्मक चित्रण गर्दा कुल स्कुल ३९९ मध्ये २१० स्कुलहरू क्षति हुने देखिन्छ । जसमध्ये पहिरो, भुकम्पतथा हावाहुरीको चपेटामा परी प्रभावित हुन सक्ने अनुमानित २१० स्कुलका ३०,००० विद्यार्थीहरू हुनेछन् ।

४.८.१ उद्देश्यहरू

(क) समष्टिगत उद्देश्य :

- विकास गर्न, संरक्षण प्राप्त गर्न र सामान्य अवस्था एवं स्थायित्वमा फर्काउने कार्यको सहजीकरण गर्नका निमित्त विद्यालय जाने उमेरका तथा प्रभावित सम्पूर्ण केटाकेटीहरूको गुणस्तरीय शिक्षामा निरन्तर तथा तत्काल पहुँच सुनिश्चित गर्ने ।
- सुरक्षित सिक्ने वातावरण उपलब्ध गराएर विपद्बाट परेको मनोवैज्ञानिक असरको सामना गर्ने कार्यमा केटाकेटीहरू र शिक्षकहरूलाई मद्दत गर्न योगदान पुऱ्याउने र परामर्श सेवा उपलब्ध गराउने ।

(ख)विशिष्ट उद्देश्य :

- विपद्बाट प्रभावित विद्यालय जाने उमेरका केटाकेटी तथा शिक्षकहरूलाई गुणस्तरीय शिक्षाको निरन्तरता सुनिश्चित गर्नका लागि र उनीहरूलाई सुरक्षित रूपमा सिकाउने एवं सिक्ने वातावरण उपलब्ध गराउन नेपाल सरकार तथा स्थानीय सरोकारवालाहरूलाई सहयोग उपलब्ध गराउने । यसमा भवन निर्माण, कक्षाको ब्यबस्थापन, खानेपानी र शौचालयको निर्माण तथा शैक्षिक सामग्री सहयोग आदी उपलब्ध गराउने ।उपलब्ध स्रोत र साधनको न्यायोचित वितरण गर्ने ।
- प्रभावकारी आपत्कालीन पूर्वतयारी तथा सहयोगलाई सहजीकरण गर्नका निमित्त क्षेत्रगत समूहका सदस्यहरू (Cluster Members) का बीचमा प्रभावकारी समन्वय, अनुगमन तथा सूचनाको आदान- प्रदान सुनिश्चित गर्ने ।
- आपतकालीन परिस्थितिमा पहिलो सहयोग उपलब्ध गराउने व्यक्तिका रूपमा सरोकारवालाहरूको क्षमता बढाउने ।
- द्रुत तथा चाल (Rapid and On-going) शिक्षाका लागि लेखाजोखा सञ्चालन गरिन्छ भन्ने कुरा सुनिश्चित गर्ने र आपतकालीन परिस्थितिमा रहेका केटाकेटीहरूको शिक्षाका निमित्त मापदण्डबाट निर्देशित भएर उपयुक्त सहयोग कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।
- आपतकालीन परिस्थितिमा सहयोग उपलब्ध गराउनका लागि रणनीतिक साझेदारी तथा अन्य साझेदार/क्षेत्रहरू (Clusters) सँग सम्बन्धको स्थापना तथा त्यसलाई सुदृढ पार्ने ।

४.८.२ क्षेत्रगत सदस्यहरू:

सि.न	निकाय	फोकल पर्सन	फोन नं	फोन नं
१	शिक्षा विकास तथा समन्वय इकाई	तारा प्रकाश पुन मगर	९८४७८५३६२२	०८८ ५३०१०१
२	जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय	डा.महेश चौलागाई	९८४८१२४१७९	०८८५३०११५
३	रेडक्रस	रमा गौतम	९८४७८५२४९४	०८८५३००१७
४	नेपाल पत्रकार महासंघ	ग्णेश चिन्तन	९८४७८५२५६३	
५	सानीभेरी एफ.एम	धुर्व बुढाथोकी	९८५७८२१५०७	
६	सिस्ने एफ.एम	नारायण शाह	९८४७९९३२२	

४.८.३ क्षेत्र गत उपलब्ध श्रोत

क्र.सं	जिल्लाका क्षेत्रगत साझेदारहरूको नाम	उपलब्ध स्रोत	सम्पर्क व्यक्ति	टेलिफोन नम्बर ई-मेल ठेगाना
जिल्लामा कुनै पनि निकाय संग राहतका लागी समग्रीको भण्डारण छैन्।				

४.८.४ प्रतिकार्य योजना

विपद्को घटना पश्चातको अवधि	विपद्को अवस्थामा गरिने आपतकालीन कार्य (विपद्को प्रकृतिमा आधारित)	आपतकालीन अवस्था संवोधन गर्न गरीने पूर्वतयारी कार्य	पूर्वतयारी कार्य संवोधन गर्न खाडलको पहिचान	मुख्य जिम्मेवार निकाय	प्रत्येक पूर्वतयारी कार्यका लागी अनुमानित लागत
पहिलो हप्ता	संवन्धित स्कुलका शिक्षकहरूबाट जानकारीको सङ्कलन तथा परिस्थितिलाई अद्यावधिक गर्नका लागि सम्बन्धित क्षेत्र (Cluster) का सबै सदस्यहरूसँग समन्वय बैठक गरी प्रभावित स्कुल तथा विद्यार्थीहरूको सुचना संकलन गर्ने। प्रारम्भिक लेखाजोखा सञ्चालन गर्न प्रभावित क्षेत्रका स्कुलका शिक्षकहरूलाई परिचालन गर्ने।	प्रारम्भिक द्रुत लेखाजोखा औजार का प्रतिहरू उपलब्ध गराउने (फारम तथा निर्देशिका मुद्रण गर्ने) सरोकार वालाहरू संग उपलब्ध स्रोतको नक्सांकन गर्ने। आपत्कालिन शिक्षा संवन्धि तालिम प्राप्त जनशक्तिको तथ्यांक अद्यावधिक गर्ने। आपत्कालिन शिक्षाको लागि सम्भावित स्थानहरूको खोजि गर्ने।	फारम तथा निर्देशिका मुद्रण गरिएको छैन। सरोकार वालाहरूबाट स्रोत जानकारी दिन नस्कनु।	शिक्षा विकास तथा समन्वय इकाई र शिक्षा शाखा हेर्ने सम्वन्धित स्थानीय तहहरु	८,५०,००० विद्यार्थीको लागि स्कुल सामग्री ९,००,०००अस्थाई स्कुल संचालनको लागि सामग्री Assessment Format Printing १०,००० Transportation and

	क्षेत्रका सरोकारवालाहरू संग उपलव्ध स्रोतको परिचालन गरी आवश्यकता अनुसारको सहयोग गरी विद्यार्थीहरूको पढाईलाई निरन्तरता दिने ।	आवश्यक पर्ने शैक्षिक सामग्रीहरूको मौज्दात राख्ने ।			Logistic २००,००० भैपरी आउने रु २,००,०००।
दोस्रो हप्ता	क्षेत्रगत सदस्यहरूसंग बैठक गर्ने स्थितिको समिक्षा गर्ने । गरिएका प्रतिकार्यको समिक्षा तथा आवश्यकताहरूको आदान प्रदान गरी, आवश्यकता अनुसार पुर्नयोजना गर्ने । दोस्रो हप्ता सम्म गरिएका प्रतिकार्य कार्यको सुचना संकलन तथा प्रतिवेदन तयार गरी संवन्धित सरोकारवालाहरूलाई संप्रषण गर्ने ।	सूचना संकलन तथा प्रतिवेदन तयारीको लागि मुख्य व्यक्ति तथा संस्था चयन गर्ने ।		शिक्षा विकास तथा समन्वय इकाई र शिक्षा शाखा हेर्ने सम्वन्धित स्थानीय तहहरु	
पहिलो महिना	स्रोतहरूको परिचालन गर्नका लागि क्षेत्रगत प्रतिकार्य योजनाको समीक्षा गर्ने	शैक्षिक सहयोगका लागि प्रयोगमा ल्याउन सकिने भनी तयारी अवस्थामा सम्झौता (standby agreements)गरी राख्ने ।	स्रोतको एकिन नभएकोले तयारी अवस्थामा सम्झौता (standby agreements)गरीएको छैन ।	शिक्षा विकास तथा समन्वय इकाई र शिक्षा शाखा हेर्ने सम्वन्धित स्थानीय तहहरु	

दोस्रो महिना	जिल्ला प्रकोप उद्धार समितिको बैठकमा सहभागी हुने र क्षेत्रगत प्रतिकार्य तथा आवश्यकताको वारेमा जानकारी तथा आवश्यकता अनुसार स्रोतको लागि अनुरोध गर्ने । प्रतिकार्यको निरन्तर अनुगमन गर्ने ।	सूचनाको प्रवाह गर्नको लागि मुख्य व्यक्ति चयन गर्ने ।		शिक्षा विकास तथा समन्वय इकाई र शिक्षा शाखा हेर्ने सम्वन्धित स्थानीय तहहरु	
सो भन्दा वढि	स्थितिको आंकालन गरी अन्य थप योजनाको लागि छलफल तथा कार्य योजना वनाई संवन्धित निकायमा पेश गर्ने ।	प्रतिकार्य योजनाको पुनरावलोकनको लागि निश्चित समय निर्धारण गर्ने ।			
	जम्मा				१९,६०,०००

४.८.५ कार्यान्वयन योजना सहितको प्राथमिकता प्राप्त पुर्वतयारी कार्यहरू

सि.नं.	प्राथमिकता प्राप्त पूर्वतयारी कार्यको सूचि	मुख्य जिम्मेवार निकाय	कार्यन्वयन गर्ने तरिका (बैठक, कार्यशाला, तालिम आदि)	समय सिमा (कार्यतालिका)
१	समन्वय बैठक (आपत्कालीन परिस्थितिभन्दा पहिले, त्यस्तो परिस्थितिको अवधिमा र त्यसपछि बैठक कति पटक गर्ने) कसले बोलाउने भन्ने तय गर्ने ।	शिक्षा विकास तथा समन्वय इकाई र शिक्षा शाखा हेर्ने सम्वन्धित स्थानीय तहहरु	बैठक	
३	प्रारम्भिक लेखाजोखाका लागि शिक्षकहरूको नामावली तयार पार्ने । स्रोत व्यक्तिहरूलाई सर्वेक्षण फारम र तथ्यांक संकलन सम्वन्धि अभिमुखिकरण । स्रोत व्यक्तिहरू मार्फत विद्यालयका प्रधान अध्यापकहरूलाई सर्वेक्षण फारम र तथ्यांक संकलन सम्वन्धि अभिमुखिकरण । सङ्कलन गरिएको जानकारीको विश्लेषणका लागि सम्पर्क व्यक्ति तोक्ने ।	शिक्षा विकास तथा समन्वय इकाई र शिक्षा शाखा हेर्ने सम्वन्धित स्थानीय तहहरु	अभिलेखिकरण बैठक अभिमुखिकरण	जुन महिनाको अन्तसम्म
४	जिल्लाका विभिन्न निकाय/सरोकारवालाहरूसँग उपलब्ध स्रोतको नक्साङ्कन	शिक्षा विकास तथा समन्वय इकाई र शिक्षा शाखा हेर्ने सम्वन्धित स्थानीय तहहरु	बैठक	गरिएको तर स्रोतको उपलब्धता नभएको
५	पूर्वतयारी योजनाको समीक्षा गर्नका लागि समन्वय बैठक पूर्वतयारी गतिविधिहरूको अनुगमन गर्नका लागि कार्य योजना	शिक्षा विकास तथा समन्वय इकाई र शिक्षा शाखा हेर्ने सम्वन्धित स्थानीय तहहरु	बैठक	जुलाई महिनाको दोस्रो हप्ता सम्म

६	सूचना संकलन तथा प्रतिवेदन तयारीको लागि मुख्य व्यक्ति तथा संस्था चयन गर्ने ।	शिक्षा विकास तथा समन्वय इकाई र शिक्षा शाखा हेर्ने सम्वन्धित स्थानीय तहहरु	बैठक	जुलाई महिनाको पहिलो हप्ता सम्म
७	सूचनाको प्रवाह गर्नको लागि मुख्य व्यक्ति चयन गर्ने ।	शिक्षा विकास तथा समन्वय इकाई र शिक्षा शाखा हेर्ने सम्वन्धित स्थानीय तहहरु	बैठक	जुलाई महिनाको दोस्रो हप्ता सम्म

४.८.६ शिक्षामा मानवीय सहयोगसम्बन्धी न्यूनतम मापदण्डः

विपद् परेको पहिलो हप्ताभित्र शिक्षासम्बन्धी सुविधा र शिक्षामा संलग्न व्यक्तिहरूका बारेमा द्रुत लेखाजोखा (Rapid Assessment) सञ्चालन गर्ने ।

- जिल्ला शिक्षा कार्यालय र स्थानीय क्षेत्रगत सदस्यहरू (Cluster Members) सँगको समन्वयमा तथा प्रभावित समुदायहरूसँगको परापर्शमा प्रभावित/आन्तरिक रूपमा विस्थापित बाल-बालिकाहरूको शिक्षालाई जारी राख्नका निमित्त तिनका निमित्त अस्थायी रूपमा सिक्ने ठाउँ पत्ता लगाउने ।
- सम्भव भएसम्म यथाशक्य चाँडो अर्थात् सिद्धान्ततः पहिलो दुई हप्ताभित्र, न्यूनतम मापदण्डबमोजिम ६ देखि ८ हप्ताभित्र न्यूनतम पूर्वाधारसहित विद्यालय जाने बाल-बालिकाहरूका निमित्त अस्थायी रूपमा सिक्ने ठाउँ तथा स-साना बाल-बालिकाहरूका लागि सुरक्षित ठाउँ खडा गर्ने ।
- विद्यालयहरू पुनः खुला गराएर र शिक्षण-सिकाइका सामग्री उपलब्ध गराएर र अर्ध-संरचनागत (Semi-Structured) मनोरञ्जनका सामग्रीको व्यवस्था मिलाएर पढाइ जारी राख्ने र शिक्षक तथा विद्यार्थीहरूको पुनः एकीकरण प्रारम्भ गर्ने पठनपाठनका साथै मनोसामाजिक परामर्श पनि उपलब्ध गराउने ।
- विद्यालयबाहिर रहेका बाल-बालिकाहरू अस्थायी रूपमा खडा गरिएका सिक्ने ठाउँमा भर्ना गरिएका छन् अथवा तिनको शिक्षाका लागि वैकल्पिक व्यवस्था गरिएको छ भन्ने कुरा सुनिश्चित गर्ने ।
- पीडित बाल-बालिकाहरूका निमित्त नियमित शिक्षा प्रणालीमा क्रमश : तिनलाई सम्बन्धित पार्दै लैजाने ।
- प्रभावित वालवालिकाहरूलाई वितरण गरिने शैक्षिक सहयोग सामग्रीमा न्युनतम निम्न सामग्रीहरू समावेस गरीएको हुनेछ ।

क. स्कुल झोला (पाठ्यपुस्तक समेत)	१ थान
ख. स्कुल पोशाक जुत्ता समेत	१ सेट
ग. कापि	(रु.१२ प्रति गोटा) एक दर्जन
घ. ज्योमेट्री बक्स	१थान
ङ. पेन्सील (इरेजर र कटर सहित)	१ बट्टा
च) डटपेन पेनसिल	१ थान

४.९ सूचना विश्लेषण तथा समन्वयः

विषयगत निकायको नामः जिल्ला हुलाक कार्यालय तथा नेपाल टेलिकम र स्थानीय सञ्चार गृहहरु

विषयगत क्षेत्रको नामः सूचना व्यवस्थापन

मुख्य विपतको किसिमः बाढीपहिरो, भुकम्प तथा हावाहुरी

४.९.१ उद्देश्यहरू

(क) समष्टिगत उद्देश्य :

- विपद्को समयमा हुन सक्ने सूचनाको पहुँचमाथीको कमी तथा आपसमा परस्पर समन्वय गरी सम्भावित थप जोखिमको अवस्थालाई न्यूनीकरण गर्ने र जनधनको हुनसक्ने थप क्षतिलाई न्यूनीकरण गर्ने गराउने ।

(ख)विशिष्ट उद्देश्य :

- जिल्लास्थित सरकारी र गैरसरकारी संघसंस्थाहरुका विचमा प्रभावकारी समन्वयका माध्यमवाट विपद्को समयमा हुन सक्ने थप क्षति न्यूनीकरण गर्न प्रयास गर्ने ।

४.८.२ क्षेत्रगत सदस्यहरूः

सि.न	निकाय	फोकल पर्सन	फोन नं	कार्यालय
१	जिल्ला हुलाक कार्यालय	प्रेम वहादुर रावल	९८४७५११४४७	०८८ ५३०१२३
२	जिल्ला स्वास्थ्य कार्याल	डा.महेश चौलागाई	९८४८१२४१७९	०८८५३०११५
३	रेडक्रस	रमा गौतम	९८४७८५२४९४	०८८५३००१७
४	नेपाल पत्रकार महासंघ	गणेश चिन्तन	९८४७८५२५६३	
५	सानीभेरी एफ.एम	धुर्व बुढाथोकी	९८५७८२१५०७	
६	सिस्ने एफ.एम	नारायण शाह	९८४७९९९३२२	

४.८.३ क्षेत्र गत उपलब्ध श्रोत

क.सं	जिल्लाका क्षेत्रगत साझेदारहरूको नाम	उपलब्ध स्रोत	सम्पर्क व्यक्ति	टेलिफोन नम्बर ई-मेल ठेगाना
जिल्लामा कुनै पनि निकाय संग राहतका लागी समग्रीको भण्डारण छैन् ।				

खण्डः पाँच

कार्यान्वयन र पुनरावलोकन रणनीति

५.१ विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना क्रियाशील हुनेः

यस योजनाको क्रियाशिल जिल्लामा मुख्य गरी पहिरो, भुकम्प तथा महामारीको परिस्थिति सृजना हुनासाथ क्रियाशील हुनेछ । तर यस भित्र रहेका क्षेत्रगत योजनाहरू कुनै पनि विपदको सन्दर्भमा क्रियाशील हुन सक्नेछ ।

५.२ विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजनाको कार्यान्वयन योजनाः

यसको कार्यान्वयन हरेक विषयगत क्षेत्रले तय गरेका प्रतिकार्य तथा पूर्वतयारी योजना वमोजिम हुनेछ ।

५.३ विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजनाको नियमित समीक्षा तथा अद्यावधिकः

विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजनाको समीक्षा अर्धवार्षिक रुपमा नियमित अद्यावधिक गरिनेछ भने विपद परेक खण्डमा कुनै पनि विपदको प्रतिकार्य गरिसकेपछि गरिनेछ । हरेक विषयगत क्षेत्रले आआफ्नो क्षेत्रको विस्तृत समीक्षा गरी अद्यावधिक गर्नेछन् ।

खण्डः छ

प्रतिवेदन तथा अभिलेखन

६.१ प्रतिवेदन तथा संचारः

विपद प्रतिकार्यको प्रतिवेदन तथा संचार विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तर्जुमा मार्गदर्शन २०६७ मा उल्लेख भएको अनुसूचि १६ अनुसार गरिनेछ । प्रतिवेदनको जानकारी सबै सरोकारवालाहरूलाई स्थापित जिल्ला आपत्कालीन कार्यसंचालन केन्द्र (DEOC) बाट उपलव्ध गराईनेछ । तथापि सो को व्यवस्था नहुन्जेलसम्मका लागि विपद् तथा आपतकालीन सूचना प्रवाह गर्ने जिम्मेवारी जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिले अन्य साझेदारसंग समेत छलफल गरी निश्चित निकाय वा व्यक्तिलाई प्रत्यायोजन गरिनेछ । यसका लागि सरोकारवाला विषयगत कार्यालयका सूचना केन्द्र तथा नेपाल रेडक्रस सोसाईटीको सूचना केन्द्रको प्रमुख जिम्मेवारी भनेको आपतकालिन समयमा जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिको प्रत्यक्ष निर्देशनमा रहेर घटना विवरण तयार गर्ने र त्यसलाई स्थानीय तथा केन्दीय तहमा प्रवाह गरिनेछ ।

६.२ संस्थागत व्यवस्था

नेपालमा विपद् सम्वन्धी सम्पूर्ण कार्यहरुको प्रभावकारी समन्वय गरी प्राकृतिक र गैरप्राकृतिक विपद्वाट धनजनको क्षती न्यूनीकरण गर्ने सन्दर्भमा विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन ऐन, २०७४ र नियमावली २०७६ क्रियाशिल रहेको अवस्था छ । यो ऐनले सरकारलाई विपद्को सामना गर्न तयार हुने र विपद्को समयमा प्रतिकार्य गर्ने जिम्मेवारी प्रदान गरेको छ । यो ऐनले मुलुकको इतिहासमै पहिलो पटक विपद् व्यवस्थापनको लागि संस्थागत संरचनाको व्यवस्था गरेको छ । अतः यसको संस्थागत व्यवस्था कानूनमा उल्लेख भएवमोजिम नै जिल्लाको विपद व्यवस्थापन समितिको मातहतमा रही हुनेछ ।

६.३ अभीलेखीकरण

जिल्ला विपद व्यवस्थापन समितिले स्थानीय तहहरुको स्थानीय तहहरुको आर्थिक सहयोगमा स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समितिलाई समेत सहयोगी ठहरिने गरि जिल्ला विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना (DPRP) दस्तावेज तयार गरिएको छ । आगामी दिनहरूमा हुने अद्यावधिकरणलाई पनि नियमित रुपमा अभीलेखीकरण गरिदै लगिनेछ ।

६.४ अनुमोदन प्रक्रिया

मिति २०७६ असाढ १ गतेको जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति, रुकुम (पश्चिम) को वैठकवाट प्राप्त Mandate मुताविक २०७६ असाढ १५ गतेभित्र विपद् पुर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना निर्माण सम्वन्धीका सम्पूर्ण कार्य सक्ने कार्यादेश र त्यस लगत्तै वस्ने जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिको वैठक मार्फत यो DPRP अनुमोदन भई क्रियाशिल हुनेछ ।

दैनिक/साप्ताहिक प्रतिवेदन फाराम

१. तयार गर्ने जिल्ला : अवस्था प्रतिवेदन नं. दस्तखत

२. प्रतिवेदन तयार गरेको मिति :

३. लाई (प्रजिअ, जि.वि.व्य.स., गृह मन्त्रालय आदि)

४. वाट : (प्रजिअ, जि.वि.व्य.स., DEOC, नेरेक्रसो)

५. बोधार्थ : (प्रजिअ, जि.वि.व्य.स. , गृह मन्त्रालय आदि)

६. प्रतिवेदन अवधि (देखि......सम्म)

७. प्रतिवेदनले समेट्ने क्षेत्र (जिल्ला, स्थानीय तह)

८. सामान्य अवस्था (प्रभावित स्थानीय तह, लाभान्वित जनसंख्या, क्षति भएको घर आदि)

९. राहत उद्धारको विवरण (सरकारी, गैरसरकारी, रेडक्रस र राष्ट्रसंघीय निकायहरूबाट भएको राहत उद्धार

१०. राहत उद्धारको योजना (सरकारी, रेडक्रस, गैरसरकारी क्षेत्रबाट प्रदान गरीने राहत उद्धारको योजना

११. राहत उद्धारमा हुनसक्ने कमी वा कठिनाइ

१२. समस्या समाधानका उपाय वा अवश्यक सहयोगको अपेक्षा

अनुसूचीहरूः

अनुसूची १

प्रजनन स्वास्थ्य संयोजक वा सम्पर्क व्यक्तिको भूमिका र दायित्व

- प्रजनन स्वास्थ्य सेवाहरुका लागि आफू सम्पर्क व्यक्ति हुने र विस्थापित समुदाय तथा आवश्यकता अनुरुप स्वास्थ्य र अन्य क्षेत्रमा कार्यरत सम्पूर्ण संस्थाहरुलाई प्रजनन स्वास्थ्य सम्बन्धी प्राविधिक सल्लाह र सहयोग उपलब्ध गराउने,
- शिविर, आवास तथा आसपासका मानिसहरुका लागि प्रजनन स्वास्थ्य गतिविधिको योजना तर्जुमा र कार्यान्वयन गर्दा स्थानीय, क्षेत्रीय र राष्ट्रिय निकायहरुसंग मध्यस्थताको भूमिका निर्वाह गर्ने,
- प्रजनन स्वास्थ्य सेवाका लागि बहु-क्षेत्रगत पद्धतिलाई अन्य क्षेत्र (संरक्षण,खाद्यान,शिविर व्यवस्थापन, शिक्षा,सामुदायिक सेवा इत्यादि) संग समन्वय गर्ने,
- स्वास्थ्य क्षेत्र (Health Cluster) को समन्वय बैठकको एजेण्डामा प्रजनन स्वास्थ्यलाई प्रमुख बुँदाको रुपमा राख्न भूमिका खेल्ने,

- MISP लाई सहयोग गर्ने गरी राष्ट्रिय र अन्य स्तरीय नीतिहरु प्रस्तुत गर्ने । उदाहरणका लागि, प्राथमिक स्वास्थ्य सेवा, आपतकालीन प्रसुती सेवा, लिंगमा-आधारित हिंसालाई सम्बन्धित नीतिसंग एकीकृत भएको सुनिश्चित गर्ने,
- MISP सम्बन्धी अभिमुखीकरण सत्रहरु सञ्चालन र समन्वय गर्ने (जस्तै, स्वास्थ्यकर्मी, महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविका, स्वास्थ्य संस्था व्यस्थापन एवं संचालन समितिका सदस्यहरु, सामुदायिक सेवाकर्मी, प्रभावित समुदाय, सुरक्षाकर्मी, इत्यादि),
- बिभिन्न सेवाका लागि स्तरीय प्रोटोकलहरु कार्यान्वयन गरेको सुनिश्चित गर्ने, जस्तै, यौन हिंसा पीडितलाई चिकित्सा सेवा र आपतकालिन प्रसुती सेवाको लागि प्रेषण तथा विस्तृत प्रजनन स्वास्थ्य सेवाको योजना तयार गर्दा यौनजन्य संक्रमण (एसटिआई) र परिवार नियोजन सम्बन्धी व्यवस्थापन आदि,
- विपदका अवस्थामा प्रजनन स्वास्थ्य कार्यक्रम अनुगमनका निम्ति साधारण तथा सजिलो फारम विकसित गर्ने
- MISP का परिणामलाई अनुगमन गर्न स्तरीय सूचकको प्रयोग गर्ने,
- प्रयोग गरिने तथ्याङ्क, संकलन, विश्लेषण र प्रसार गर्ने,
- स्वास्थ्य क्षेत्र (Health Cluster) र जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालयलाई नियमितरुपमा प्रतिवेदन बुझाउने,

अनुसूची २

विपद् प्रभावित जनसंख्याको प्रजनन् स्वास्थ्य आवश्यकता अनुमानका लागि अन्तराष्ट्रिय मापदण्ड (Standard Population)

विपद प्रभावित समुदायको प्रजनन् स्वास्थ्य सेवाका लागि आवश्यक औषधी,सामग्री र स्वास्थ्यकर्मीहरु देहायको मापदण्डका आधारमा अनुमान गर्न सकिन्छ । अन्तर निकाय प्रजनन् स्वास्थ्य सामग्रीहरु पनि सोही आधारमा तयार गरिएका छन् ।

जनसंख्याको समूह	जनसंख्याको आधार (प्रतिशतमा)
वयस्क पुरुषहरु	२०%
प्रजनन उमेर समूहका महिलाहरु (१५ देखि ४९ वर्ष)	२५%
कोरा जन्म दर	४%
➢ गर्भवती महिला ➢ प्रसुती वा वच्चा जन्मने	
जटिल गर्भपतन र गर्भवस्था	२०%
योनी च्यातिनेर वच्चा जन्मँदा टांका लगाउन जरुरी	१५%
वच्चा जन्मँदा गरिने शल्यक्रिया (सिजरिनन अप्रेशन)	५%
बलात्कृत हुन सक्ने प्रजनन उमेरका महिलाहरु	२%
परिवार नियाजनका साधन प्रयोग गर्ने प्रजनन उमेरका महिलाहरु	१५%
➢ पिल्स (खाने चक्की)	३०%
➢ सुइ	६५%
➢ आइ.यू.डी.	५%

अनुसूची ३

विपद् प्रभावित जनसंख्याको अनुमानका लागि अन्तराष्ट्रिय मापदण्ड (Standard Population)

विपद प्रभावित समुदायको उमेरको बिभाजन अनुसार जनसमुदायको बिश्वव्यापी औषत संरचना । देहायको मापदण्डका आधारमा अनुमान गर्न सकिन्छ । अन्तर निकायबिच सोही आधारमा तयारी र सहयोग गर्न सकिन्छ ।

जनसंख्याको समूह	जनसंख्याको आधार (प्रतिशतमा)
० देखि ६महिना	१.३२%
७ देखि ११ महिना	०.९५%
१बर्ष देखि ३ बर्ष	६.५८%
४बर्ष देखि ६ बर्ष	६.४१%
१बर्ष देखि ३ बर्ष	६.५८%
१०बर्ष देखि १८ बर्ष महिला	९.०१%
१०बर्ष देखि १८ बर्ष पुरुष	९.५२%
१९बर्ष देखि ५० बर्ष महिला	१७.४२%
५१बर्ष देखि ६५ बर्ष महिला	४.७२%
१९बर्ष देखि ६५ बर्ष पुरुष	२७.९०%
६५बर्ष माथि महिला	२.६२%
६५बर्ष माथि पुरुष	२.१८%
गर्भवति	२.४०%
स्तनपान गराउने	२.६०%

श्रोत : स्फियर परियोजना, मानवीय वडापत्र तथा मानवीय प्रतिकार्यका न्युनतम मापदण्ड (२०११)

अनुसूची ४

मानवीय कार्यकर्ताहरुका लागि आचार संहिता

लाभान्वित समूहको रेखदेख गर्ने, लाभान्वित व्यक्तिहरुलाई सम्मानको दृष्टिले हेरिएको छ भन्ने कुराको सुनिश्चितता गर्नुपर्ने दायित्व मानविय सेवाको उद्देश्य बोकेका निकायहरुको हो । यो आचार संहिता पालन गर्न मानवीय कार्यमा संलग्न कार्यकर्ताहरु र सरकारी कर्मचारीहरु सबैले सही गर्नु पर्छ । स्वार्थपूर्ण यौन क्रियाकलाप र यौन दुर्व्यवहारको रोकथामको लागि निम्न सिद्धान्तहरुलाई निकायहरुको आचार संहितामा समाहित गर्नुपर्छ :

१) मानविय सेवाको उद्देश्य भएका कार्यकर्ताले स्वार्थपूर्ण यौन सम्बन्ध राखेको र यौन दुर्व्यवहार गरेको पाइएमा यसलाई ठूलो दुश्चरित्रता मानिनेछ र यसैको आधारमा रोजगारबाट निष्कासित गरिनेछ ।

२) बालबालिकासंग यौनजन्य क्रियाकलाप गर्न निषेधित छ (यहाँ बालबालिका भन्नाले १८ वर्षमुनिका व्यक्ति हुन्)। उमेर पहिचानमा गलतीलाई प्रतिवादको रुपमा प्रस्तुत् गर्न पाइने छैन ।

३) यौन क्रियाकलापको लागि रकम, रोजगारी, वस्तु वा सेवा आदानप्रदान वा अरु कुनै प्रकारको उपहासपूर्ण, अनादरपूर्ण वा स्वार्थपूर्ण व्यवहार निषेधित गरिएको छ । यस अन्तर्गत् लाभको लोभले गर्दा गरिने सहयोग आदानप्रदान पनि पर्छ ।

४) मानविय सेवामा समर्पित कार्यकर्ता र लाभान्वित व्यक्ति बीचको यौन सम्बन्धलाई ज्यादै निरुत्साहित गरिन्छ किनभने उनीहरु स्वभाविक रुपमा असमान शक्तिमा आधारित हुन्छन् । यस्तो सम्बन्धले मानवीय सहयोग कार्यक्रममा विश्वास र इमान्दारिताको कमी ल्याउँछ ।

५) यदि मानवताको क्षेत्रमा काम गर्ने कुनै पनि कार्यकर्ताले आफ्नै वा अर्को निकायको कार्यकर्ताले यौन दुरुपयोग वा स्वार्थपूर्ण यौन क्रियाकलाप गरेको शंका लागेमा स्थापित निकाय प्रतिवेदन प्रक्रियाहरु (Agency reporting mechanisms) को माध्यमबाट यो कुराको जानकारी दिनुपर्छ ।

६) मानवताको क्षेत्रमा काम गर्ने कार्यकर्ताहरुले यस्तो प्रकारको वातावरण निर्माण र व्यवस्था गर्नुपर्छ जसले स्वार्थपूर्ण यौन क्रियाकलाप र यौन दुर्व्यवहार रोकथाम गर्छ र आचार संहितालाई कार्यान्वयन गर्न प्रेरित गर्छ । सबै तहका प्रबन्धकहरुको यो वातवरणलाई कायम राख्ने प्रक्रिया बनाउनमा सहयोग गर्ने विशेष दायित्व हुन्छ ।

नोट : Task Force on Inter-Agency Standing Committee को मानवीय संकटको बेला स्वार्थपूर्ण यौन क्रियाकलाप र यौन दुर्व्यवहारबाट संरक्षणसम्बन्धी प्रतिवेदनबाट साभार गरिएको ।

राष्ट्रिय स्तरका महत्वपुर्ण कार्यालयका टेलिफोन नं.

क.स.	कार्यालयको नाम	टेलिफोन नं.
ज्ञ	गृह मन्त्रालय(शा.सु.शाखा) गृह मन्त्रालय (विपद जोखिम न्युनिकरण तथा पुर्नावलोकन	01 4211257 01 4211219
द्द	रष्ट्रिय आपतकालिन कार्य सञ्चालन केन्द्र काठमाडौं	01 4200105 01 4200203
घ	प्रहरी प्रधान कार्यालय, नक्साल काठमाडौं	01 4277544 -1114_
ॾ	स.प्र.वल.प्र.का. हलचोक काठमाडौं	01 4277544 -1114_
छ	हेलिकप्टर उद्वारका लागी	9857824477 सल्ले आर्मी 9857835555 प्रहरी

रुकुम जिल्ला स्थित कार्यालय/ प्रमुखहरूको नाम/टेलिफोन विवरणः

यस जिल्लावाट प्रतिनिधित्व गर्ने माननीय सांसदहरुको विवरण

क्र.स.	नामथर	सांसदको प्रकार	सम्पर्क नं.
१	जनार्दन शर्मा	प्रतिनिधी सभा	९८५११००४४३
२	ठगेन्द्र प्रकाश पुरी	राष्ट्रिय सभा	९८४४९१७४८९
३	तिर्था गौतम	प्रतिनिधी सभा, समानुपातिक	९८४१५५२३१९
४	गोपाल शर्मा	प्रदेश सभा	९८५७०६०५३९
५	रातो कामी	प्रदेश सभा	९७४८५०३७६१
६	विमला के.सी.	प्रदेश सभा, समानुपातिक	९८५७०२३४६३

७	देवी ओली	प्रदेश सभा, समानुपातिक	९८४३४८८२९७

रुकुम स्थित स्थानीय राजनैतिक दलहरूका प्रमुख प्रतिनिधीहरूको सम्पर्क नं.

१. ने.क.पा.

सि.नं.	नाम,थर	पद	फोन नं.
1	गोपाल शर्मा "अनल"	अध्यक्ष	९८५७०६०५३९
2	विमल कुमार पुन	सचिव	९८५१२२९०९४
3	वसन्त शर्मा"कुशल"	केन्द्रिय सदस्य	९८५७०६०४४१
नेपाली कांग्रेस			
1	प्रेम प्रकाश ओली	जिल्ला सभापति	९८५११७६४५५
2	गोर्ख वहादुर के.सी.	सचिव	९८४४९१५२३३

जिल्लास्थित महत्वपूर्ण सरकारी कार्यालयका सम्पर्क नम्वरहरुः

क्र.सं	कार्यालय संस्था	फोन नं	मोबाईल नं
१	जिल्ला प्रशासन कार्यालय रुकुम	०८८ ५३००४०	९८५७८३७७७७
२	जिल्ला समन्वय समिति रुकुम	०८८ ५३०३०१	९८५७८४५७७७
३	जिल्ला प्रहरी कार्यालय रुकुम	०८८ ५३०१८७	९८५७८३५५५५
४	नरसिँहदल गण सल्ले	०८८ ५३०२०५	९८५७८२४४७७
५	जिल्ला अदालत रुकुम	०८८ ५३०१०६	
६	भेटनरी अस्पताल तथा पशु सेवा विज्ञ केन्द्र	०८८ ५३००१०	
७	कृषि ज्ञान केन्द्र	०८८ ५३००१९	
८	डिभिजन वन कार्यालय	०८८ -५३०३४९	९८५७८२४३००
९	खानेपानी तथा सरसफाई डिभिजन कार्यालय	०८८ ५०००५६	
१०	शिक्षा विकास तथा समन्वय इकाई	०८८ ५३०१०१	
११	दुर सञ्चार कार्यालय रुकुम	०८८ ५३००४४	
१२	जिल्ला हुलाक कार्यालय	०८८ ५३०१२३	
१३	मालपोत कार्यालय	०८८ ५३०१४९	
१४	घरेलु कार्यालय	०८८ ५३००१२	
१५	नापी कार्यालय	०८८ ५३००७७	
१६	कोष तथा लेखा नियन्त्रण कार्यालय	०८८ ५३००७५	
१७	तथ्याङ्क कार्यालय		९८४७६९४००४
१८	कारागार कार्यालय रुकुम	०८८ ५३००४४	
१९	डिभिजन सडक कार्यालय चौरजहारी	०८८ ४०१०८१	
२०	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी	०८८ ५३००१७	९८५७८२१५०८

२१	नेपाल पत्रकार महासंघ रुकुम		९८४७८५२५६३
२२	जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय	०८८ ५३०११५	
२३	रुकुमेली सामुदायिक अस्पताल	०८८ ५३०१९८	
२४	चौरजहारी अस्पताल	०८८ ४०१०४९	
	जिल्ला स्थित बैङ्क बिमा कम्पनी तथा सहकारीहरुको टेलीफोन नम्बरहरु		
१	नेपाल बैङ्क लिमिटेड	०८८ ५३००९३	
२	कृषि विकास बैङ्क	०८८ ५३००९७	
३	ग्लोबल आई एम ई बैङ्क	०८८ ५३०२१८	
४	लक्ष्मी बैङ्क	०८८५३०२८७	
५	एभरेस्ट बैङ्क	०८८ ५३०३३६	
६	कुमारी बैङ्क	०८८ ५३०३०८	
७	सिभिल बैङ्क	०८८ ५३०३०५	
८	यति डिभेलोपमेन्ट बैङ्क	०८८ ५३००७६	
९	नेशनल लाइफ ईन्सुरेन्स	०८८ ५३०२३५	
१०	हाम्रो वचत तथा ऋण सरकारी	०८८ ६८०३८८	
११	किसान बहुउद्देशिय तथा दुग्ध सहकारी संस्था	०८८ ५३०१५९	
१२	डिग्रे बचत तथा ऋण सरकारी संस्था	०८८ ५३०११२	
	जिल्ला स्थित गैरसहकारी संस्थाहरुको टेलीफोन तथा मोबाईल नम्बरहरु		
१	रुकुमेली समाज विकास केन्द्र मुख्य कार्यालय	०८८ ५३०१३४	९८५११६२३१५
२	हरप्लेस	०८८ ५३०२१२	
३	यु एम एन रुकुम	०८८ ५३०१०२	
४	स्स्नि युवा कलब	०८८ ५३००२३	
	जिल्ला स्थित सञ्चार माध्यम तथा सञ्चारकर्मीहरुको टेलिफोन तथा मोबाईल नम्बरहरु		
१	रेडियो सानीभेरी	०८८ ५३००५८	
२	सिस्ने एफ एम	०८८ ५३०१७१	
३	गेमी त्रिवेणी एफ एम	०८८ ६८०३३७	
४	यनिक एफ एम	०८८ ५३०३०७	
५	सामुदायिक रेडियो उत्तरगंगा		९८४९९५६६१
६	आहा सञ्चार साप्ताहिक		९८५७८२२८१६
७	जिल्ला विपद् व्यवस्थापन पत्रकार समाज		९८४७८५२३६३ ९८४४९२५४७३
८	नेपाल टेलिभिजन धनविर दहाल		९८५७८२१८७४
१०	कान्तिपुर पत्रिका हरि गौतम		९८५७८३४४०४
११	नागरिक दैनिक गणेश विक		९८६२२७३३९८

१२	कान्तिपुर टेलिभिजन महेश के सी		९८४७९५३५८०
१३	अन्नपुर्ण समाचार दाता टिकाराम खनाल		९८५११२५४७३
१४	रेखदेख साप्ताहिक प्रविर ददेल		९८४७८७६७१३
१५	रेडियो सानोभेरी मनिस खड्का		९८५७८२४२९०
१६	आहा सञ्चार साप्ताहिक मेघराज खड्का		९८५७८२२८१६
१७	रा.स.स. सुरेन्द्र खत्री		९८४७८५२३८८
	आकास्मिक सेवा प्रदायकहरुको टेलिफोन तथा मोबाईल नम्बर		
१	जिल्ला अस्पताल एम्बुलेन्स	०८८ ५३०११५	९८४७८५२१२२
२	रेडक्रस एम्बुलेन्स	०८८ ५३००१७	९८६६९२३४००
३	ब्लड बैङ्क रुकुम	९८४४९१४९४५	९८४४९१४९४५
	जिल्ला स्थित नगरपालिका तथा गाउँपालिकाका मेयर, अध्यक्ष तथा सरकारी निकायका सम्पर्क नम्वरहरु		
१	**बाँफिकोट गाउँपालिका**		
२	धर्मबहादुर केसी गाउँपालिका अध्यक्ष		९८१९५०५९६७
३	महेश गुरुङ (प्र.प्र.अ.)		९८४३६०६२२९
४	हर्क मल्ल वडा नं १ अध्यक्ष		९८४७८३६२६४
५	धन बहादुर खत्री वडा नं २ अध्यक्ष		९८६६९०४१४२
	मुसिकोट नगरपालिका		
१	देविलाल गौतम मेयर		९८५७८२६५७८
२	प्रेम कुमारी सुनार उपमेयर		९८६६९३१४१५
३	माधव प्रसाद शर्मा , प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत		९८५७८२५१११
	चौरजहारी नगरपालिका		
१	विशाल शर्मा मेयर		९८५८०४४०८२
२	राधा रोका उपमेयर		९८४४९८३७४३
३	तारा वहादुर कुवर (प्र.प्र.अ.)		९८५७८२६१११
	आठविसकोट नगरपालिका		
१	गोर्ख बहादुर के सी मेयर		९८५१२२१५०६७
२	गिता नेपाली उपमेयर		९७४११०९७४९३
३	राम बहादुर के सी (प्र.प्र.अ.)		९८४९२८१०९७
	सानोभेरी गाउँपालिका		
१	नर बहादुर पुन अध्यक्ष		९७५८००१८९०
२	ईन्दिरा ओली उपाध्यक्ष		९८६७२६३६०२
३	कुमारी रीमा मल्ल(प्र.प्र.अ.)		९८५७८२४२५३

	त्रिवेणी गाउँपालिका		
१	झक्कुप्रसाद घर्ति अध्यक्ष		९८०९८५५१२२
२	निर्मला विष्ट उपाध्यक्ष		९८१२८९२९७३
३	दिपेन्द्र रावल (प्र.प्र.अ.)		९८५७८२४४०८
	जिल्ला स्थित स्काभेटर तथा डोजर का मालिकहरुको सम्पर्क नम्वरहरु		
१	सुर्य प्रकाश शर्मा सोलाबाङ		९८४३०००८५४
२	राजु विक पिपलनेटा		९८४७८६९२३१
३	खड्क बस्नेत पातुखोला		९८६६९३१९२९

अनुसूची ५
जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिको मिति २०७६/०३/०१ गतेको वैठकको निर्णय

आज मिति २०७६ साल असार महिनाको १ गते आईतबारका दिन बिहान १२:०० बजे जिल्ला प्रशासन कार्यालय रुकुम (पश्चिम) मा प्रमुख जिल्ला अधिकारी श्री उपेन्द्रराज पौड्यालको अध्यक्षतामा जिल्ला समन्वय समिति रुकुम (पश्चिम) का प्रमुख श्री राजकुमार शर्माको विशेष उपस्थितिमा तपसिलको उपस्थितिमा विपद् व्यवस्थापन समिति रुकुम (पश्चिम) को बैठक बसी निर्णयहरु गरियो।

आमन्त्रित उपस्थिति

श्री राजकुमार शर्मा – प्रमुख – जि.स.स. रुकुम (पश्चिम)

उपस्थिति

श्री उपेन्द्रराज पौड्याल – प्र.जि.अ. – जि.प्रशा.का. रुकुम (पश्चिम)
श्री देवीलाल गौतम – प्रमुख – मुसिकोट न.पा.
श्री – चौरजहारी न.पा.
श्री गोपाल [illegible] – प्रमुख – आठबिसकोट न.पा.
श्री मनकला पुन – उपाध्यक्ष – बाँफिकोट गा.पा.
श्री नरबहादुर पुन – अध्यक्ष – सानीभेरी गा.पा.
श्री [illegible]प्रसाद घर्ती – अध्यक्ष – त्रिवेणी गा.पा.
श्री माधव प्रसाद शर्मा – प्र.प्र.अ. – मुसिकोट न.पा.
श्री [illegible] गौतम – गणपती – नरसिंहदल गण सल्लेखोला
श्री प्रमोदकुमार क्षेत्री – प्र.नि. – जि.प्र.का. रुकुम (पश्चिम)
श्री विरेन्द्र जि.सी. – स.प्र.नि. – ४६ नं. गुल्म रुकुम (पश्चिम)
श्री भगेन्द्र बहादुर चन्द – प्र.अ.अ. – रा.अ. जि का रुकुम (पश्चिम)
श्री टेजकुमार ओली – नि.जि.स.अ. – जि.स.स. रुकुम (पश्चिम)
श्री विमलकुमार पुन – प्रतिनिधि – ने.क.पा.
श्री बसन्त शर्मा – " – "
श्री शेरबहादुर के.सी. – " – "
श्री महेन्द्र के.सी. – " – "
श्री टेकबहादुर नेपाली – " – नै.का.
[illegible] बहादुर [illegible] प्र.चि. मेडिकल अस्पताल तथा [illegible]
[illegible] प्रसाद [illegible] [illegible]
मनोज प्रसाद पटेल – जलस्रोत तथा सिंचाइ विकास सब. डि. रुकुम पश्चिम
मेघराज पौडेल त.अ. [illegible] कार्यालय रुकुम (प.)
[illegible] बहादुर [illegible], [illegible], [illegible] कार्यालय रुकुम (प.)
मोहनलाल के.सी. नि.जि.नि.अ. जि.नि.का. रुकुम (पश्चिम)
[illegible] खानेपानी [illegible] [illegible]
सुरेन्द्र [illegible], [illegible], गोरखापत्र
[illegible] वि.क. " राजधानी दैनिक
[illegible] नारायण प्रसाद [illegible] [illegible]

विष्णु व. बुढाथोकी - प्र. स्वा. प्र. स्वास्थ्य कार्यालय रुकुम (पश्चिम)
शेर ब. परियार - प्रि. डि. का अधिकृत, डिभिजन वन कार्यालय
मीनकुमारी प्रकाश पुन मगर इकाई प्रमुख रिलिफ किसान तर्फ समन्वय डिवीजन
पदमबहादुर के.सी. संयोजक विपत व्यवस्थापन नेरेसो रुकुम (पश्चिम)
प्रसाद शर्मा नेपाल टेलिकम रुकुम
महेश आचार्य, नि. प्रमुख, कृषि ज्ञान केन्द्र, रुकुम-पश्चिम
रमा गौतम सभापति ने.रे.सो. रुकुम पश्चिम

निर्णयहरु

निर्णय नं. १:- मनसुन पूर्वतयारी योजनामा स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समिति सँगको समन्वय र सक्रियतामा उपलब्ध स्रोत र साधनहरुको कुशलतम उपयोगमा तत्काल परिचालन हुने गरी सुरक्षा निकाय, स्थानीय विपद् व्यवस्थापन सहयोगी युवा समूहको तत्काल परिचालन हुने व्यवस्था मिलाउने। आगामी वर्षादको समयमा आईपर्नसक्ने सम्भावित जोखिम न्यूनीकरणको लागी पुर्वतयारीका साथसाथै तत्काल राहत र उद्धार हुनेगरी आवश्यक सामाग्रीको बन्दोबस्ती र पहल गर्ने।

निर्णय नं. २:- वर्षादको समयमा बाढी, पहिरो भु-क्षयलगायतका विपद्बाट आम मानिशमा पर्न सक्ने प्रतिकूल प्रभाव र Life-Line को रुपमा रहेको सडक बाटोमा आईपर्न सक्ने अवरोधलाई न्यूनीकरण गर्न जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिको सक्रियता र सम्बन्धित स्थानीय तहहरुको समन्वयमा प्रभावकारी व्यवस्थापन गर्ने।

निर्णय नं. ३:- साविकका वर्षहरु झैं यस वर्षपनि विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना (DPRP) निर्माणका लागी आवश्यक पर्ने आर्थिक सहयोगको लागी प्रति स्थानीय तहहरुलाई रु ८,०००।- (आठ हजार) का दरले तत्काल योगदान गर्ने गरी जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति रुकुम (पश्चिम) मा प्राप्त हुने गरी माग गर्ने निर्णय गरियो।

निर्णय नं. ४:- प्रकोप पिडित उद्धार तथा राहत सम्बन्धी मापदण्ड (पहिलो संशोधन) २०७४ को प्रावधान मुताबिक जिल्ला प्रशासन कार्यालय रुकुम (पश्चिम) बाट मिति २०७५।१२।१८ देखी हालसम्म प्रकोप पिडितलाई राहत स्वरुप प्रदान गरिएको रकम रु. १,१४,०००।- (एक लाख चौध हजार) खर्च समर्थन गर्ने निर्णय गरियो।